

THE BANAT 1931

Torontál vármegye 1326-1920

E' fényes boldogságában
Él Torontál régen már,
Emelkedik hatalmában,
Gazdag fényes birtokában,
Mint egykori aranyvár. ----*)
TORONTÁLSZIGETVÁR

*) Csak három hozzá fogható megye van hazánkban bár mely tekintetbe, - hatalmas mert sok jó birtokos népű, sok adót fizet és pontosan, -- fényes és gazdag, mert gazdagok és kegyekkel fénylők a' benne lakó Földes urak.

EMLEKOSZLOP,
MELLYET
K MÉLTÓSÁGOS HERTELENDI
HERTELENDY IGNÁCZ
z ÚRNAK,

Ő NAGYSÁGÁNAK;
TEKINTETES NEMES TORONTÁL VÁRMEGYE'
FŐ-ISPÁNI HELYTARTÓI SZÉKÉBE
LETT INNEPÉLYES BÉAVATÁSA
ALKALMÁVAL,
HÁLAADÓ SZÍVVEL EMELTEK
AZ E' TETTÉS VÁRM. KEBELEZETT
KÖZSÉG JEGYZŐI.

Azon esztendőben
a' midőn:
NeMzete' gyűlését LeCsatoLt karDjüVaL. a' Hunnus
VégezVén, — Vágy szIV Várja a' Végzeteket.

1836
SZEGEDEN,
nyomt. Grün János betűivel.

Szegedini,
3. Junii 1836.

Admittitur ad Typum
Carolus Deáky m. p.
e S. P. L. Dir. L. et G. qua
R. L. R.

1836-ban a "község jegyzői" név nélküli valakik zengtek hálaéneket abból az alkalomból, hogy Torontál vármegyében az ottani Bocsáron született Hertelendy Ignácot a vármegye alispáni székébe avatták. Ami itt minket érdekel, hiteles adat 1836-ban arról, hogy Magyarországon létezett Torontál vármegye és ispánja azaz alispánja is létezett. Tehát véletlenül sem 'vajdája'...

THE BANAT

A FORGOTTEN CHAPTER OF EUROPEAN HISTORY szerzője és e tanulmány tartalma érdekel továbbá minket - A **Banat - Európa történetének egy elfelejtett fejezete -**

Horváth Jenő (Gyula 1881.11.16 – Budapest 1950.01.20) **történész, politológus** munkásságáról igen gyéren emlékezik az utókor és e tanulmányában 1931-ben közreadott tudnivalókat pedig, mintha szándékosan mellőzni lenne köteles az utókor történész nemzedéke. Pedig a nagyvárad gimnáziumban 1900-ban érettségizett, majd a budapesti tudományegyetemen történelem szakos középiskolai tanári és bölcsészeti oklevelet 1905-ben szerzett értelmiséginek, csak a most szóban forgó dolgozata is a komoly közkincsünk közé tartozik.

Életútjából megtudjuk, hogy 1905-1906-ban Pancsován – *ez a városka ugye Torontál vármegyében terül el* – majd Gyöngyösön, Jászberényen, Szolnokon gimnáziumi tanár, hosszabb tanulmányúton (1907-1908) Nagy-Britanniában járt, a kolozsvári egyetemen, Nagyváradon a jogi akadémián tanár, a Magyar Nemzeti Múzeumban szolgált, a Pázmány Péter Tudományegyetem magántanára volt, a budapesti Mátyás Király Gimnázium igazgatója 1933-1940 között, és még alig kezdtünk a felsorolásokhoz. Trianon után a Nemzetek Szövetsége diplomáciatörténeti lehetőségeit vizsgálta valamint igen kiterjedt irodalmi munkásságot fejtett ki az "ügynevezett magyar kérdés" külföldi megismertetésére, illetve az ügynevezett békedekrétummal – békediktátummal szembeni magyar álláspont történeti érvekkel való megtámasztására fejtett ki irodalmi munkásságot.

Nagyon figyeljünk oda, mert állítólag a Lexikonok adataiban Rónai Horváth Jenő nevével azonosítják őt, ami téves! Rónai Horváth Jenő (Drégely 1852 - Bp. 1915) altábornagy, hadtörténész volt.

Horváth Jenő (1881 – 1950) történész Budapesten az I. kerületben élt és tevékenykedett, a Farkasréti Temetőben nyugodott, sírját felszámolták!

Számos elismerésben részesült, folyóiratok szerkesztője is volt.

Főbb műveiből legalább 131-et számolok, amelyek között a THE BANAT, itt jelen munkáját 69-ikként találom a felsorolásban.

Horváth Jenő (1881-1950) történész nevével alig lehet találkozni a széles körű tömegtájékoztatásban, ezért is jár külön köszönet a : nevpont.hu oldalon közzétett és itt felhasznált Horváth Jenő értelmiségi életútját bemutató adatokért.

Különösen fontos ez a mi tudnivalónkhoz ha még figyelembe vesszük a könyvben elérhető tömegtájékoztatásokban, mint például a Wikipédiában is a félretájékoztatást, miszerint:

**Torontál vármegye a 15. században alakult, Aracs
(jelenleg Törökbecse városrésze) központtal, modern kori
területének körülbelül a középső harmadán. 1552-től az**

Saját anyanyelvünkön és saját magunkról szól a közfélretájékoztatás, miszerint a 15-ik században alakultunk. Szellemes. De nem érdekes. A szomszédok újra jót nevetnek.

Wikipedia angolul: Torontal county was formed before the 15th century. **Torontál vármegye a 15-ik század előtt alakult.**

Wikipedia németül: **Komitat Torontal entstand in Hochmittelalter (ca 1050 bis 1250).**

Szerintük az Érettközépkor idejében létesült Torontál vármegye, amelyet a Korai és Késői – Fröh és Spät Középkor előzött illetve követett. Korai-Frühmittelalter: ca. 500-1050 között.

Érett-Hochmittelalter: ca. 1050-1250 között. Késő-Spätmittelalter: ca. 1250-1500 között.

Torontalska županija (lat. *Comitatus Torontaliensis*, mađ. *Torontál vármegye*, nem. *Komitat Torontal*, rum. *Comitatul Torontal*) je bila županija, odnosno upravna jedinica srednjovekovne Kraljevine Ugarske (14-16. vek), habzburške Kraljevine Ugarske (između 18. i 20. veka), a potom i pokrajine Banat, Bačka i Baranja u Kraljevstvu Srba, Hrvata i Slovenaca (1918-1919. godine). Upravno sedište županije bio je Veliki Bečkerek (danas Zrenjanin).

Nekadašnji prostor ove županije danas je podeljen između Srbije (veći, zapadni deo), Rumunije (manji, istočni deo) i Mađarske (sasvim mali deo na krajnjem severu).

Torontalska županija
Comitatus Torontaliensis
Torontál vármegye
Komitat Torontal
Comitatul Torontal

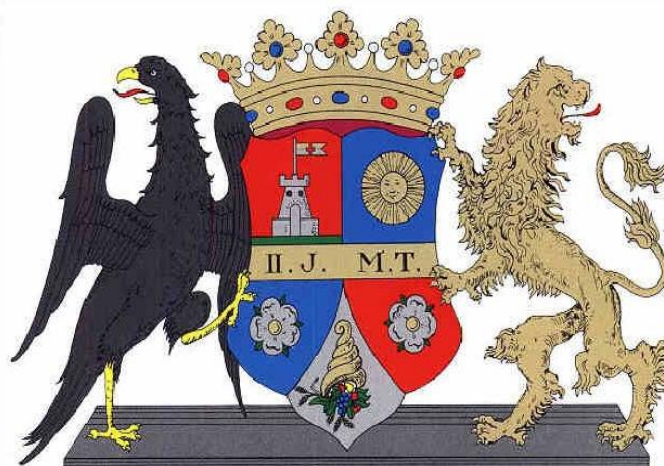
Horvátok szerint a Wikipediában: a 14-16-ik században Torontál vármegye a Magyar Királyság vármegyéje volt. A 18. és 20. század között a **habsburgi Magyar Királysághoz - végre valaki helyesen fogalmaz, a habsburgi hatalom által megszállt Magyar Királyság voltunk, ez így a helyes kifejezés.** Ezek után pedig 1918-1919 években Bánát, Bácska és Baranya a Szerbek, Horvátok és Szlovének Királyságához esett. A vármegye egykori területe szét van osztva Szerbia (a nagyobb nyugati rész) Románia (a kisebb keleti rész) és Magyarország (egészen kicsiny a fenti északi rész) között.

Ugyanez az ismertetés olvasható szerb nyelven is a Wikipediában.

Торонталска жупанија
Comitatus Torontaliensis
Torontál vármegye
Komitat Torontal
Comitatul Torontal

Грб

A szerb nyelvű Wikipedia mellé odateszem TORONTÁL VÁRMEGYE címerét amit a habsburgi Magyar Királyságban rajzoltak nekünk, természetesen kisajátítva minket a saját nevükre, Mária Terézia és kalapos király fiának II József neveinek kezdőbetűivel II. J. M. T. ...
”Csak Buda visszafoglalásakor a várost és a várat teljesen szétlőtték, a várban található Mátyás-kori Corvinák megmaradt darabjait egy olasz hadmérnök mentette meg. Lám, lám, azok a gaz törökök annyira barbárok voltak, hogy megőrizték még a Mátyás Corvinákat is” olvassuk egy reális utókorai írásában manapság. Erdély aranykora amely bizony a Török-időkhöz kötődött , akkor ért véget, a Habsburgok megszállták Erdélyt, felszámolták az erdélyi fejedelemséget, és a

területet különálló tartományként csatolták a Habsburg Birodalomhoz. A bécsi hatóság nemcsak Erdélyben hanem országszerte igyekezett felszámolni a hajdúszabadságot. A török kiűzéséért folyó háború terheit az új megszállók a jobbágyásra hárították, vármegyéinkben amelyeket már meghagytak, a saját kiszolgálóikat ültették be, virágzó megyéinket nyomortanyákká romboltatták. A kialakuló paraszti elégtelenség indította útjára a Rákóczi-szabadságharcot (1703-1711). II. Rákóczi Ferenc nagyságos fejedelmet kiűzték a saját hazájából, és aztán a Florimund Mercy neve alatt, hozzáláttak ősi vármegyéink és végváraink szétrombolásához.

Torontál vármegye címere⁵³

Torontál vármegye területét az 1876. évi XXXIII. törvénycikk szabályozta, amennyiben az a Nagykikindai Kertület alkotó tíz községet a vármegyéhez csatolta. E kiváltságos kerület a 17. századtól létezett, Mária Teréziától 1774-ben, I. Ferencről 1817-ben kapott kiváltságlevelet. 1870 és 1876 között önálló törvényhatóságként működött (1870. évi XLI-II. törvénycikk). Torontál vármegye címeres pecsétjét Mária Terézia adományozta 1779-ben, majd azt 1837-ben V. Ferdinánd újította meg magyar nyelvű körirattal: * TORONTÁL VÁRMEGYE PETSÉTJE 1779. MEG ÚJÍTATOT 1837. A csücskös talpú pajzsot részekre osztja egy pólya, amelyben II. J. M. T. betűk, II. József és Mária Terézia nevének kezdőbetűi láthatók. A pajzs felső mezeje hasított. A jobb oldali mezőben pártázott torony áll, nyitott kapuval, lőrészekkel. A

vártornyon zászló leng, közepén egyenes oldalú talpas kereszttel. Az oklevél szövege szerint a vártorony a vármegye megnevezésére utal – „torony-tál”. A bal oldali mezőben naparc tündököl. A címerpajzs alsó mezeje ívelt oldalú ékkel harmadolt. A jobb és a bal oldali mező közepén egy-egy heraldikai rózsza lebeg, szirmokkal, levelekkel. Az ékben bőségszaruból gabonakalászkok és színes gyümölcsök hullanak ki. A gabonakalászkok, a gyümölcsök és maga a bőségszaru is, amely a bőség, a termékenység szimbóluma, Torontál vármegye földjének gazdagságát, termékenységét jelenti. A címerpajzsot nyitott, igazgyönggyel, rubinnal és zafírral ékesített levélkorona díszíti. Pajzsstartók: talpazaton jobbról sas, balról oroszlán, kiöltött nyelvvel.

Ez a címerünket magyarázat még elfogadható ugyanis megjelöli az évet, hogy 1876-ban szabályozták, és csak mint ”kiváltságos kerület” léteztünk, ha ugyan nagyon KRITIKAILAG gondolkodunk, mert másképp bevesszük, hogy a 17-ik századtól léteztünk csupán.... A címerünkről megfigyelendő:

”Alul az ékben bőségszaruból gabonakalászos és színes gyümölcsök hullanak ki. A gabonakalászos, a gyümölcsök és maga a bőségszaru is, amely a bőség, a termékenység szimbóluma, Torontál vármegye földjének gazdagságát, termékenységét jelenti.”

Érdekes, kiváltság, jelképek adomány. Hiszen a címerünkön kívül minden máshol azt sajkózták rólunk, hogy mocsaras, kipusztult, pusztá üres semmik voltunk. A nagy kapzsiságukban valahogy összezavarták a mondanivalójukat: bőség a ”mocsárban”?

53. Torontál vármegye

A vármegye címere

Ez a vármegye a XVII. századtól létezett. Mária Teréziától 1774-ben, I. Ferencről 1817-ben kapott kiváltságlevelet. Torontál vármegye címerpecsétjét Mária Terézia adományozta 1779-ben. V. Ferdinánd 1837-ben megerősítette és magyar nyelvű felirattal látta el. A pályával vágott, felül hasított, alul ívelt beékel pajzs 1. mezéjében a talajon, oromzatos ezüst bástya, nyitott kapuval, két löréssel, kereszties, lengő zászlóval. 2. mezéjében sugárzó naparc látható. A pályán II. J. és M. T. felirat II. József és Mária Terézia nevének kezdőbetűi. A 3. és 4. mezőben heraldikai rózsza látható szíromlevelekkel. A beékelésben bőségszaru látható, leveles gyümölcsökkel. Címertartói; talpazaton állnak, jobb oldalon egy jobbra néző sas, bal oldalon egy balra néző oroszlán. A címer élén ötlombos, ék-köves, nyitott korona nyugszik. Területét a honfoglalás idején még bolgárok uralták, Árpád vezérei elfoglalták, és a csanádi püspökség megalapítása idején, 1030-ban a terület a csanádi várispánsághoz tartozott. 1552-ben a török elfoglalta és elnéptelenítette. 1718 után szerbek, németek, és franciák telepedtek le területén. A címertőlgyfából készült.

Területe Nagybecskerek székhellyel; 10016 km²-volt.
Magyarországnak maradt; 258 km².
A trianoni békediktátum (1920. jún. 4.) alapján keleti részét Romániához, nyugati részét Jugoszláviához csatolták.

Itt már, kedves olvasó, sivalkodni szeretnék, mert ez szánalmas félremagyarázata Szent István királyunk országának és emlékének valamint Hollós Mátyás királyunk országának és emlékének, és nem kevésbé az Erdélyi nagy fejedelem Zápolya János Magyar király országának és emlékének is. Megszégyenítése ez, korának legnagyobb hadvezére a Verebi-Hollós-Corvinus-Hunyadi János kormányzó, gróf, nándorfehérvári hősünk szülőföldjének és emlékének is.

A területet pedig nem uralták a Bolgárok a ”Honfoglalás” idején. Ezt csak a finnugorista propaganda sajkóztatja a leleményes ”Anonymus papra” hivatkozva, aki munkájának jó nagy részét mára tudjuk, nem szabad komolyan venni, mert nem hiteles történet, hanem érdeket szolgáló képzeletre épült szolgáirat csupán.

Szent István országának birodalmában kijegyzett térképen ez a piros színű terület a fentiek szerint akkor, mi volt a XVII-ik század előtt??? Mert a terület azért Szent István királyunktól, azaz mint majd látjuk, Árpád fejedelmünktől 1920-ig Magyarország szerves része volt ugye. Ezt még elvitatni sem szabad tőlünk, késői utódoktól.

Hanem az a bőségszaru Torontál vármegye címerén azért közelebbi ismervéket követel.

ZEUS AND EUROPA

Uranus was the original ruler of the gods and source of amusement to generations of schoolboys until the BBC changed his pronunciation. He was overthrown by his son Kronos. To stop the same fate happening to himself, Kronos adopted the habit of eating his own children. Assuring his survival by keeping them safely inside of him. His wife Rhea was not unnaturally a little put out by this, so when the sixth child Zeus was expected Rhea went to Kronos' parents, Uranus and Gaia the earth mother, to seek help. Gaia took Rhea to Crete, where she gave birth to Zeus in the Diktean cave. Gaia then presented Kronos with a rock wrapped in swaddling clothes, which he duly swallowed in the belief that this was his son.

Zeus was then secretly raised in the cave, fed by milk from the goat Amaltheia, one of whose horns was later to become Cornucopia, the horn of plenty. To hide the infants cries, the Kouretes, the demons of Crete, danced and beat loudly on their bronze shields. When Zeus had reached maturity he declared war on Kronos and the Titans, and after a protracted struggle eventually emerged victorious as the supreme ruler of the gods on Mount Olympus. Kronos was banished to the underworld.

One day Zeus chanced upon the princess Europa, the daughter of the king of Phoenecia, gathering flowers in a meadow by the shore with her friends. With his reputation for sexual prowess and libido it was unsurprising that he should become filled with lust for the beautiful princess. Zeus approached the girls in the guise of a bull. Captivated by his docility Europa petted the beast, and then climbed on its back, whereupon Zeus raced off into the sea carrying off Europa to Crete. On arrival in Crete Zeus and Europa lay in the shade of a plane tree, and as the bible would phrase it, began begatting the Cretan race.

Mytológiában: Eredetileg Uránusz uralta az isteneket akit a saját fia Kronosz üttött ki a hatalomból. Apjának a sorsát elkerülendő, Kronosz rászakott, hogy felfalja a saját gyerekeit. Hitvese Rhea természetesen megelégte azt, hogy gyermekeik csak a férjében éljenek tovább, és amikor a hatodik gyermeküket Zeuszt várta, elment Kronosz szüleihez Uránuszhoz és a föld anyjához Gaia-hoz segítségért. Gaia elvitte Rheát Kréta szigetére ahol a Diktean barlangban szülte meg Zeuszt. Gaia akkor egy nagy követ csomagolt pólyába, amit Kronosz egyből lenyelt, gondolván, hogy az a fia volt.

Zeusz akkor titokban a barlangban nevelkedett és Amaltheia isteni kecske tején táplálkozott. Ennek a kecskének egyik szarva lett később a BŐSÉGSZARU (majd később elmondom). Amikor Zeusz felnevelkedett háborút üzent Kronosz és a Titanok a *hat fiútestvér: Ókeános, Koiosz, Kriosz, Hüperión, Iapetosz és Kronosz* (és a Titaniszok a *hat leánytestvér: Téthüsz, Rheia, Themisz, Mnémoszüné, Phoibé és Theia*) – akik Gaia és Uránosz első tizenkét gyermekei, az istenek második nemzedéke voltak, ellen. Zeusz győzött, megdöntötte apja trónját és ő lett az Olimpusz Hegyén az istenek fő uralkodója. Kronoszt az alvilágba üldözte.

Egy napon Zeusz meglátta Europa királykisasszonyt, aki a Föníciai királynak volt a lánya amint a tengerparton barátnőivel virágot szedett a mezőn. Nemi érzelmeiről híres Zeusz forró szerelemre gyulladt a szép királyleány láttán és bikává változva megközelítette a lányokat. Elbűvölve az állat jámborságán, Europa simogatni kezdte az állatot majd a hátára mászott, amire Zeusz a tenger felé vágatott és elvitte Európát Kréta szigetére. Krétára érve Zeusz és Európa egy platánfa árnyékában, miként azt a biblia fogalmazná, hozzáláttak a Kréta nemzet nemzéséhez.

Nicolas Poussin (1594-1665) francia barokk festő műve, akinek figyelmét Giambattista Marino költő Párizsban irányította a római és görög mitológiára. – Amaltheia a tejével táplálta a gyermek Zeust aki felcseperedve megölte a kecskét és az egyik szarvából ő készítette el először a bőségszarut amelyből az ehetett, ihatott, vehetett magához tulajdonosa, amit és amennyit csak akart (ez már mond valamit)....

Amaltheia (görögül gondos) mitológiában egy Krétán élő nimfa (nimfa - nőalak a szépség termékenység a természetet alkotó és tápláló erőinek a megtestesítője) vagy egy isteni kecske volt.

A flamand Peter Paul Rubens (1577-1640) az ókori római vallásból festette 1630 körül:

Abundantia – Bőség istennőjét a bőségszaruval

Torontál vármegye címerén a BŐSÉGSZARU

Ziel: Wir vergleichen Böhmen und **Ungarn**.

Wir finden: Beide Länder sind sich in vielen Stücken ähnlich.

1. Beide Länder haben ähnliche Oberflächenform. Böhmen und **Ungarn** sind Kesselländer. Beide sind **von** hohen Gebirgszügen umwallt. — Nenne und zeige diese Gebirgszüge!

2. Beide Länder haben ähnliche Bewässerungsverhältnisse. Ihre Flüsse haben fast alle ihre Quellen auf den Randgebirgen und rinnen fast durchgängig dem Hauptstrome des Landes zu. (Elbe. — Donau.) — Ausführlicher Nachweis!

3. Beide Länder haben sehr fruchtbare Gebiete. Böhmen hat sein Böhmisches **Paradies** (Umgegend **von** Leitmeritz), **Ungarn** sein Ungarisches **Paradies** (Banat).

4. Beide Länder haben bedeutsamen, durch gute Straßen, Eisenbahnlinien und schiffbare Ströme unterstützten Ausfuhrhandel. Der wichtigste Handelsplatz Böhmens ist Prag, der bedeutsamste Ungarns Pest. Beide führen Getreide und Wein aus.

Julius Tischendorf: Die Länder Europas c. könyvében 1908-ban

A Torontál vármegyéből kreált Banat területét mint:

**Banat Ungarisches Paradies – a Bánát Magyarország Paradicsomkertje
elnevezéssel mutatja be.**

**Igy jobban érthető a címerünkbe helyezett BŐSÉGSZARU jelentősége.
Bort, búzát, gyümölcsöt bőségeset mindig másoknak, bizony nálunk termeltek.**

Torontál vármegye (lat. *comitatus Torontaliensis*), 13. sz.–1918. nov.: közigazgatási terület a Magyar Királyságban, a Tisza alsó folyása balparti vidékén, a Nagy-Alföld délkeleti részén, a Maros–Tisza–Duna szögében. – Az őskortól lakott földje nem síkság, bár legmagasabb pontja 150 m tszf.; átlag 65–70 m tszf. széles lépcsőkben Ny-ról K felé emelkedik, a Temes és Béga folyók között huzódó fő vízválasztótól Ny–DNy, ill. D–DK felé is lejt. – A Kr. u. 1–3. sz.: a rómaiaké, a népvándorlás időszakában a gótok, a hunok, a dunai bolgárok és az avarok követték egymást. Honfoglaló őseink 897: érkeztek ide. I. (Szt) *István* államszervezésétől ter-e a [→csanádi püspökség](#) vár nélküli eszeressége. ~ az Árpád-kori Keve vm. ÉNy-i részén, a Tisza mentén alakult ki. A 11. sz. végén az ÉK-temesközi mocsárterülete a csanádi ppség oroszlámosi, az ÉNy-i a kanizsai prépsága. Okl. először 1326: (*Győrffy* III:310.) a Keve vm. torontáli főesp-t említette, a főespég székhelye Becse (az újkorban Törökbecse), melyről azt Becse vm-nek is nevezték. A 13. sz. végére Kanizsa várossá épült, ÉK-i sarkában Egres, az ÉNy-iban Szőreg prépsága jelent meg, plébániái a kevei, 1329–: a torontáli főespéghez tartoztak, ennek 1334: a p. tizedjegyzék Báka, Ittebe (1219: bencés apátsága már állott), Módos, Tárnok, Úrhida és Zsély egyházas helyeit említette. ~ első ismert vm. okl-ét 1406: írták. – A M. Kirság egyik legkisebb vm-je; Becse 1392: vm., határispánsági székhely és királyi város. A nemesi vm. léteére csak a 15. sz. elejétől maradtak meg adatok. Az ispáni tiszt együtt járt a már 1342: főnnállott Becse várral és várossal, hatalmas váruradalmával, melyhez Becsén kívül Aracs (az 1370: Szt Miklós tiszt-ére újraalapított ferences zárdával), Bazsa(l)hida (1332–37: Bosorhida), Becs(e)kere(k) (1331: civitas, 1441: oppidum) mezőváros és vagy 10 falu tartozott, (Török)Becse és Basahíd vidékétől le (Nagy)Becskekig és Écskáig. 1411-ig a kir-é, azután a hűbéres szerb despotáké. A Berekszó középső szakasza balparti mocsaraiban Itebő (utóbb Alsó- és Felsőittebe), a Tisza balparton Aracs prépsági székhely. A 15. sz. ter-e ismétlődő tör. rablóportyák színtere, melynek nagy részét a Duna–Tisza–Berekszó–Béga–Temes és Pogánics részben összefüggő

Kezdjük ismereteinket a Magyar Katolikus Lexikon adataival.

Innen pontosan tudjuk, hogy 1326-ban hitelesen és hivatalosan jegyzetelve volt Torontál vármegye. Igaz, nevének és eredetének keltezési dátumát itt sem tudjuk meg, de ami fontos számunkra, a tudnivaló, hogy 1326 azért mégsem a XVII-ik században, hanem attól egy kicsit jóval korábban volt.

A hármasfolyó Maros – Tisza – Duna ölelésében.

Krantz Grover szerint legalább 12 000 éven át, mi itt alakítottuk ki anyanyelvünket.

TORONTÁLVÁRMEGYE'

H A J D A N A.

NYILVÁNOS
HÍRHOZ

EMLEGETTE:

BÁRÁNY ÁGOSTON.

BUDÁN,

A' MAGYAR KIR. EGYETEM' BETÖIVEL.

1845.

... az akkor császári püspök által, athen megyeje Torontálvármegye, mint egyik főesperesség egészíté, a' cseh Venczel' pártján állá; 's ama' korban, hol válásához olly szent hittel ragaszkodék a' magyar, valószínű: mikint a' torontáli hívek is, főpásztoruk' érzelmet követék a' királyválasztásban. 1311. körül ismét vídám színben látjuk a' Tiszán túli részeket. Temesvár különösen igen népdús volt. Róbert Károlynak — ki maga is gyarmatokkal szaporítá a' temesvári részeket, — 2-ik neje Mária, 1315-ben itt húnyt-el. Mi Torontálvármegyét illeti: kétséget nem szenved, mikint dúsan virúlt hantjait, sok munkás kéz művelé az 1332 — 1337-ik év közt, mit az akkor itt virágzott cath. egyházak' szép száma tanúsít; 's miről alább jeles oklevél által fogunk meggyőződni.

Különös sors. Midőn hazánk boldog kezde lenni; midőn telkein szabadon lehelt a' nép 's művészet- 's csinosbúlásban, jóslatteljes hajnal derenge fölötté; midőn a' nemzet' egén nagy Lajos' 's Corvin Mátyás' aranykora tündöklött, Torontálvármegyében csak itt ott látunk egy csillagzatot fölűnni, mellynek fényénél, azon idők' vállalatira, tényeire 's mozgalmaira ösmérhetünk. A' nyugalom' ölében henyén, 's ázsiai kéjbe merülten pihent sok magyar itt is; 's bár Mátyás' hadi kürtjei gyakran fölriaszták az andalgót puha álmaiból, 's bár Stambul' öregbülő hatalma, olykor vérnyomokat hagyá e' vidéken is, a' Hunyadiak' Kinisiek' 's Báthoryak' hőskoszorúji mellett, felledve lőn csak hamar a' csapás, az inség; a' bokros diadalok elbízottá, gondatlanná tevék a' nemzetet. Torontálvármegye ugyan mint határörvidék, — 's ezt alább látandjuk, — éher gonddal viraszta védetlen óvatlan rónáján; de vajmi keveset hagyott ránk az irigy idő ezen korból, ama' eseményekről, mik e' termékeny lapályokon végig lengének. Annyit értünk itt ott: hogy 1340-ben dögmirigy törvén be a' hazába, Torontálban is bizonyosan

2*

1845-ben Bárány Ágoston 1332-re biztosan jegyzi a létezését.

kiszemelte áldozatait. Nem futá-el figyelmünket: hogy a' szomszéd török, Zsigmond alatt, a' temesközi vármegyékbe, hova Torontál is tartozott, gyakran be-becsapván, rablásaival ostromozá. Tudjuk azt is: hogy Horvát János, az elnyomatott párt' feje, midőn Zsigmond a' magyar kir. székbe ült, a' Tiszán túli részeket 's szomszédvidékeket, száguldozásai' nézőhelyévé tette; de Gara Miklós, Deésy vagy Dán Péter' Kristóf 's Mihály' segédjével kiveré. E' három testvért, az akkori temesi gróf Losonczy István, egy faluval ajándékozta-meg. Olvastuk azt is: hogy Mátyás' királykodása alatt, a' Temes' mellékét, számos virágzó falu környezé. *) Hallottuk: hogy Mátyás' elbocsáttatott, 's Ulászló alatt soha annak idejében nem fizettetett, 's azért ragadozásra vetemült fekete serege' maradványai, a' Tiszán túli részekben, Torontálvármegyével is érezteték ama' kicsapongásokat, mi-kért Kinísy által olly keményen megfenyítették.

Az 1482-ik év, mozgásba hozta a' torontáliakat. A' szendrei basa, gyors száguldozást folytatott e' környéken. A' derék Kinísy, Dóczy Péterrel, 's Brankovics Vukkal társúltn, a' becskerek-i mezőn legyőzé őt, sőt még utódandárát is, és csak 500. embert vesztének a' magyarok. A' töröknél 3000. hiányzott holtakban, sok, foglyokban, fegyverben; 's a' dús zsákmány' jelesb része a' király' haimburgi táborába küldetett. **) Némellyek szerint ez időtájban e' környéken cigányok készítették a' löfegyvereket 's golyókat, 's erre Ulászlótól 1496-ik évben szabadalmat is nyertek.

Dózsa' pórhada 1514-ben Torontálvármegyében is súlyosan érezteté tigrisi dühét. Mint vésszel fenyegető vihar, süpré- el vasszárnyaival az üdülő vidékeket; meggyilkolá e' tartomány' főpásztorát Csáky Miklós ***)

*) Ranzanus Petr. Epit. Rer. H. apud Schwandtner T. I. p. 335.

**) Bonfin. Fessler V. Th. s. 380. 's többen.

***) Istvánfy 's Pray, hibásan Jánosnak nevezik.

Ransanus Lucera püspöke először 1450 körül –nem véletlenül - a pápa utasítására írt

Torontal; Müller' nagy földabrosza Torontál; Sigler Chronológiájában Toronthál; Szegedi, — hogy mindent ne említsünk, — már épen Tarantál névvel czímezik e' vármegyét. *)

Íróink ábrándozó szeszélylyel származtatják Torontálvármegye' nevét. Bél Mátyás írta: hogy Torontál, Thurn vizétől nyerte azt. Szegedi a' vármegyék' lajstromában, Thurt már jelesb helynek állítja benne, 's úgy gondolkodott: hogy Tarantál, Thur helytől vette nevezetét. Túróczy Ungariájában Thur várostól származtatja. Timon pedig már épen azt mondja: hogy Torontál nevű hely és család létezik hajdan, 's hogy a' Torontálnév németnyelvből eredett. Alig áll egyik is. Thurn vizet, legalább korunkban, sem ezen, sem a' szomszéd vidéken nem ösmérünk; Thur helységet vagy várost, sem a' mostani, sem a' régi korból nem tudunk. Csak a' szomszédhatárnokok — kivált csentai- barandai- 's perleszi-ektől hallunk egy helyet Turuntalnak neveztetni. Erről alább. Ha már Árpád alatt is állottak Torontálvár' romjai; adhattak ugyan annak nevet romai- görög- bolgár-longobard- 's más féle az őskorban itt csatangolt nemzetek. Azonban e' tengersíkú vidéken, alig volt ok „thal“ németvégzettel jelölni Torontál' várát; midőn e' környék a' völgyet hegyet, csak híréből ösméri.

Nem csoda; hogy illy keveset tudunk Torontál' hajdanáról. Már a' magyarhaza' többi része élvezé a' békét, 's ezt török-vadkény fojtogatá még sokáig. Az innen kiszorított értelmesb lakosok' unokájának is kimúlta után, szabadúlt-ki végre lánczai alól, a' már akkor töröktartomány. Két századon keresztül, senki' ajka nem említé a' „Torontál“ nevet, 's így emléke is kihalt az emberek közül, annál inkább: mert Tserning „das Königreich Hungarn, nach 12 accurratesten Karten, Nürn-

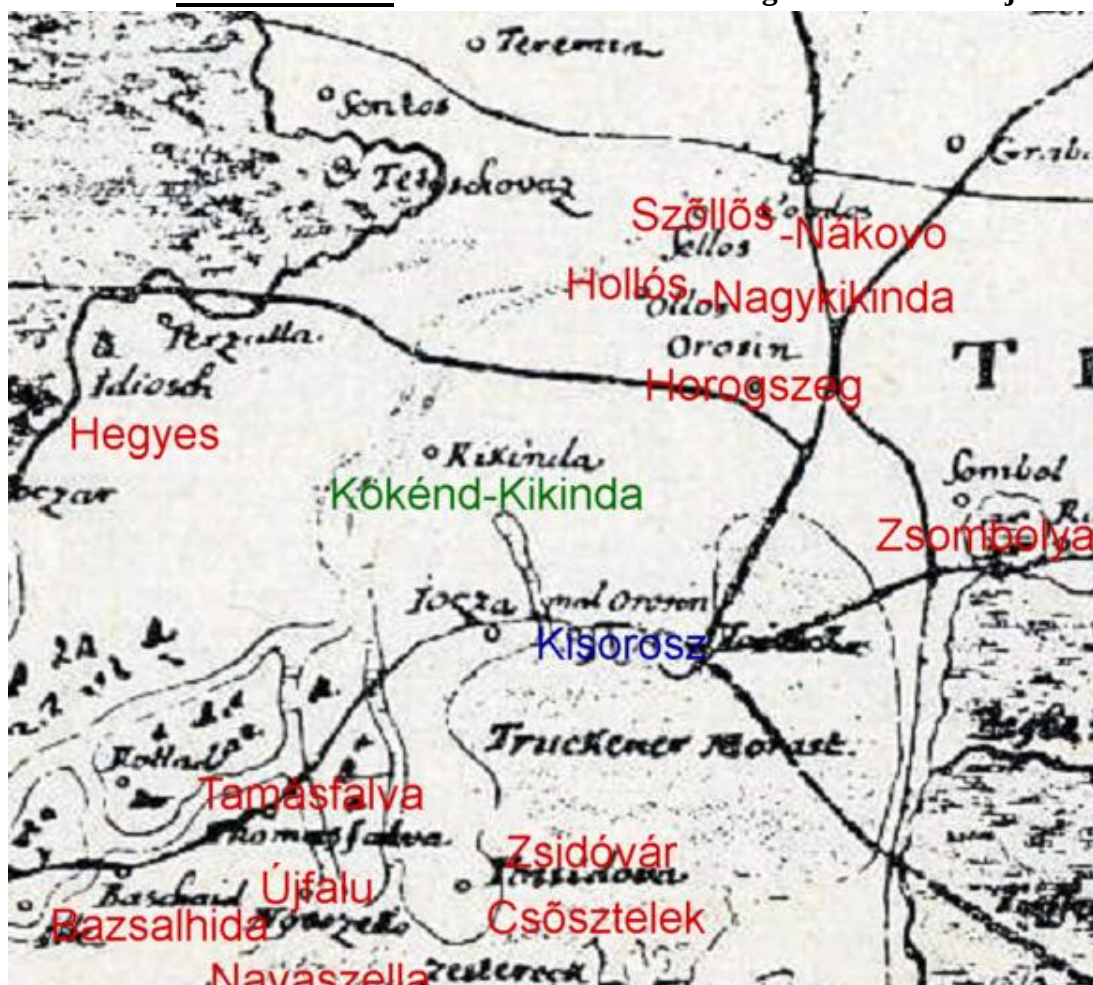
*) Bombardy, Bonfin, Túróczy, Bél, Szegedy, Buday, Verbő-

Íróink bizony ha nem teljesen mellőzve akkor csak ábrándozó szeszéllyel származtatták — mára sajnos még csak azt sem — Thurn meg Thál kitalációkkal, ami ugye csak mások hatalmaskodási érdekét volt hivatva szolgálni.

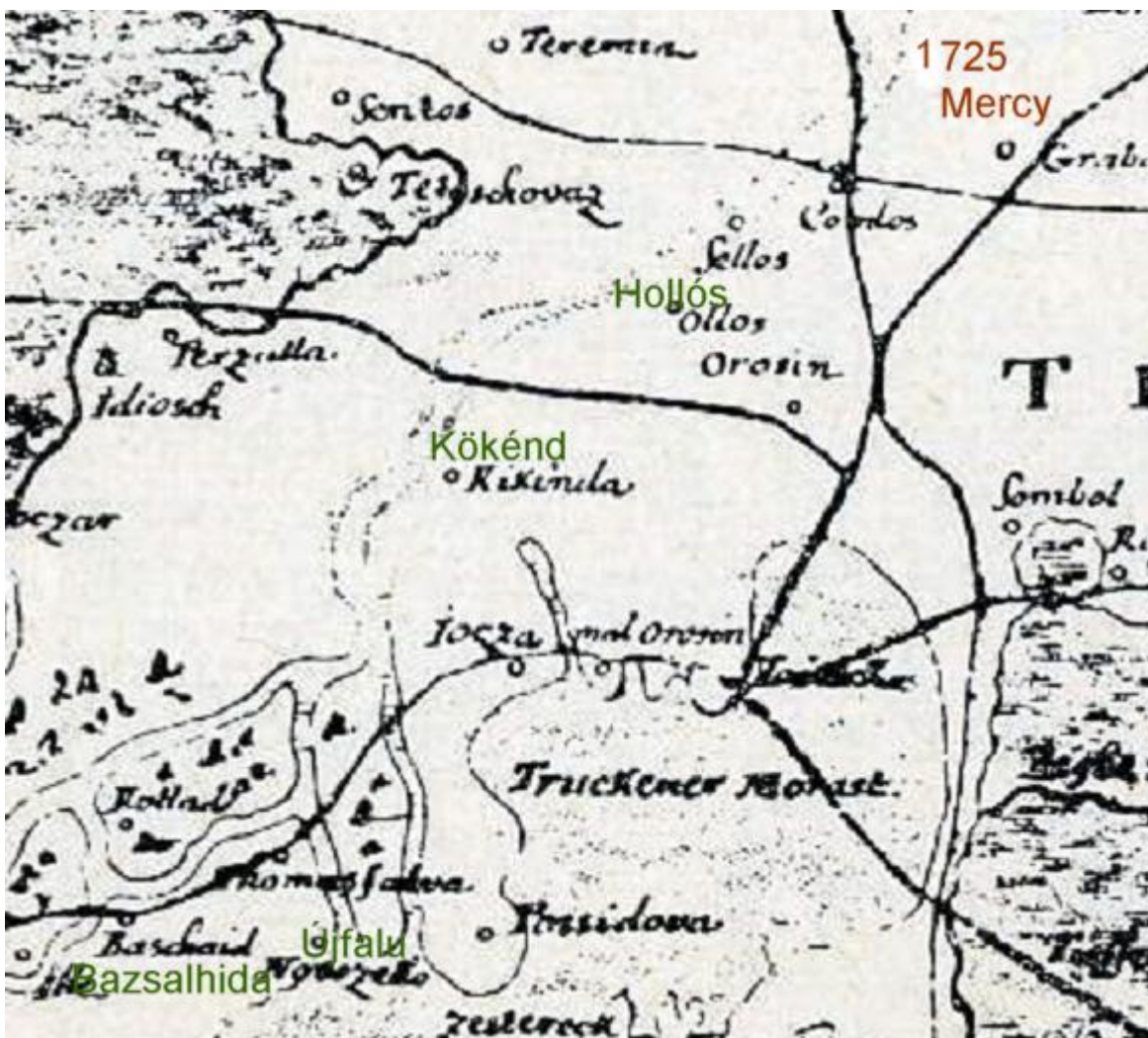
És minden mellétájékoztatást is csak ebből az egy érdekből kell látni és értelmezni. Bárány Ágoston 1845-ben, a cenzúra minden tiltása ellenére, nem tudta elhallgatni komoly észrevételeit.

A Szilágyiak és Hunyadiak a szegediekkel való kedvező összeköttetésnél fogva tehát arra törekedtek, hogy a város népére való befolyásukat mindenképp biztosítsák. Szeged közelében birtokokat szereztek, nehogy a Gara család, mely a Szegeddel szomszédos Dorosmának volt földesura, a Hunyadiak szegedi összeköttetéseit ellensúlyozza. A Szilágyiaknak a többi közt Bácsmegyében, Györgyén (a mai Csantavér körül), továbbá Szöllösön, Horogszegen, Hollósvárott és Hegyesen (a mai Nákófalva és Tiszahegyes környékén) voltak birtokaik (1). Hunyadi János birta Csongrádot, Csomorkányt, Sámson, Kútast (2), melyeken túl 1450. évben megszerezte Hód és Vásárhelyt is (3), hogy Szegeddel még közelebbi érintkezésbe jöhessen s így az Alföld népének erejét magának biztosítsa. Mátyás király fiának, Corvin János hercegnek adományozta Szeged várát, hogy ezúton a szegediekkel még közelebbi összeköttetésben maradván, ezeknek hűsége és támogatása által trónöröklési igényét biztosítsa (4). Hogy mily súlyt helyezett Mátyás király Szeged népére, kitűnik abból is, hogy a bíróválasztások módja iránt 1486. évben kiadott rendeletében azt követelte, hogy a város újonnan választandó bírása a királyi udvarnál minden évben megjelenni, bemutatkozni s neki hűség-esküt tenni tartozzék (5). Ez úton is a király Szeged népét még közvetlenebbül igyekezett magának lekötöni.

Szöllös ma Nákóvó – Nákófalva, Horogszeg a Sarleville-Szenhubert-Seoltur Hollósvár ugye a castris iobbagiones – várjobbágyok Hollósa, abból lett NagyKikinda Reizner Edének minden köszönetünk e Szegeden kelt munkájáért.

A Kikinda-Kőkénd-Kikindát összetelepítették Bazsalhidával, lett KisKikinda, ma Basahid

Ha semmi más de ezt a térképet remekül megrajzolták Mercyék 1725-ben.
Hollós és Basahid között félúton volt a valami Kökénd a Mercy "Kikindája"
És lám, Hollós a Mercynél is közvetlenül Sellos-Szóllós mellett terült el és először 1800-ra
NAGYKIKINDA nevet adtak neki, 1948 utántól lett és a mai napig csak Kikinda.

Sombol a Zsombolya amiből Hatzfeldet faragtak a gyarmatosítók.

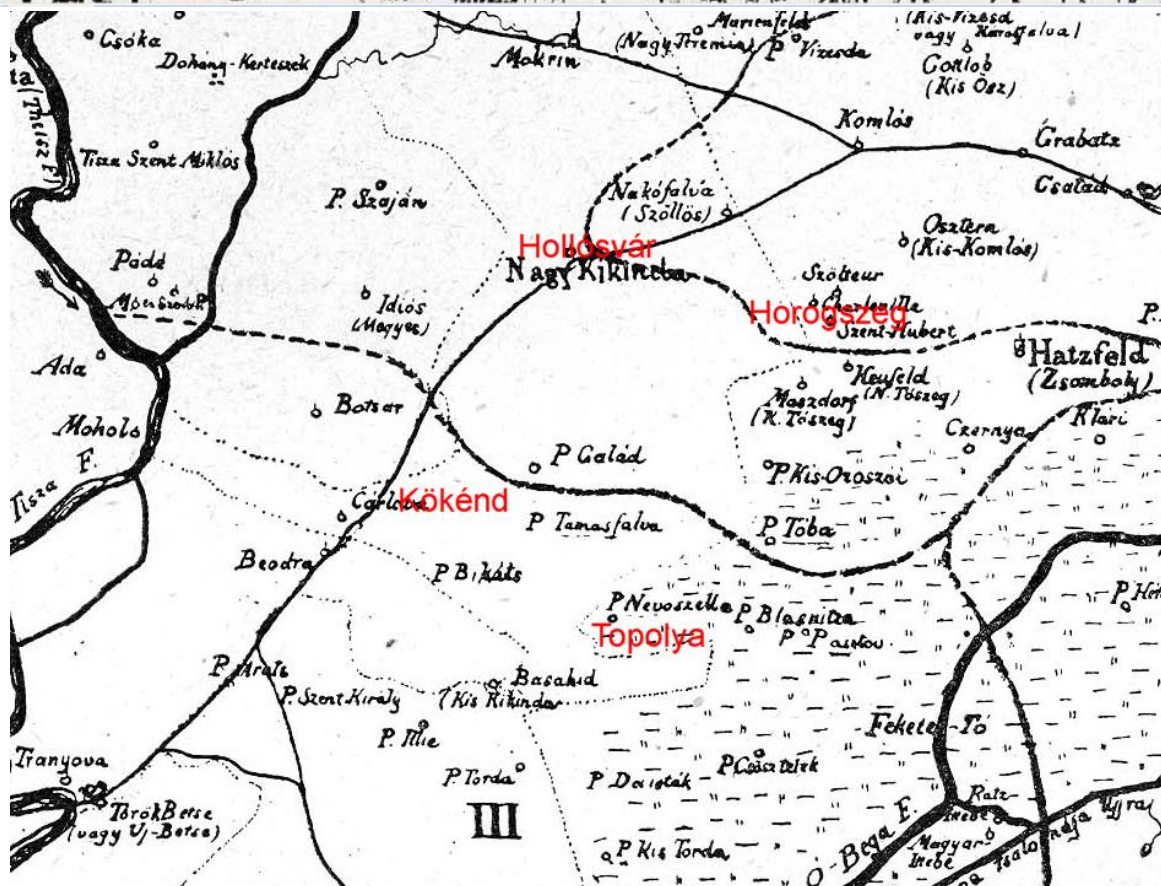
Orosin az eredeti HOROGSZEG

malOrosin a mai Kisorosz és mifelénk semmi más Orosin féleségek nem voltak. Ezeket a településeket sokszor össze-vissza téves helyekre rajzolgatták, természetesen mindig a kornak megfelelő elérhetőségek és a rajzolóknak nem magyar nyelvtudásának megfelelően.

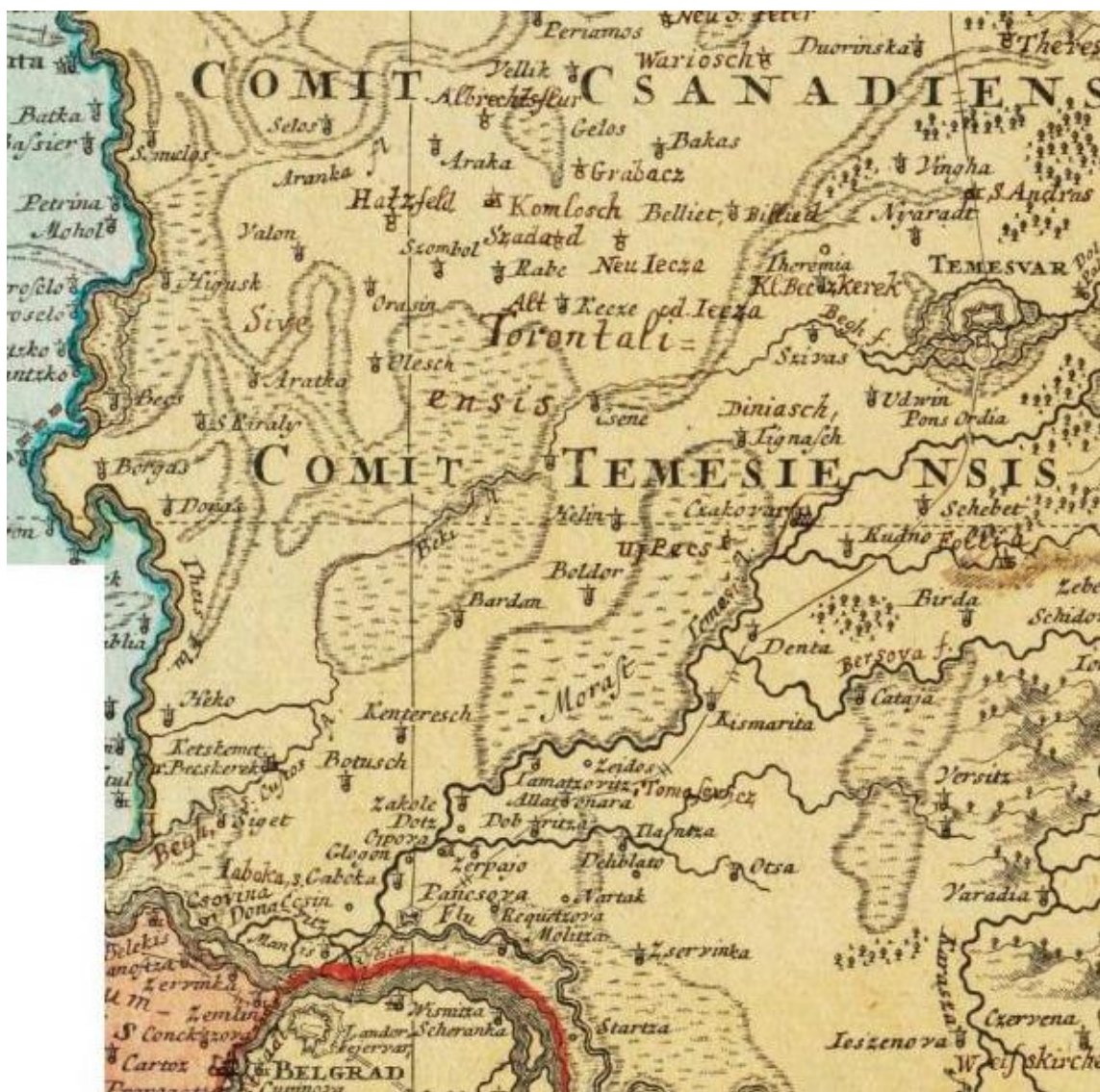
De ezek is jobbak a semminél, mert végülis mindig össze lehet őket hasonlítani és az írott szövegek szerint tájékoztatni.

Bármennyire igyekeztek, valahol mindig elvétették a csalást, amire könnyű rájönni. Nem kell hozzá más, csak egy kis kritikai gondolkodás.

Kökéndet sem tudták kimondani, Kékénda félét szajkóltak, és átkeresztelték Kikindának.

Basahid-KisKikinda és Ollos-Hollós-NagyKikinda közé félútra rajzolt Mercy Kökéndet

1745-ben: Selos-Szöllös felcsúszott az Aranka fölé, Orasint-HOROGSZEG jóval Hollós fölé csúszatták, Olesch – HOLLÓS ott van a helyén félúton Becse és Temesvár között.

Torontaliensis – TORONTÁL vármegye területén.

Titul-Titelnek által pedig ott van Siget – Szigetvárlak

Torontálszigetvár – egyenes irányban Ilancza területével, ahol Hollós-Corvinus-Hunyadi János hadvezérünk apja Veréb Péter erdélyi Vice-Vajvoda 1368 körül a délről betörő ellenséges harcokban sebesült és ahonnan visszatért Verebi-Mátraverebélyi birtokára, ahol a Szentkút vizével gyógyította ki sebeit. 1745-ben hiteles térkép tanúskodik e történeti helységek valós létezéséről. Akármit is tévelyegtetnek egyesek az utókorban.

A valami Hatzfeld valami hamisítás mert az Zsombolya volt, itt Hollós felett és igen téves helyen, és 1745-ben nincs, mert Hatzfeldet csak 1771 után gyarmatosítottak habsburgéknál.

Miként a fenti 1745-ös térképről is könnyen leolvashatjuk, a területek neveiből kifolyólag egyazon településeket könnyen találunk hol Csanád vármegyéhez, hol Temes megyéhez hol meg Torontál vármegyéhez tartozónak felsorolva.

Ezt a továbbiak tudnivalóihhoz fontos megjegyeznünk.

- 1394 Emericus Bubek Vajvoda et Comes de Zonuk. Suppl. C. D. T. II.
- 1394 Frank Vajvoda (ex Familia Zéchén). Reg. Arch. T. III., 1421.
- 1394 Petrus filius Georgii de Veréb Vice-Vajvoda. Reg. Arch. Tomo II.

Veréb György fia Péter 1394 –ben Erdély alvajdája majd sókamara ispán 1396-ban.

TRANSILVANI'A.

Fóia Asociațiunei transilvane pentru literatur'a romana
si cultur'a poporului romanu.

Brasiovu 15. Martiu 1869.

Igy tudták ezt 1869-ben Erdélyben a román történetírásban is.

Nemzeti kegyhely lett, ahol Szent László vizet fakasztott

2006. augusztus 11., péntek 13:05

A Magyar Katolikus Püspöki Konferencia ez év márciusában nemzeti kegyhellyé nyilvánította a mátraverebély-szentkúti Nagyboldogasszony-bazilikát. E döntés ünnepélyes kihirdetésére augusztus 12-én, szombaton, a déli 12 órakor kezdődő szentmise keretében kerül sor. Főcelebráns Erdő Péter bíboros. A népszerű zarándokhely hazánk második kiemelt búcsújáró helye, mivel 2005 decemberében a Püspöki Konferencia a máriapócsi bazilikát is nemzeti kegyhellyé nyilvánította.

A mátraverebély-szentkúti kegyhely története

A hagyomány szerint Mátraverebély határában, a Cserhát sűrűjében Szent László király 1092-ben kun üldözőitől egy szakadékot átugratva csodás módon megmenekült. A király lova patájának nyomából fakadt a mai Szent Kút. Az 1100-as években jelent meg először itt a Szűzanya és a Szent László által fakasztott Szent Kút vizével meggyógyított egy néma pásztorfiút. Ettől kezdve indult el ide a népáradat. Az Anjou okmánytár szerint 1210-re épült fel Egyházas Verebélyben az első kegytemplom. 1258-ban ennek a templomnak már búcsú kiváltsága volt. Vereb Péter Erdély alvajdája 1368-ban sebesüléséből gyógyul ki a Szent Kút vize által. Hálából 1370-ben bővíti a kegytemplomot. 1701-ben Nagyboldogasszony vigíliáján több ezer ember tanúsága szerint másodszor is megjelent az Istenanya.

A Veréb család építette fel 1210-re az első templomot Szentkút – ad Fontem Veréb – településen.

Mátyás király az ország, maga és édesanyja iránt kimutatott hűségéért Szilágyi Mihálynak, az ország kormányzójának adományozza örökös joggal a Csanád megyében fekvő Hegyes és Hollós nevű possessiókat tartozékaikkal együtt.

Commissio propria domini regis

Nos Matthias dei gracia rex Hungarie, Dalmacie, Croacie etc. memorie commendamus tenore presencium significantes quibus expedit universis, quod cum regnum stabile nichil magis quam amor subditorum perficiat, expedit semper principibus suis se reddere liberales, ut dum serviencium animos continuis beneficiis sibi conciliant, eas amore potius, quam timore promptos suis obsequiis alliciant firmosque. In fide faciant et constantes, consideravimus itaque hoc respectu clarissimam fidem virtutes magnificas multimoda obsequiorum genera et fortissima gesta spectabilis et magnifici Michaelis Zilagii gubernatoris regni nostri, fratris et avunculi nostri carissimi, qui sicut integritate fidei ceteris clarior, ita potenti virtute status regii ac honoris nostri conservator magnanimus fuit et complura. Que quidem magnifica gesta sua propter sui magnitudinem ad presens quantum ad eorum specificationem preterire constituimus, hoc tamen superinde in genere referre possumus et confiteri, quod cum nos alias in manibus serenissimi principis domini Ladislai, huius regni Hungarie et cetera regis precessoris nostri inmerito et sine causa detineremur agerentque contra nos et illustrem dominam Elizabeth, genitricem nostram nonnulli partem dicti Ladislai regis fovescentes, ipsius Michaelis gubernatoris vel sola vel maxime industria magnanimitate factum est, ut nos libertati restituti huius regni feliciter potiremur regimine. Cupientes igitur ad comoda et honorem viri huius benemeriti nostri liberalitatis ne continuare solum, sed et accumulare beneficia, possessiones nostras, Hegyes et Hollós vocatas in comitatu Chanadiensi existentes simulcum cunctis suis utilitatibus et pertinentiis, quibuslibet videlicet terris arabilibus, cultis et incultis, agris, pratis, pascuis, fenetis, silvis, rubetis, nemoribus, montibus, vallis, aquis, fluviiis, piscinis, piscaturis, aquarum decursibus,

9

molendinis molendinorumque locis et generaliter quarumlibet utilitatum et pertinentiarum suarum integritatibus, quovis nominis vocabulo vocitatis sub suis veris metis et antiquis memorato Michaeli Zilagy eiusque heredibus et posteritatibus universis de manibus nostris regiis dedimus, donavimus et contulimus, immo damus donamus et conferimus iure perpetuo et irrevocabiliter tenendas, possidendas et habendas salvo iure alieno harum litterarum nostrarum vigore et testimonio mediante. Quas in formam nostri privilegii redigi faciemus, dum nobis in specie fuerint reportate. Datum Bude, sabbato proximo ante dominicam oculi. Anno domini millesimo quadringentesimo quinquagesimo octavo.

Hártya. A szöveg alatt titkos pecsét töredékével.

A hátoldalon: Donatio super Hollós et Hegyes in comitatu Chanadiensi Michaeli Zylagy facto R(egestra)te M Jo.

Miután Hollós-Corvin Mátyás Magyarország királya lett és szülőhelyéről a várba költözött, 1458-ban jónak látta Hollós családi fészket nagybátyjának a hadvezér és a kormányzó Horogszegi Szilágyi Mihálynak a gondjaira bízni. 1458-ban Csanád megyéhez sorolták ezen területet.

AZ ELTÚNT
RÉGI VÁRMEGYÉK

Irta Pesty Frigyes a M T A Rendes Tagja
BUDAPEST 1880. ELSŐ KÖTET

430 oldalnyi tudnivalónk történetírásunk nagy gondolkodójának Pesty Frigyesnek munkája és megfigyelése nyomán. Pár sorban lehetetlen kellően méltatni e munka értékét.

A 11-ik oldalról: "Vármegyéink száma nem ugyan a valóságban de az irodalomban az oklevelek szövegének teljes félreértéséből is szaporodott. ... a comitatus Braina, Berra, Trascu, Kanisa nem egyéb mint Baranya, Keve, Krassó vármegye. Heltait a nevek nem értése, ismeretlen vármegyék alkotására vitte." (meg alkotott a Heltai nemismerésből) más is igen komoly megtévesztéshez vezetve sokakat, éppen a nevek nem értéséből kifolyólag...)

12-ik old. Alig érdemel magyarázatot, hogy ha 1279. évben Provincia Varadiensis 1458. évben pedig Niczky Benedek mint comitatus Waradiensis emlittetik, ez mind csak Bihar vármegyére vonatkozik, valamint Becse vármegye sem jelent mást, mint Torontál vármegyét.

17-ik old. "A vármegyék főispánjai magok voltak az illető őrvárak ispánjai (comites Castri) is, "... FONTOS

18-ik old: Évszámok a következő vármegyék létezéséről:

Bács 1135, Csanád 1163, 1199, Csongrád 1238, Keve 1209, Temes 1175,

Árva, Túrócz, Liptó, Ugocsa, Marmaros, Torontál, Torda, Somlyó később keletkeztek.

21-ik old: Mátyás király udvari történésze 56 vármegyét, másutt 75 vármegye létezését állítja, köztük Bihar, Békés, Arad, Zaránd, Torontál, Csongrád, Csanád, Temes, Bács, Bodrog, ---- és nagyon feltűnő, hogy Keve és Krassó vármegyéről hallgat. Petrus Ranzanus Bonfini követi 73 vármegyéről írt, de csak 52-öt sorolt fel.

23.old. Marino Sanuto 1517-ben 74 vármegyét talált és azt mondta Mátyás király idejében Magyarországnak 72 megyéje volt.

24.old. Az 1505-ki rákosi gyűlésen mely azt határozta, hogy soha idegen fejedelmet nem választ magyar királyul, 53 vármegye volt követek által képviselve: Valkó, Baranya, Sümeg, Tolna, Bihar, Zala, Vas, Veszprém, Sopron, Győr, Pozsony, Fehér, Zsolt szék, Komárom, Trencsén, Árva, Turócz, Liptó, Zólyom, Szepes, Nyitra, Bars, Nógrád, Hont, Pest, Pilis, Esztergom, Heves, Gömör, Borsod, Abauj, Zemplén, Sáros, Ungh, Bereg, Ugocsa, Marmaros, Szatmár, Közép-Szolnok, Kraszna, Szabolcs, Békés, Külső-Szolnok, Zaránd, Arad, Csanád, Temes, Torontál, Bács, Bodrog, Csongrád, Posega, Orbász. Hiányzik a sorozatból Keve, Krassó, Horom, Szerém, Verőce.

25.old. Heltai Gáspár Verbőczy Hármaskönyvét magyarra fordítván a munkát bevezette a vármegyék jegyzékével, mely nem Verbőczy hanem az ő fogalmazványa.....43.Szolnok,

44.Thurai (azaz TORONTÁL, tehát már Heltai jelölte ki e vármegye helyét Szolnok és Bihar közt) 45.bihari, 46. Orodiai, 47.czovaliaj (azaz Csanád)"

Tehát, Heltainál TORONTÁL – Thurai ...

Tehát, Heltainál czovaliaj – Csanád ...

(Ez a Heltai sokszor hamut nézett a mamut helyett, meg sok helységnevünket nézett fordítva.)

”Mert az egész magyar korona ennyi vármegyére osztatott meg a boldog Mátyás királynak idejében. Mely időben mindenkoron megöregbedett a királyi birodalom. De a jámbor király halála után szállton száll. És a nagy kentesnek (köntösnek) csak alig maradt a gallérja.”

Heltai a felfogását az ország földrajzi viszonyairól pár évvel utóbb megjelent krónikájában 66-ra szaporította a vármegyék számát és Erdélyt nem is értette bele. Példák innen:

Sevia helyett Senia – Segnia olvasható . Ma Zeng

Batha egykor Baranya megyéhez tartozó faluból Heltai bátai megyét csinált.

gevinerei - Gömör vármegye

szaráciai orod mellett --- valójában Zaránd vármegye

borzodiai – Árva vármegye

peregiei azaz Bereg, de Heltai a Beregszászit még külön említi.....

Tehát azzal, hogy Heltai a magáéból pótolta a 72 vármegyéhez a jegyzéke végén, nem igen gyarapította ismereteinket.”

(Heltai elolvasta, hogy Mátyás király édesanyja Szilágyi Erzsébet volt, származtatta és utaztatta télnek idején, nem tudni sítálpakon vagy szánkón a bérces Erdélyen át, a kilenc hónapja áldott állapotú magyar nagyasszonyt hát gyorsan a Szilágyságból, mert Torontál a Heltai alias Caspar Helth gondolkodásában ismeretlen fogalom volt. Hollósvár helyett meg Colosvárt zagyvált össze ez a Heltai.... a rendes szokásainak megfelelően..... mert Horogszeg hollétéről fogalma sem volt a távoli nagydisznódi Heltainak. Ja mert még nem volt világháló...)

Továbbá igazi kis csemegét találunk kedves olvasó.

29.old. Teleki ---- Szabó Károly tévednek Verbőczy Corpus Juris törvénytáráról mondják 62 vármegye van benne. Azonban az újabb kiadások szerzője nem Verbőczy volt. 1581.és 1584-ben Zsámboki és Mossóczy alatt látott volna napvilágot. Ez nincs eléggé igazolva. És itt elég sok zavart észlelt Pesty Frigyes.(Szabó Károly egyik félremagyarázatában akaratlanul, de hatalmas bizonyítékkal szolgált az utókornak, erről részletesen a Szentborbála sorozatban.)

31.old. Fehér György lajstroma egyike a legtévesztettebbnek. Krakót és Krasznát azonosnak tartotta.

Gyurikovics szerint az 1433. évben országgyűlésen készült névlajstromot tárgyal, azonban országgyűlést 1433-ban nem tartottak. Zsigmond király akkor már negyedik éve külföldön utazgatott.

33.old. Ranzan Péter már idézett munkájában a mennyire tehetette, közölte a vármegyék névsorát, ha ez nem tökéletesebb, annak oka az, hogy minden buzgólkodása dacára, soha sem tudott találni olyan embert, a ki neki a vármegyék teljes számát elősorolhatta volna. Ezt Schwandtner erősítette meg.

További csemegéink:

34.old. A későbbi századok tudománya még mindig távol állt a valótól. Cantellio Jakab az ő földrajzi munkájában, Torontál vármegyét Bihar, és Külső-Szolnok vármegyék széleire helyezi. Ortelius és Kreckwitz hasonlóképp már a XVII században oly térképeket tett közzé, melyekben Torontál a Maroshoz éjszakra, és Békés megyével határosnak tüntetett fel. Müller térképe III.Károly idejében készült, e térképen Torontál síkságát Temes és Csanád

vármegyék foglalják el, Torontál pedig a Kunság, Külső-Szolnok és Békés vármegyék tereire van igtatva.

A Következő oldalakat 35-36 beszkenelem teljes egészében.

AZ ELTÜNT RÉGI VÁRMEGYÉK.

35

a Kunság, Külső-Szolnok és Békés vármegyék tereire van igtatva. Ugy látszik, hogy a hamis nyelvészkedés vezette tévútra az írókat, azt vélték ugyanis, hogy Torontál Túr városától vette elnevezését, ¹⁾ a miért is Bombardi Mihály az ő topographiai munkájában Torontál határainak keletről a Berettyó folyót, nyugatról Külső-Szolnokot vagy a Kúnságot, délről Csongrád, éjszokról Szabolcs vármegyét vallja. Tévedését Csáky Miklós püspök állhatatosan ismétli, Magyarország ismertetésében.

A kormány 1720—1721. években Torontál vármegyét Békéssel akarta egyesíteni, de e szándék csak egy kis nehézségbe ütközött, t. i. nem tudták megtalálni Torontál vármegyét. Békés vármegye is maga részéről több közgyűlésen tiltakozott e tervezett vegyes házasság ellen, egy általa nem ismert társ-megyével. Nevezetesen, az 1722. évi országgyűlésre megválasztott követeinek ezt az utasítást adta: Minthogy az a szándék forog fenn, hogy Torontál vármegye, mely még mai napságig sem fedeztethetett föl, országgyűlésileg e nemes vármegyébe, t. i. Békésbe bekebeleztessék, ez okból gondoskodjanak a követek, nehogy ez a *képtelenség* valósuljon, és ez által a vármegyére valami teher rovassék; ellenmondás és tiltakozás tétetvén köteleességökké.

Az 1722. évi országgyűlés által azon célra kiküldött biztosok, hogy Torontál vármegyét leírják, és a szerzett adatok alapján az adót kivessék, eljárásukban sikert nem arattak, mert Torontált oly vidéken keresték, hol annak hire sem volt. Épen úgy jártak mint a már 1715. évben kirendelt bizottság, csak hogy az utóbbi, és annak küldői többi közt azt árulák el, hogy Torontált már akkor keresték az országgyűlés intézkedése alá eső vármegyék sorában, midőn áldott téreit nemzetközi szerződés még nem kapcsolta vissza az országhoz. ²⁾

Nem hiányzott a humor sem e geographiai-diplomatikai

¹⁾ Szegedy János, Tripartitum juris hungarici Tyrocinium III. 26. lapján Turóczy László után elősorolja a vármegyéket, ezek közt Tarantaliensis (ubi Thur); a mi eléggé bizonyítja tájékozatlanságát.

²⁾ Pesty Frigyes: A történeti földrajz kérdései Torontálban. A temesvári Történelmi és régészeti Értesítő, V. folyamának 161-163. lapján részletesebben.

1720-ban nem találták Torontál vármegyét, mert a Habsburgok Mercyje már nagyban hamisított, letaroltak szinte mindent ami magyar a telhetetlen Habsburg hatalom érdekében

tapogatódzásban. Timon szerint Bodrog és Torontál vármegye annyira ismeretlen volt, hogy e megyék valamelyikének követei az 1729. évi pozsonyi országgyűlésen következő gúnyverssel tréfáltattak ki:

Non sedes, ignota fides, dubius comitatus.

Non proprii crines, nuncius iste quis est?

A jó Bárány Ágoston híven ismétlé eme közleményt; ¹⁾ de vajjon hogyan történt, hogy fel nem tűnt neki, hogy Torontálra a fennebbi tréfa nem vonatkozhatik? Hisz Torontál, mely csak 1779. évben állítottott vissza, és csak 1791-ben nyert országgyűlési becikkelyezést, nem küldhetett követet az 1729. évi országgyűlésre.

Nem kételkedem, hogy az ország más vidékein is hasonló tájékozatlanság fordult elő, — nálunk a XVIII. század volt a geographiai zavarok százada, a melyben földmérőink Galliciát és Ramát is Magyarország határában keresték.

De ezen, olykor szeszélyes zavaroknak, voltak igen komoly következményei is. A Dráva és Száva közti vidék, melyre egykor Baranya, Zala, és Somogy egy része kiterjeszkedett, ²⁾ századokon át Posega, Valkó és Szerém magyar vármegyék álladéka-hoz tartozott, míg a fondorlat és hamisítás e részekre a Slavonia nevet kezdte alkalmazni, a mit a tudatlanság és közönbösség türvén, maga a törvényhozás sikamlott bele e nagy valótlanságba. A Slavoniának elnevezett magyar vármegyék napjainkban Horvátország alá kerültek, és idegen eszmék vonzó körébe esnek.

A nemzet geographiai tudatlansága egy tartomány elvesztésével bűnhődött.

Nem lehet figyelmen kívül hagyni azon területi változásokat, melyeken a megyék álladéka átment. Aligha volt megye, mely ily változást kikerülhetett volna, de abban természetesen van fokozat. Első sorban említendő Csanád vármegye, melynek határai délre Temesvárig és a Bega folyóig nyúltak, most pedig a Maros jobb partjára szorítottak vissza. Éjszak-

¹⁾ Tudományos gyűjt. 1833. év, X. köt. 85. lap, és Torontál vármegye hajdani 48. l. De az Ungarisches Magazin IV. kötete e gúnyverset helyesen Bodrogra érti.

²⁾ Az utóbbi kettő a XIII., Baranya még a későbbi századokban is

A XVIII-ik század volt nálunk a geographiai zavarok százada, Lipótok, Mária Terézia meg a kalapos király uralkodhatnámok könyörtelen magyarokatromboló zavarok százada.
Ezért nem találták-találják sokan Hollóst és Hollósvárt, meg Torontálszigetvárt sem. Sajnos.

Pesty Frigyes egyike a legis-lejjobb barátunknak, tanítónknak, mesterünknek, akit valaha ismertünk.

54

PESTY, FRIGYES.

székek, megszűntek a kerületek, és e törvény maradandó érdeme lesz, hogy a középkori kiváltságok lomját a maga értékére leszállította.

Jelenleg Magyarország következő vármegyékre van felosztva :

Besztercze-Naszód.	Temes.	Tolna.
Szolnok-Doboka.	Szörény.	Fehér.
Szilágy.	Torontál.	Hont.
Kolos.	Arad.	Máramaros.
Torda-Aranyos.	Csanád.	Bereg.
Maros-Torda.	Szepes.	Ugocea.
Csik.	Abauj.	Ungh.
Udvarhely.	Sáros.	Nógrád.
Kis-Küküllő.	Árva.	Somogy.
Nagy-Küküllő.	Baranya.	Sopron.
Hunyad.	Bars.	Vas.
Fogaras.	Bács-Bodrog.	Trencsén.
Szeben.	Békés.	Turóc.
Háromszék.	Bihar.	Torna.
Brassó.	Borsod.	Zemplén.
Jász-Nagykún-Szolnok.	Győr.	Esztergom.
Heves.	Pozsony.	A kapcsolt
Pest-Pilis-Solt-Kiskún.	Nyitra.	részekben :
Hajdú megye.	Nógrád.	Zágráb.
Szabolcs.	Veszprém.	Posega.
Szatmár.	Zala.	Verőce.
Alsó-Fehér.	Gömör és Kis-Hont.	Szerém.
Csongrád.	Komárom.	Kőrös.
Krassó.	Liptó.	Varasd.
	Zólyom.	Belovár.
	Mosony.	

Az utóbb nevezett vármegye, t. i. Belovár, egy minden történeti alap nélküli alkotás, melynek alkalmául szolgált a magyar országgyűlés által sürgetett határőrvidéki felosztás. A katonai végvidéken legelőször a varasdi generalatus adatott át a polgári igazgatásnak. Az 1871. évi június 8-kán kelt királyi

1880-ban nagyon is léteztünk mi Torontál Vármegyében

Althanok Zala, a Zápolyaiak, utóbb a Csákyak Szepes vármegye örökös főispánjai voltak, de a mikép korra, ugy tartamra nézve is ez örökös méltóság különféle volt a vármegyékben. Mossóczy Zakár, nyitrai püspök, egyuttal nyitrai örökös főispán volt, de utódjai már nem azok. Bitovecz János Mátyás király idején Zagoria örökös grófjának neveztetett.

E címet ott is találjuk, hol a az vármegyére nem alkalmazható. A kalocsai érsekek V. László királytól örökös kalocsai főispán címet nyertek.¹⁾

Az Erdődyek címe: monoszlói örökös grófok (montis Claudii et Comitatus Varasdiensis perpetuus Comes), Kercselich-et gondolkodóba ejté, — honnan vették ők a comes montis Claudii címet, azt ő nem tudja, aztán minden szükség nélkül bizonyítja, hogy Slavóniában nem létezett comitatus Montis Claudii.²⁾ Ezt nem is állítja senki. A Mons Claudii, másképp Monoszló, vagy Moszlavina, Kőrösmegye kőrösi járásában fekszik és a család egyik főuradalmát képezte.

Kolonich perpetuus in Zay-Ugrócz volt, a mi annyi, mint Zay-Ugrócz örökös ura. Ilyen volt Amadé Marczaltón, Szapáry Mura-Szombaton és Széchy Szigeten. Legtöbben a fenn elősorolt vármegyei örökös főispánok közül, még valami uradalmuk után vették fel az ily dinasticus címet, mely azonban nem valami méltóságban, hanem nagy jószág tetteleges birtoklásában gyökerezett. A Pálffyak Vöröskő, a Batthyányiak Németújvár, a Nádasdyak Fogarasvidék,³⁾ a Koháryak Murány, a Révayak Szklabina és Blatnicza, az Esterházyak Fraknó, az Althanok

¹⁾ Eder ad Schesaeum 231. lap.

²⁾ Kercselich: Notitiae praeliminares 453. lap.

³⁾ Kovachichnak nincs igaza, midőn a Nádasdiak fogarasi örökös grófságát csak czimnek tartja. Nádasdy Tamás 1532. évben kapta Fogarast, ki azt nővéreinek Annának, Majláth István nejének engedte át. Anna megtartá e kerületet akkor is, midőn Majláth mint felségáruló, Fogarason elfogatott, és Konstantinápolyba huzoltatott, hol meghalt. Ezek után Békés Gáspár pénzen vette meg Fogarast. (Eder: Simigianusnál 284 lap stb. Benkő: Milkovia II. 285. lap.) Fogaras hajdan Fehér megyéhez tartozott, és a város a legújabb korig, így kezdte szerződéseinek szövegét: Mi nemes Fehér vármegyében, Fogaras földön, ugyan Fogaras városában lakó személyek, adjuk tudtokra mindeneknek, stb. (Benkő: Transilvania specialis 73. lap.)

Ezen a Kercselich horvát papon nem is csodálkozunk, kiváló habsburgérdek szekértoló volt, jó magyarérdekmellőző, különben anyanyelvén csak Kracsélyity néven találjuk ...

Baltazar Adam Krčelić

Kercselics Boldizsár arcképe az 1901-ben
Zágrábban kiadott Monumenta Spectantia
Historiam Slavorum Meridionalium című
művéből.

Született 1715. február 5.

Krčelić – Krcsélity – soha nem 'Kercselics' ...

Baltazar Adam Krcsélity (1715 – 1778) teológus, zágrábi kanonok, történész

Módos nemesi családban született, két anyai nagybátyja is jezsuita pap tanár volt

A felvilágosult abszolutizmus híve volt, műveiből kiválik a ” De Regnis Dalmatiae, Croatiae, Slavoniae notitiae praeliminare” az 1770. évből, amelyben bizonyítani igyekszik, hogy a magyar korona örököseinek (szerinte a Habsburgoknak) joguk van Dalmácia, Horvátország és Szlavónia, de Bosznia és Szerbia koronájára is.

A felvilágosult abszolutizmus a hagyományokat figyelmen kívül hagyta, a jobbágyok állami adózóképesége növelése érdekében az ”osztályfelettségében” csökkentette a földesúri terheket. A felvilágosult abszolutizmus – mint a felülről kezdeményezett reformok általában – a fennálló feudális társadalmi rend megőrzését szolgálta.

Habsburgidőkben a jezsuiták legtöbbje az ő székértőlójuk lehetett csak.

Keve.

A legnagyobb rombolást szenvedte megyei intézményünk az Alsó-Duna irányában. Zimonytól egész a Vaskapuig nem létezett vármegye, mely működésének folytonossága által a jelenkorra átörökölt volna, és a multnak romjai közt már-már a nevek is elvesztek.

A kijelölt vidéken tűnt el a szörényi bán, hogy hosszú álom után napjainkban új életre támadjon, vármegyei szervezettel; ott tűntek el Horom és Keve vármegye, melyek azonban önálló köztörvényhatóságaink sorában nem nyertek újra helyet.

Földrajzi- és történetíróink az egykori Keve vármegye holfekvésére nézve nem voltak magokkal tisztában. Mindenekelőtt Istvánfy, Nándorfehérvár avagy Belgrád leírását adván, azt mondja, hogy ez Thráczsiának azon vidékén fekszik, melyet ők, — tehát a thrákok — Koviniumnak neveznek. E csavart szöveg szerint Belgrád vidéke lenne Kovin, vagy Keve.¹⁾ Mosóczy, a magyar könyvtár kiadója, és Timon Keve vármegyéjét a Duna, Száva és Morava folyók közt keresik, és azt állítják, hogy Belgrád e megyében feküdt.²⁾ Kerchelich azt hitte, hogy Keve a Szerémségnek részét képezte, tévedésbe hozatván a kőí káptalan által, mely a szerémi püspökség köréhez tartozott.³⁾ Maga Pray is Keve vármegyéjét kezdetben a kőí káptalan környékén kereste,⁴⁾ később azonban a Duna partján, Szendrőnek átellenében tűzte ki helyét, Krassó, Temes és Torontál megyék közt.⁵⁾ Szegedi János az egész megyét Szerbiá-

¹⁾ Egy sereg író követi Istvánfyt és mindannyian idézik munkája VI. könyvét, pedig az idézett állítás a VII. könyv elején fordul elő.

²⁾ Timon: *Imago antiquae et novae Hung.* 23. és 35.

³⁾ Kerchelich: *Notitiae praeliminaries regni Dalmatiae* stb. 204. l.

⁴⁾ Pray: *Dissertatio de S. Ladislao.* 67. l.

⁵⁾ Pray: *Hierarchia* II. 374. l.

Az elűnt régi vármegyék.

Kerchelich – Krcsélity sok mindent tévesen hitt ami Magyarországot illette.

Félrevezető műveit ma is sokan gondolkodás nélkül átmásolgatják.

han keresi, miután, az ő véleménye szerint, a Magyarországhoz tartozó egész Szerbia, Keve, Macsó, Orbász és Szrebernik vármegyékre volt felosztva, és azok főispánjai által kormányoztatott. ¹⁾ Még Kovachich is Keve vármegyét Orbász, Cettina, Zagoria megyékkel együtt Horvát-Slavonia földén keresi. Hogy Keve vármegye területe a Duna jobb partjára átcsapott, vagy egészen ott létezett, azt mások is hitték. Így Lehoczky András szerint nevezett vármegye Torontál és Krassó közt terült el, hol most Mehádia, Orsova, Karánsebes, Somlyó, Belgrád és Semendria fekszenek, azonban a városok egyike sem létezett Keve vármegye határában. Más helyen ugyan ez az író Keve vármegyét Slavoniába helyezi. ²⁾ Engela régi Keve vármegyét egészen a Duna túlsó oldalára teszi, azt hívén, hogy az a mai Orsova és Ujpalánka átellenében feküdt, és hogy általa a macsó bánúság a szőrényi bánúsággal érintkezett. ³⁾ Midőn Libloy-Schuler Frigyes a macsó bánúság alkatrészeiről szól, és a Kolubara vidékén nyomozza, azt állítja, hogy e bánúság a Belgrád körül fekvő kovini (kevei) és a Dráva és Drina közt fekvő Orbász vármegyét foglalta magában. ⁴⁾ Figyelembe veendő, hogy a mely tartomány itt a Duna mentén némelyek által Keva vármegyétül igénybe vették, azt Timon, magával jövén ellenkezésbe, már Bodrog megyének vélte tulajdoníthatni. Legtávolabb a valótól, Tkalsics János jár, kinek az a furcsa gondolata volt, Crasu (Krassó), Doboka, Keve és Valkó vármegyét a horvát megyék alatt felsorolni. ⁵⁾

Jobban ismerte Keve fekvését III. Ince pápa, ki midőn Imre királynak 1204. évben szemrehányást tesz, hogy küldöttjének, Leo bibornoknak, az átlépést Bulgáriába, hol őt várva várták, megtiltotta, azt írja Kevéről, hogy itt egyedül a Duna választja el Magyarországot Bulgáriától, ⁶⁾ minthogy azon kor-

¹⁾ Decreta et vitae Regum Hungariae 49. l.

²⁾ Stemmatographia I. 197-ik lapján: Comitatus Kőviensis in Slavonia.

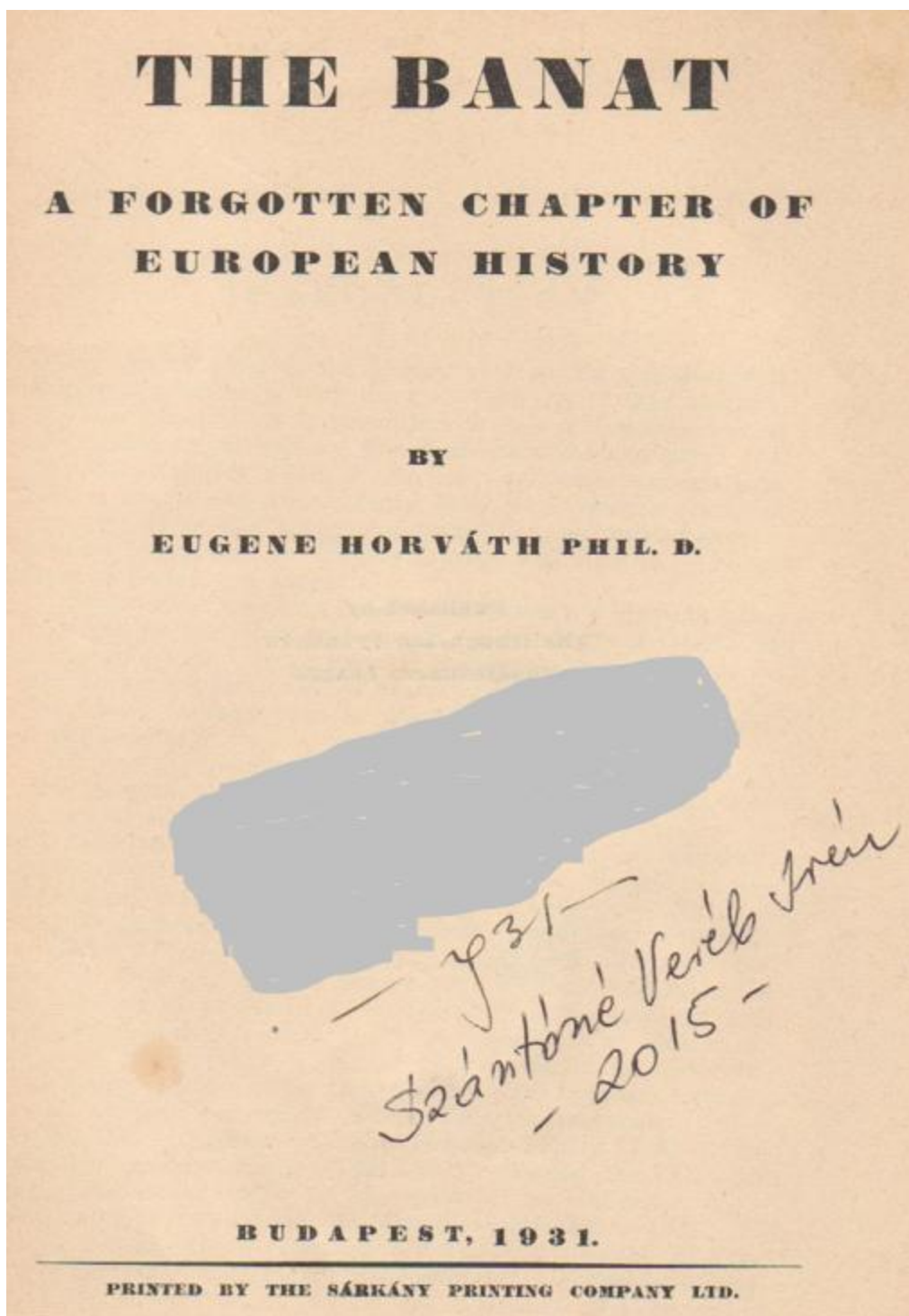
³⁾ Engel: Geschichte von Serbien und Bosnien 227. l.

⁴⁾ Libloy-Schuler: Siebenbürgische Rechtsgeschichte I. 170. l.

⁵⁾ Monumenta histor. Episcopatus Zagrabiensis I. 252. lap, az indexben.

⁶⁾ Theiner: Monumenta vetera Slavorum meridionalium I. 34. l.

Libloy-Schuler Frigyes, meg Engel meg a többi idegenektől nem is várhattuk el a helyes történetírásunkat, hiszen vagy ismeretlen volt számukra e vidék, vagy a korlátlan idegen hatalom kiszolgálói voltak, vagy mindkettő. III. Ince pápa 1204-ben ismerte KEVÉT.

Ennyi előzetes ismeret után, érthetőbbek lesznek Horváth Jenő értelmiségi történész tanár 1931-ben kiadott ezen könyvének sorai. A könyv tavaly óta a tulajdonom, és tiszteletből radíroztam itt ki az előző tulajdonos nevét. E dolgozatból egyedül a történelmi tényeken van minden hangsúly, amelyeket a szerző nem kevés kutatási eredménnyel bizonyított. Minden köszönetünk az utókornak hátrahagyott tudnivalókért.

INTRODUCTION

An introduction to the history of a nearly unknown part of Europe must begin with the historiography of that territory.

The Banat, if it is permitted to use a denomination of only recent origin, has an abundant literature and much rich historical material which it has not yet been systematised. This is due to the circumstance that, from various points of view the Banat has always been regarded, as part of greater political formations, of Hungary, Turkey and Austria — in our times of Serbia and Bulgaria.

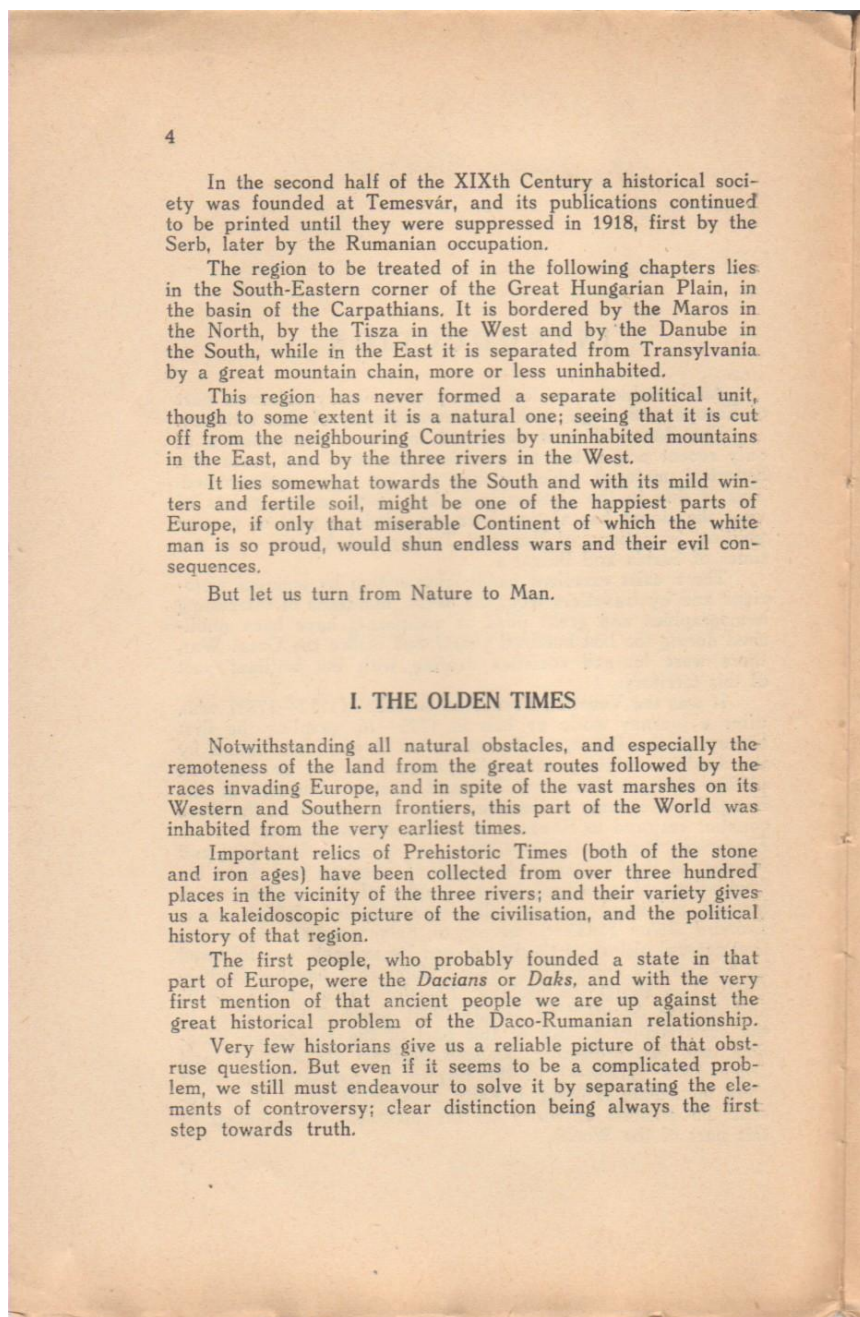
There exist excellent handbooks written by eminent historians and by travellers from the West; hundreds of interesting monographies and great piles of documents have been published during the last hundred years; and before the Great War, there were learned societies dealing with the brilliant past of this territory.

It was the Venetian Francesco Grisellini (1717—1783) who, after a journey made by him in 1775—76, gave us the first history of the Banat, of Temesvár, as it was then called by the Austrian military authorities. *August Bárány de Debrecen* (1798—1849), archivist of Torontál County, Member of the Hungarian Academy of Sciences, wrote the history of the three counties restored to Hungary by Queen Maria Theresa in 1778. *Frederick Pesthy* (1823—1889), an eminent historian and Member of the Hungarian Academy of Sciences, laid down the foundations of a critical historiography of the territory and, himself, published several bulky monographies of high value. *Leonard Böhm* (1833—), mayor of Fehértemplom, wrote the first general history of the Banat, and his example was followed by his German compatriot, *Johann Heinrich Schwicker* (1839—1902). Two Hungarian prelates, *Theodor Ortway* (1843—1916) and *Eugene Szentkláray* (1843—1925) devoted themselves to the ecclesiastical history of this part of the Hungarian Kingdom, and two professors, *Stephen Berkeszi* (1853—1920) and *Louis Baróti* (1856—) to the history of civilisation in their more immediate fatherland. *Felix Milleker* (1858—) is at present the greatest authority on the historical development of this part of the World.

1*

”A Bánát, ha ugyan szabad ezt a legújabb keletű elnevezést használni, bőséges irodalommal, és gazdag történeti anyaggal rendelkezik, amelyik még nincs rendszerezve. Ennek oka az a körülmény, mivel különböző szemszögekből nézve a területét hol Magyarország, Törökország meg Ausztria, a mi időnkben Szerbia és

Bulgária nagy politikai megalakításának tekintették.” Grisellini, Bárány Ágoston, Pesty Frigyes és Szentkláray Jenő munkáira hivatkozik a szerző, többen között.

”A terület A Nagy Magyar Alföld Dél-Keleti sarkában a Kárpátok medencéjében terül el. Északról a Maros, Nyugatról a Tisza, Délről a Duna, míg Keleten Erdélytől a nagy lakatlan hegylánc választja el. Ez a terület soha sem volt önálló politikai egység habár szomszédaitól Keleten lakatlan hegylánc vágja el míg Nyugaton a három folyó. Déli fekvésében a lágy tél és termékeny földje Európa egyik legboldogabb része lehetne, ha csak az a nyomorult Kontinens amire a fehér ember olyan büszke elkerülné a háborúkat és azoknak gonosz következményeit. Azonban a Természettől forduljunk az Ember felé.”

Ne feledjük 1931-et írtak. A könyv oldalainak hiteles adataiból csak néhány sort fordítok le magyarra a lapok alá.

In the word „Daco-Rumania” we envisage a theory which, in order to prove that a living people is heir to that old and dead race which in ancient times lived on the same territory, endeavours to connect the Dacians with the Rumanians of today. The theory is upheld by the latter, whose kingdom in our times stretches between the two great rivers, the Tisza on the West and the Dniester on the East.

The frontiers of ancient Dacia on the West were the Tisza and Danube rivers — the land of the three rivers (the so-called Banat) forming the western corner of this vast country. It was conquered by the Romans in 101—107 A. D., when Decebalus, the last king of Dacia, committed suicide and his land became a Roman province — *Dacia Provincia Augusti*.

Historical research has proved that Romans and Rumanians certainly were related for both were Latins and of common Italian origin; but the latter cannot be the descendants of a Roman population of Dacia, for the simple reason that that province was completely evacuated and abandoned by the Romans in 271 A. D., while the Rumanians appeared there only in the XIIIth Century. They came from the South, were called neither Romans nor Rumanians, but *Wallachs* or *Vlachs*, and they spoke a language that had many Slav and Greek words. In faith they belonged not to the Latin Church of Hungary, but to the Greek one of the Balkan Peninsula.

It was in the land of the three rivers, that in 101 A. D. the Roman Emperor Trajan crossed the Danube near *Viminacium* and *Taliatis* and marched towards Transylvania. The road built by the Romans on the left bank of the Danube is still called *The Road of Trajan* and this territory probably remained a link between Italy and Dacia under the Roman domination. Many castles (e. g. *Tibiscum* in the East, *Morissum*, Csanád, in the North and *Panucca* in the South were Roman *castella*) protected it against the Barbarians. Even after Dacia proper was evacuated the land of the three rivers remained under Roman rule until at the end of the IIIrd Century the left banks of the Danube and Tisza were occupied by the Wisigoths.

When the Romans had left, the provinces of Moesia and Dacia were overrun by the Goths (271—378), who shortly after gave place to the Huns (378—457). Their famous chief, Attila, was said to have been born in the land of the three rivers and he had his capital on the left bank of the Maros. The relics of Nagyszentmiklós, a rich collection of 23 gold vases etc. found in 1799 and preserved at Vienna, are still held to be of Hun origin.

A Hunok 378-457 között jártak a három folyó közötti területen. Nagy királyuk Attila, úgy mondják itt született és székhelye a Maros partján volt. 1799-ben itt nálunk Nagyszentmiklóson került elő a Hun eredetűnek tartott 23 aranyedény amelyet Bécsbe vittek.

After *Gothia*, we find a *Gepidia* (457—568) and an *Avaria* on Hungarian territory.

Rumanian historians begin to urge the Gepids as a link between the Romans and the Rumanians and do not accept the statement proved by documentary evidence that the Gepids had disappeared before the immigration of the Magyars. Emperor Justinian allied with the Longobards against them and it was the former who invited the Avars into Hungary by whom it was then occupied, after their allies, the Longobards, had left for Italy.

Like the Huns, the Avars were of Turanian origin. A nomadic people, like the Turanian Huns, they met with the fate of all the tent-dwelling peoples who had settled in Europe. It was at that time that another Turanian people, the Bulgars, appeared and founded a state stretching northwards to the Maros and Tisza rivers.

During the Franko-Avar struggle fought for the possession of the flourishing province of Pannonia, a stream of Slavs kept pouring in. As a result we find many Slav elements as well as several lands called Slavonia or Sclavonia between the Baltic and the Mediterranean. The Slavs in the Southern part of Europe intermingled with Greeks and it was the influence of this Greco-Slav culture, that decided the characteristics of the Bulgarians and Rumanians.

According to tradition, the Bulgar-Slav Prince Glad was reigning in the land of the three rivers when in 895 the Magyars appeared. There was no spur of Serbs in those times, as was urged later by Serb propaganda, for the Serbs then lived on the Adriatic. A nominal Bulgarian hegemony ruled even over Belgrade and over the lands on the right bank of the Save upwards to what later became the Austrian frontier. Frankonia of Charles the Great and Bulgaria possessed a common frontier in the uninhabited woodland on both banks of the Save river. Prince Glad lost a decisive battle near the river Temes (close to Fény, Fövényes) and his earthen fortress, Keve, on the left bank of the Danube, fell into the possession of the Magyars, who in 896—898 became the lords of all lands in the basin of the Carpathians east of Frankonia. According to the Greek Emperor Konstantinos Porphyrogennetos (*De administrando imperio*) the Magyars settled in the land of the three rivers, where they found no Serbs, no Romans and no Rumanians.

Milyen őszintén fogalmazott Horváth Jenő, persze akkor még nem tudhatta, hogy mára az Anonymus névtelen 'glád' éhínségéről tudjuk, hogy ő egy egyszerű koholmány csupán. A görög Konstantinos Porphyrogennetos császár legalább leírta, hogy ezen a területen a három folyó közt megtelepedett Magyarok nem találtak itt sem Szerbeket, sem Románokat, sem Rómaiakat. (mert ott mindig mi magyarok laktunk – 12000 éven át)

II. SOUTHERN HUNGARY 895—1552.

1. The Middle Ages to 1396

Whatever tradition may have to say about the new conquest, the Magyar domination was an exclusive one and the land of the three rivers became an integral part of the Hungarian State.

Ajtony, its local chief (or rather the chief of the Magyar tribes settled in that region, and leader of those who remained faithful to their pagan creed) had his seat at Marosvár (Lat. *Morissum*). This was an ancient *castellum* of the Romans on the left bank of the Maros which, because of the marshes extending along the Danube and Tisza, had always been regarded as the centre of the land of the three rivers. It was from this centre, that Ajtony opposed King Stephen's centralistic tendencies as well as his policy of converting the country to Christianity and he found allies in the Greeks, whose mighty emperor, Basileios II, in 1018 defeated the Bulgarians. The Greeks occupied all lands south of the Danube. Ajtony's alliance with the greatest power in Eastern Europe even caused him to join the Orthodox Greek Church and found a Greek monastery at Marosvár. Ten years later however, in 1028, he suffered a defeat and fell in the bloody battle fought near Nagyösz.

His estates were made over to Csanád, the victorious general commanding the royal forces, whose descendants then held much land in that part till the Turkish occupation in the XVIth Century.

King Stephen founded a bishopric at Marosvár (henceforth called Csanád) where the first bishop, the Italian Benedictine Gerard, after removing the Greek monks to Oroszlános, built a latin cathedral and erected a Latin school which became a famous centre of medieval learning under the guidance of Walterius. Bishop Gerard remained a prominent figure in Hungarian politics until he was martyred by, being thrown into the Danube during the last pagan rising in 1046. He was buried at Csanád and canonised together with King Stephen and his son, Emeric, by Pope Gregory VII in 1083.

After 1030 the land of the three rivers formed a separate ecclesiastical and political district, both the bishop and the count of Csanád having their seats in the ancient castle of Marosvár—Csanád, on the left bank of the Maros river. The first counts chosen were of Csanád's family and the royal estates were divided between them, and the bishop.

Szent István király alapította az első egyházmegyét Csanádon. 1030-ban, tudjuk rendelte el a pápa az Aracsi templom építését, amelyik templom egy már ott meglévő templom alapjai fölé épült. Gellért püspököt, Szent Istvánt és fiát Imre herceget VII. Gergely pápa avatta szentté 1083-ban.

The population of the newly created Csanád County was exclusively Magyar. According to documentary evidence, at that time all the villages had Magyar inhabitants. The bishopric extended South and East far beyond the confines of the Country; for the whole land of the three rivers was in the diocese of the bishop of Csanád.

South of Csanád County the nearest civil district was the ancient county of Torontál, one of the smallest counties of the Hungarian Kingdom. It was bordered by the Tisza on the West and by the county of Csanád in the North. Under the Angevins its capital, Becse Castle, was the centre of a great estate and of an archdeaconry having 25 parishes, all with Magyar names. Later on the capital was transferred to Becske-rek, a town mentioned by the French traveller Bertrandon de la Broquière.

Temes County, the largest in the land of the three rivers, stretched from the Maros down to the Danube. During the Middle Ages thirty castles were mentioned in this county—amongst others Csák, Lugos, Orsova, Szörény and Temesvár, the latter having been built by the first Angevin king, Charles I, in 1317—23. Towns and villages were numerous, and all had Magyar names. The long list of Hungarian names amounts to a vocabulary of the medieval Hungarian language; even the settlements founded during the XVth century by Serb and Rumanian immigrants bore Magyar names.

Three castles, three towns and sixty six villages are known to have existed in Keve County in the Middle Ages all of which had Magyar inhabitants. That county was bordered by the Tisza in the West and by the Danube in the South and lay close to the Principalities of Bulgaria and Serbia.

Part of Arad County lay on the left bank of the Maros, and was therefore in the land of the three rivers.

Krassó County was bordered on the north and east by the county of Temes, on the west by that of Keve, and on the south by the Danube; after 1440 it was joined to Temes County. As a border county it was always important for Hungary. Its numerous castles and villages had an exclusively Magyar population.

The importance of the land of the three rivers divided into the above counties was due to its character as a bulwark against Eastern invasion. The fortifications of Pancsalj (later Pancsova) on the Danube were the first earthen works erected against the Greeks. It was there that the Greeks were repulsed by Count Csanád in 1028 and by King Salamon in 1073, who spent a considerable time in Keve Castle. The marriage of Princess Piroška, daughter of St. Ladislas, King of Hungary, with Joannes Komnenos, son and heir of the Byzantine Em-

Csanád megye lakossága kizárólag magyar volt. Csanádtól délre terült el Torontál vármegye, nyugatról a Tisza határolta, az Anjouk idejében Becse vára volt a székhelye és 25 temploma volt kivétel nélkül mind magyar nevekkal. Három vár, három város és hatvanhat falu létezett Keve vármegyében a középkorban. 1073-ban Salamon király hosszabb ideig tartózkodott Keve várában. Szent László király Piroška nevű leánya Joannes Komnenos görög császár felesége lett 1104-ben.

peror, in 1104, led to a prolonged struggle for the crown of St. Stephen. Greek troops crossed the Danube and proclaimed the favourite nephew of Emperor Manuel the Great lawful King of Hungary, but after his death in 1180 it was his pupil, King Béla III, who led his victorious armies through Southern Hungary into the heart of Byzantium.

After half a century's peaceful development the kingdom was ravaged by the terrible Mongol invasion, following which the king no longer opposed the building of stone castles and of fortified towns, but even recognised the right of the nobility to take the administration of the counties in their own hands. By allowing those fortified towns to be built and the counties to be ruled by the nobility, the king himself created a powerful opposition to the royal power. At the same time he opened the devastated regions to new settlers who were not Magyars. The Count of Temes fell at the head of the royal forces in the battle fought with the Mongols in the defence of his county and of the Western civilisation but the old bishop of Csanád, Bulchu, escaping with the loss of one eye assisted King Béla IV in laying the foundations of the stone castles erected at Csákvár, Horom, Kevevár, Lippa and Temesvár and of others in Krassó Counties. The King even extended the frontiers of his realm down to the stretches of the Lower Danube which had been reconquered from the Mongols and abandoned by the Cumanians. In 1247, after a prolonged discussion with the Magnates of the Realm, he gave the devastated and uninhabited region of Szörény („*tota terra de Zeurino*“) to the German Knights. The Knights were bound over to settle in the devastated region, the northern half of which, from Karánsebes to Orsova, lay on Hungarian territory, while the southern half stretched from the Carpathians down to the Danube. This latter half, the present Oltenia in Wallachia, was colonised by Vlachs or Rumanians from the South who emigrated from the Byzantine Empire which, after the death of Emperor Manuel the Great, was in a state of continuous anarchy. The Vlach knezes, Seneslav and Lythen, mentioned in contemporary documents, did not live in the land of the three rivers, but in the southern part of this *terra de Zeurino*, i. e. in Oltenia. It was from this part of the province that the first Rumanians crossed the Carpathians and settled in the northern part of Szörény, on Hungarian territory.

After the German Knights went away, the land of the three rivers was ruled by the Cumanians, a nomadic tribe of Cumanian origin, which had remained in Hungary after the Mongol invasion. They were the first to acknowledge the Angevin king, Charles I, the grandson of the great Charles of Anjou, who in 1315 settled at Temesvár and from the land of

A mongol hadjárat után 1247-ben a német lovagrend kapott itt területet, miután őket menesztették, a Kunok kaptak itt területet a három folyó között, akik Magyarországon is maradtak.

the three rivers began the organisation of his kingdom. He spent eight years at Temesvár (1315—23), which had been rebuilt by Italian masons, until he was everywhere recognised lawful king of Hungary. It was there that both Queen Mary and Charles' second wife, Beatrix of Luxemburg, daughter of Emperor Henry VII, died. When the little son of his third wife, Elisabeth Lokietek, Princess of Poland, similarly fell a victim to the climate, the Court left Temesvár for good.

During those eight years much interest was centred in Temesvár, Princes like the Habsburg, Archduke Frederick, journeyed to that remote place and international treaties were made within its walls. There King Charles created a new nobility and the new lords of that second creation, such as Benedict Himfi de Remete; Dionys Lackfi de Kerekegyház, Captain General of the royal forces at Viddin and later Banus of that place on the Lower Danube; and the Counts of Csanád, Keve, Krassó and Temes: all excelled in the defence of Hungary and of the West against Eastern aggressions. The campaign of 1330 against Basarab, Vovvode of Wallachia, that of 1358 against Urosh, Prince of Serbia, a third in 1365 against the Turks, a fourth in 1387 against the Serbs and a fifth in 1396 against the Turks, were organised in the land of the three rivers.

After the departure of the German Knights, the Rumanian settlers occupied the southern part of the *terra de Zeurino*, but the province remained under Hungarian sovereignty and was transformed into a military district called the *Banat of Szörény*. The Bans governed a vast territory from Karánsebes down to Viddin and when Prince Vlaiko visited Temesvár in 1365, he called himself „Woywode of Wallachia by the Grace of God and of the King of Hungary.”

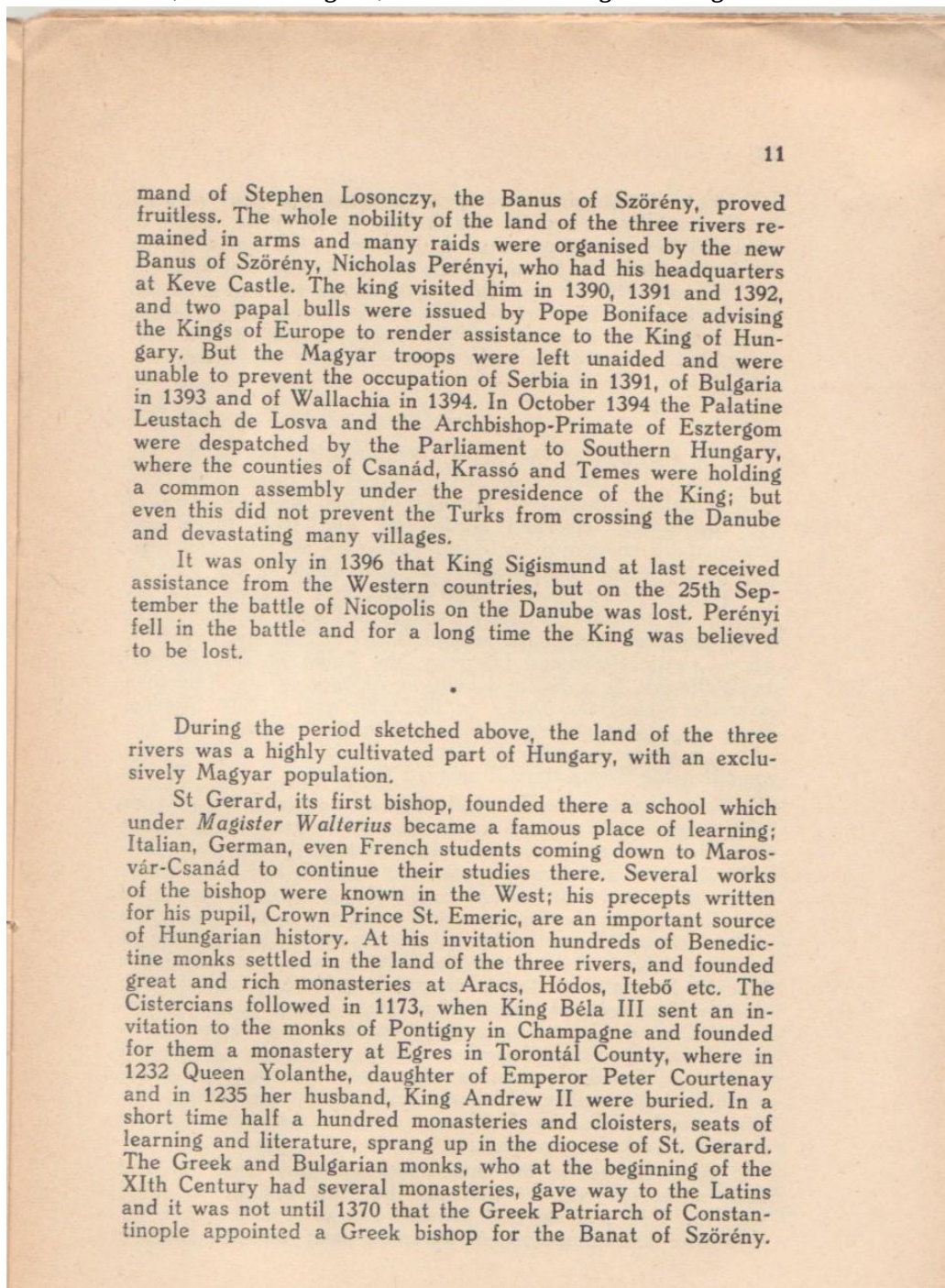
When Lewis the Great accepted the royal crown of Poland and gave up the defence of the southern frontiers of his Hungarian Kingdom in 1370, Viddin was evacuated and the plan of a great crusade against the Turks under his command abandoned. The Turks consequently pressed northwards and masses of Serb and Rumanian settlers asked for shelter in the land of the three rivers. The 288 flourishing Magyar parishes of that part which were enumerated by the collectors of the papal taxes in 1332, were from that time exposed to the aggression of the Turks as well as to the immigration of the Serb and Rumanian refugees.

King Sigismund, son-in-law and successor of Lewis the Great came in person to check the advance of the Turks after their reported great victory over the Serbs on the Kossovo-polje (28th June 1389); but the campaign led by the royal forces of Keve, Krassó and Temes Counties under the com-

A három folyó közötti terület a Nyugatot támadó Keletiekkel harcol: 1330-ban Oláhország vajdája Basarab ellen, 1358-ban a szerb Uros támadott, 1365-ben az Oszmánok támadtak (most értem miért sebesült Veréb Péter az Illanca mocsarainál), negyedszer újra 1387-ben a Szerbek, és ötödször 1396-ban az Oszmánok. A védelmi harcokat mindig a három folyó területén szervezték. (csakúgy mint Hunyadi János is később)

1370-től Szerbek és Románok költöznek hozzánk, akik pusztá életüket mentették a török északra törő hadjáratától. A 288 virágzó magyar egyházközség amelyeket 1332-ben írtak össze a pápai tizedekben, így lett kitéve a török agresszió és a szerb és román menekültek áradatának. Az 1389-es Rigómezei győzelem után Zsigmond király Keve, Krassó és Temes vármegyékből vezetett hadjárata vereséget szenvedett. Mindhiába

hívta segítségül 1392-ben Bonifác pápa Európa királyait, hogy jöjjenek a Magyar király hadseregét segíteni, így 1391-ben már Szerbia, 1393-ban Bulgária, 1394-ben Oláhország török megszállás alá kerültek.

1396-ban mire végre segítették a Nyugat országai Zsigmond királyt, már késő volt.

(csak egy megjegyzés: nagyon rászoktattak minket a nyugat jelző használatával általánosítani holott sokkal helyesebb lenne germánokat mondani, mert az ő uralkodóik voltak azok akik

nemhogy segítettek, hanem vészes helyzetünkben hátbatámadtak minket, majd országunkat
kiszajátították)

12

The architectural beauty of the churches was admired even by the invading Turks in the XVIth Century; the ruins of Aracs Abbey vie in grandeur with those to be found in the West. The stone castles and towns resembled those of Western Europe, and Flemish and Italian merchants were at home in the land of the three rivers. For nearly four hundred years that land was a piece of the West transplanted into the bulwark that protected the same against Eastern encroachment.

2. Struggle with the Turks. 1396-1552.

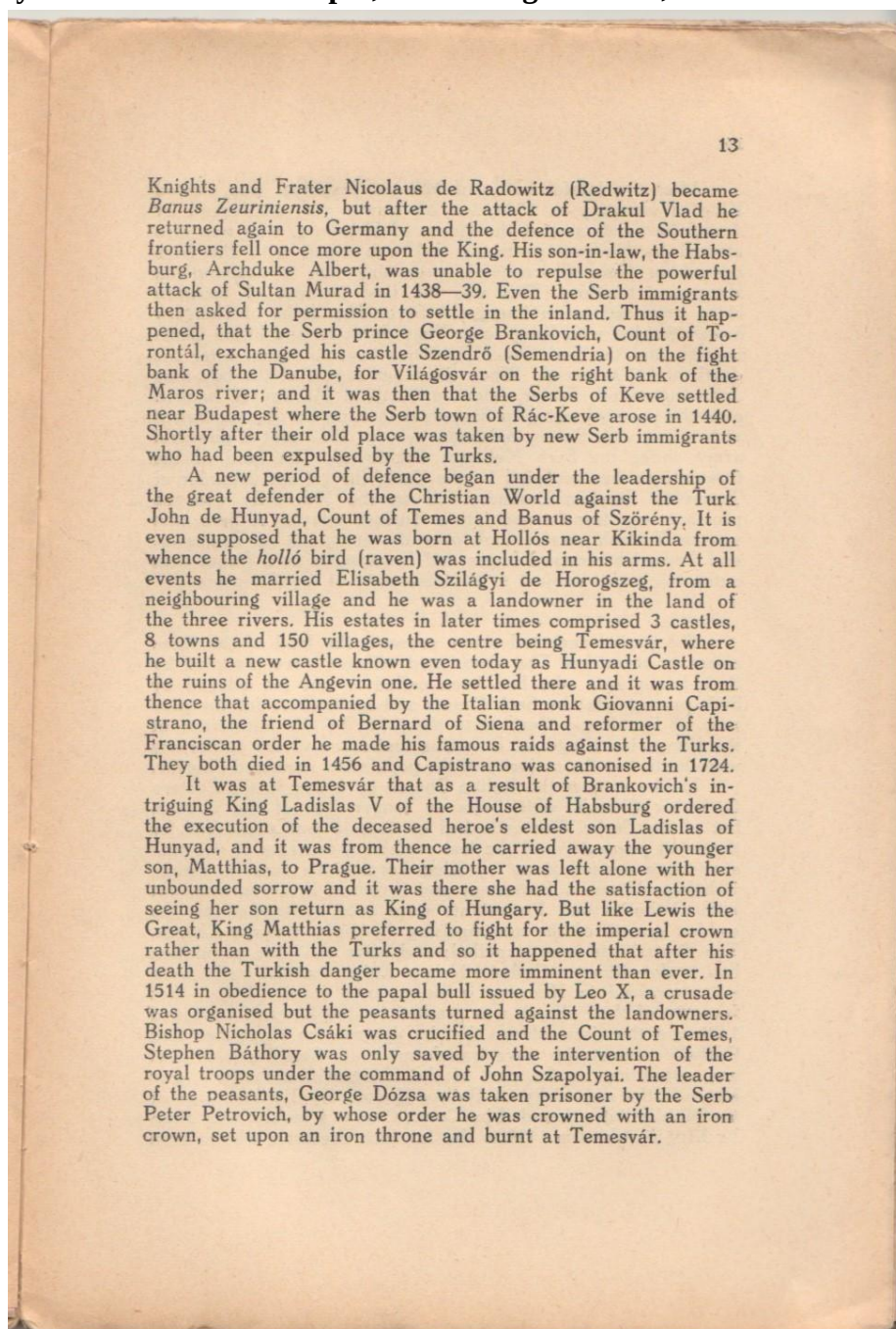
The conquest of the Balkan Peninsula by the Turks was followed by the devastation of the land of the three rivers. The civil population wandered northwards from that cemetery of the brave, the uncertain borderland, and their place was occupied by immigrant Serb and Rumanian settlers. The fugitive Serb Princes acknowledged the sovereignty of the King of Hungary and on receiving large estates they took up their residence in Hungary. Nobility was granted even to Rumanians in the northern half of the ancient Banat of Szörény, now Szörény County. Sigismund Losonczy, the Count of Szörény, fell in Wallachia in a battle fought in defence of its Rumanian voyvode against the Turks. In the same year (1420) Stephen Rozgonyi, Count of Temes, was sent to the rescue, but it was only his successor, Pipo de Ozora, who in 1423 succeeded in expelling the Turks from Rumanian territory.

King Sigismund spent much time in organising the defence of the land of the three rivers; he rebuilt its castles, taking over even such as were on the right bank of the Save and Danube rivers, e. g. Belgrade opposite to Pancsalj in Keve County. He founded the Order of the Knights of the Dragon for those excelling against the Turks, and it was only on the meditation of the Venetian Republic, the ambassador of which was received by him at Keve Castle, that the King agreed to an armistice in 1428. It was at that time, that Sultan Murad's son, Saudsi, fled to Hungary and received an estate near Kikinda in Torontál County. His two sons were baptised and became Hungarian subjects; their beautiful sister, called the „Emperor's Catherine” by the people, awoke much interest among the neighbouring nobility, Michael Szilágyi de Horogszeg, the brother-in-law of John de Hunyad even fought a duel for the beautiful Turkish princess.

When the end of the truce neared, Drakul Vlad, who had been made voyvode of Wallachia by King Sigismund, allied with the Turk and stormed Szörény Castle in 1432. The King, who was also Emperor of Germany, sent for the German

Temesvár grófja Rozgonyi István sietett Oláhország megmentésére, de csak 1423-ban sikerült Ozorai Pippo hadvezérlete alatt kiűzni az Oszmánokat Románia területéről.

(nem mellékes tudnunk, Ozorai Pippo lett Verebi Péter után a sókamara ispán és 1403-tól Ozorai Pippo nevelte hadvezérségre az elhunyt Péter fiát, Veréb-Hollós-Corvinus Jánost, aki Hunyadot csak 1429-ben kapta, tehát addig nem volt, nem lehetett Hunyadi.....

FONTOS!!! A fentiekért, és csak ezért kutattam pár évig e könyv után!!!!!!!!!!!!!!!

”A keresztény világ védelmezése a hatalmas védelmező Hunyadi János Temes megye grófja, Szörény bánja alatt kezdődött. Az is feltételeződik, hogy ő HOLLÓSON – Kikinda mellett született és ezért került a holló az ő címerébe. Mindenképpen Ő a szomszéd faluból, Horogszegről vette feleségül Horogszegi Szilágyi Erzsébetet, és földbirtokos volt a három folyó ölelte területen. Három vár, nyolc város és százötven falu tartozott a tulajdonához, a központ Temes vára volt (amelyet maga Hunyadi János épített újra 1446-ban a

nagy földrengés után. Hollósvárról akkor költözött családjával Temesvárra.) Dicső hadvezérünk halála után három hónapra, Temesvárról vették fejét a nagy hadvezérünk idősebb fiának Hunyadi László hercegnek, a Habsburg ház V.Lászlójának a parancsára és kisebbik fiát Mátyást akkor Prágába hurcolták. Mátyás, már királyként inkább látta a veszélyt a Habsburgokban mint az Oszmánokban.” (Mátyás király halála után idegenek kétfelől futottak versenyt a hazánk feletti hatalomért.)

14

After the fateful battle of Mohács Szapolyai was elected King of Hungary in 1526, but his power was challenged by Archduke Ferdinand of the House of Habsburg, who was also elected by his own partisans and who allied with the Serb adventurer Ivan Chernoevich, promising him a *despotat* on Hungarian territory. This was the first instance of territory being promised to an immigrant Serb. The Serbs of Hungary however sided with King John. They defeated and killed Chernoevich and the Serb Peter Petrovich became regent after the death of his sovereign. When the other regent of the boy king John Sigismund, Frater, later on Cardinal Martinuzzi, handed over the part belonging to Szapolyai to King Ferdinand, Petrovich allied with Sultan Suleiman, who in 1552 sent a powerful army under the Serb Mehemet Sokolovich. The land of the three rivers was occupied by the Turk, the gallant defender of Temesvár, Stephen Losonczy fell on the 30th July and the province was transformed into a Turkish vilayet. A Serb who was in Turkish service took over the command of Temesvár, and Petrovich received Lugos and Karánsebes as a Banat with autonomic rights subject to the suzerainty of the Ottomans.

The period sketched above presents the land of the three rivers in transition. The abandoned villages were occupied by Serb immigrants who had been called in not (as alleged by Serb propaganda) by Serb Counts and landowners for the purpose of founding a Serb state there but by the authorities of the Hungarian Kingdom. It is true that many of the authorities were Serbs but the majority of the population remained Magyar.

In like manner the Italian Church gave way to the Eastern Orthodox Church, which was no longer that of the Greeks, but of the Serbs. The cathedral of Csanád was plundered by the rebel peasants; and the last remaining contents of its treasury were carried away by King Ferdinand's captain. Petrovich himself was a Protestant and favoured Protestantism, but both Catholics and Protestants were soon confronted by the sudden growth of the uncomprising Orthodox Eastern Church. The Protestants were expelled; and after 1537 the population had to do without a Catholic bishop. Either that the Serbs were not oppressed in Hungary is patent both from the fact that free use of their church was granted by the Laws of 1439 and 1481 and the circumstance that by degrees the Hungarian and Catholic monasteries were transformed into Serb ones, without any opposition on the part of the Hungarian authorities. For instance the monastery of Bodros-Hodos, the Hódmonostor of the Middle Ages, founded by Count Csanád's family, was given by King Matthias in 1479 to the Jakshich Brethren, who in 1498

1526 után a Habsburg Ferdinánd azzal vette meg a szerbeket, hogy Csernojevitynek despotasági területet ígért Magyarország területén. A szerbek már 1439-ben és újra 1481-ben is szabad vallásgyakorlást kaptak Magyarországon.

founded a Greek monastery there for the Basilite monks, while another monastery at Bezd, the Hungarian Catholic Izsómonostor, was transformed into a Serb monastery. The monastery of Szentgyörgy was also transformed by John Brankovich in 1487, as were those of Meszespataka, Bázias and other besides which a series of new Serb monasteries were founded.

Magyar students went abroad to foreign universities, to Vienna, Poland and Italy, but for all that, since they retained their Magyar population, the towns remained, for a while, centres of learning. The Franciscan Pelbart of Temesvár (died 1504) preached famous sermons which were published (first edition at Strasbourg, 1496) and circulated in many editions through Western Europe. Many Magyars joined the Reformation and it is curious enough that it was by these Magyar Protestants that the Scriptures were translated into Rumanian and that Protestant communities were founded among the Rumanians of Lugos.

Such was the land of the three rivers under Hungarian domination from 895 to 1552. It was a bulwark of western civilisation for which much blood was shed, but it was abandoned by the Western States and was slowly succumbing to the terrible power of the Turks from which it had saved Western Europe.

III. THE TURKISH DOMINATION 1552—1716.

As a matter of fact, the Turks fought against the Magyars, but not against the Serb immigrants, who enjoyed unheard of leniency at the hands of the new authorities. Shortly after the occupation we find a Serb bishopric at Lippa (1563), another at Becskerek, a third at Versec (1594) and a fourth at Temesvár (1608). The Magyars were expelled and the names of the places were changed into Serb ones.

The captains of the Banat of Lugos and Karánsebes were appointed after the death of Petrovich (1557) by the Princes of Transylvania, until in 1658 Achatius Barcsay, a man of Rumanian extraction, became Prince subject to the condition that he would surrender the Banat, which was accordingly done on the day of his appointment. From that time it was incorporated into the vilayet of Temesvár.

There were several attempts made to liberate the land of the three rivers, but it was only after the occupation of Transylvania in 1687, that the Imperial General Veterani took

Török katonai megszállás 1552 és 1716 között.(jött a török és 150 év után ment a török mitőlünk, de nyomában eredeti ősi magyar helységneveinket mind a helyén hagyta, nem tarolt le semmit, a nagy pusztta elmocsaraztatásunknak is valaki utánna néz majd és a helyére teszi, mert az Oszmán hatalom érdeke minálunk az adóbehajtás és a haszonhúzás volt, ami mocsaras pusztaságban alig volt kivitelezhető. Sokezer katonaságát Torontál vármegye dús mezei éllelmezték és gazdag állatállományai pénzelték 150 éven át.)

Lippa, Lugos, Karánsebes and Orsova in 1688. In 1695 the army of Frederick Augustus, Elector of Saxony, was routed on the Maros by Sultan Mustapha II. In 1696 Prince Louis of Baden reached Temesvár, but the Sultan secured a decisive victory followed by a general retreat of the liberators. It was only after the battle of Zenta in 1697 that the Sultan fell back on Temesvár. The victorious Prince Eugene of Savoy prepared for a final campaign, but he was directed from the banks of the Temes to the Rhine, only returning in 1716. On 13th October of that year the Turkish garrison quitted Temesvár for ever. Twelve thousand soldiers headed the procession; one thousand vehicles followed filled with old men, women and children, and after them came the camels with the baggage. The procession wended southwards and was joined by all the Moslems till in a few days, the last Turk had left Hungary, never to return.

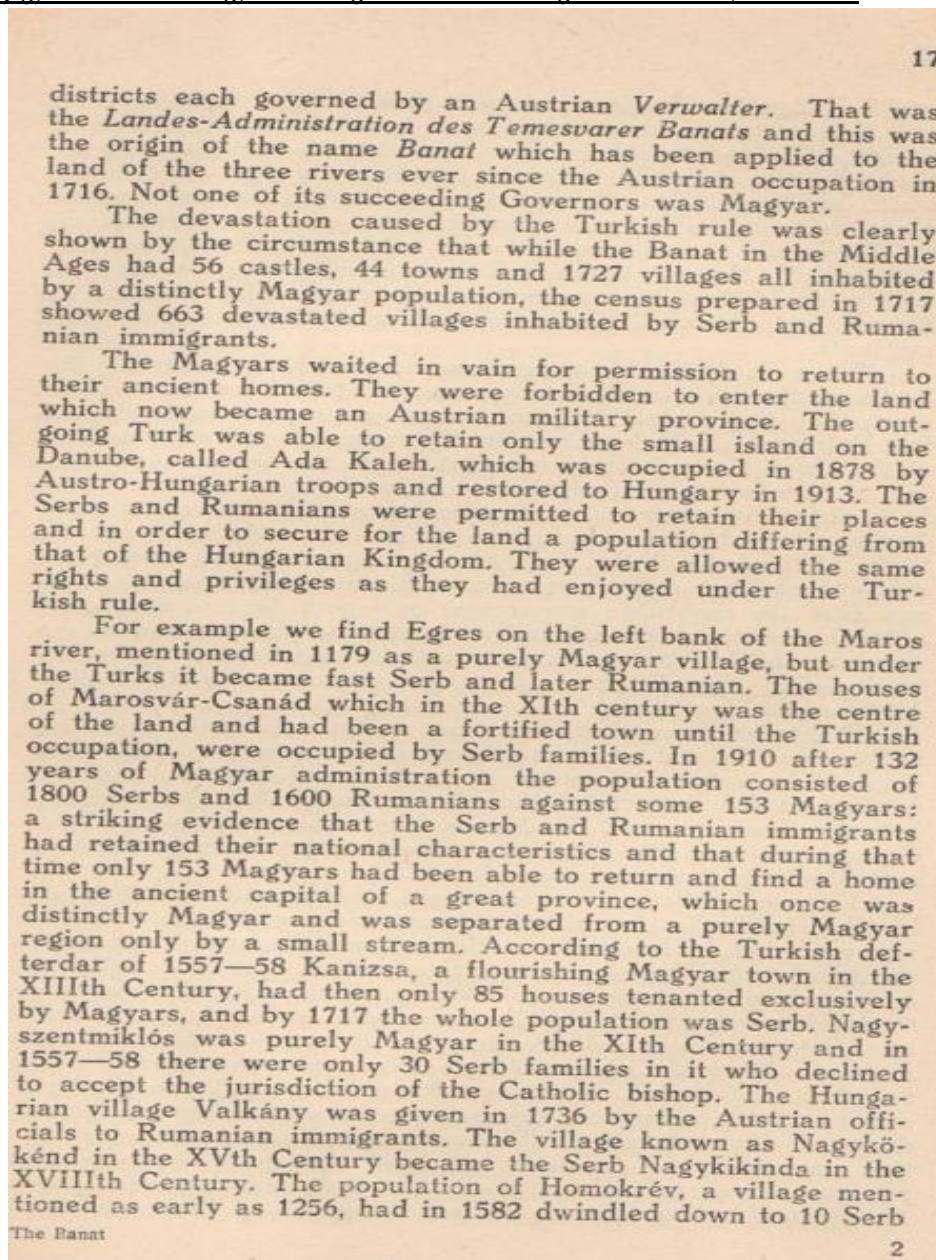
IV. THE BANAT 1716—1778.

After the Peace Treaty of Westphalia in 1648, the Habsburgs lost their arbitral power in Germany and sought compensation in the East. It was because of this that they occupied all the territories of Hungary which had been under Turkish rule. They were actuated not by a desire to liberate and restore the Kingdom of St. Stephen, but by the hope of founding a great Empire on the Middle Danube. An exception, Torontál County was restored to and reunited with Hungary, a Hungarian nobleman, Sigismund Jósika was appointed Count and a seat was assured to the County in the Parliament by the Royal Patent of 26th February 1700 which stated: „*Comitatum pristino statui redintegrandum*“. In 1716 the land of the three rivers was not restored to the mother country, from which it had been separated by the Turkish occupation, but was placed under an Austrian general responsible solely to the Austrian *Hofkriegsrath* and not to the Hungarian Government.

After Prince Eugene entered the gates of Temesvár on the 18th October 1716, on All Saint's Day the first governor was appointed by him in the person of General Count Claude Florimond Mercy, a native of Lorraine, who was in the service of Austria. In his Memorandum of 1717 Mercy requested the restoration of the ancient counties, but instead of restoring the counties which had existed before the Turkish occupation, the 8 Turkish *sandzhaks* were replaced by 13 Austrian military

1648-ban a Habsburgok erejüket veszítették Germániában és azt Keleten akarták kompenzálni. Ezért volt az, hogy elfoglalták azon területeinket Magyarországon amelyek Török igazgatás alatt voltak. Nem Szent István országát volt szándékukban felszabadítani és helyéreállítani, hanem a Közép-Duna területén szándékoztak maguknak Birodalmat alapítani. 1699-ben I.Lipót békét kötött a törökkel amely kimondta Becskerek és Temes megye török kézen maradását, megbánva ezt, 1700-ban I.Lipót Jósika Zsigmondot TORONTÁLI FŐISPÁNNÁ nevezte ki, de mivel a török ragaszkodott a béke pontjaihoz Jósika nem foglalhatta el a székét, és utánna közösen hozzáálltak a végváraink rombolásához... 1716-ban a három folyó ölelte föld nem lett visszaadva az anyaországnak, amelytől a török katonai megszállás választotta el, hanem Ausztria

fennhatósága a Hofkriegsrath vezérlete alá került aki csak kizárólag Ausztriának tartozott felelősséggel és nem a Magyar országgyűlésnek. Bevonult 1716 október 18-án Savoyai Eugén Temesvárra és Ausztriát szolgáló Florimond Mercyt bízta meg a térség kormányzásával. 1717-ben még maga Mervy is a 8 Török szandzsákból az előző magyar vármegyék helyreállítását kérte de helyette 13 Osztrák katonai kerületre osztották amelyek mindegyikébe osztrák Verwaltert helyeztek. Ez volt a Temesvári Bánát Föld-Adminisztrációjuk és ez volt a BANAT név keletkezése 1716-ban amelyet az általuk elfoglalt három folyó ölelte területre illesztettek. A továbbiakban itt minden helytartó NEM Magyar volt. Ennek az újonnan elnevezett Banat területnek a középkorban 56 vára, 44 városa és 1727 faluja volt kivétel nélkül Magyar lakossággal. 1717-ben a census 663 falut számlált itt és szerb és román emigránsokkal. (és a nagy tisztogatásukban kilakoltatott Magyarok hiába vártak arra, hogy visszatérhessenek a szülőföldre, az meg volt nekik tiltva. Erről jegyzetelt Grisselini aki 1767 körül maga is helytelenítette innen a Magyarok teljes kilakoltatását) A Török defterekben is jegyzett szintisza Magyar lakosság Ausztria általi megszállásunk után, csak eltűnt.

"Nagykökénd" – Hollós volt a XV-ik században. Csak 1800-ra csinált belőle Jan Lipszky a Habsburgok utasítására "Nagykikindát" akkor amikor Hollóst eltüntette!!!

and 2 Hungarian shepherds. It was given to the Serbs in 1751, and it was named Mokrin by them. In 1910 it had 7000 Serb against 800 Magyar inhabitants. Becse castle was given to the Serbs by the Austrian officials in 1717. By 1717 Becskerek, which has been a flourishing town in 1331, had become a waste place, boasting of only four inhabitants, who were Serbs. Of the 329 family names found between 1717 and 1739 in the some-time purely Magyar town of Temesvár only 3 were Magyar, and after 1608 it became a Serb bishopric. The counties of Krassó and Szörény were colonised solely by Rumanian immigrants.

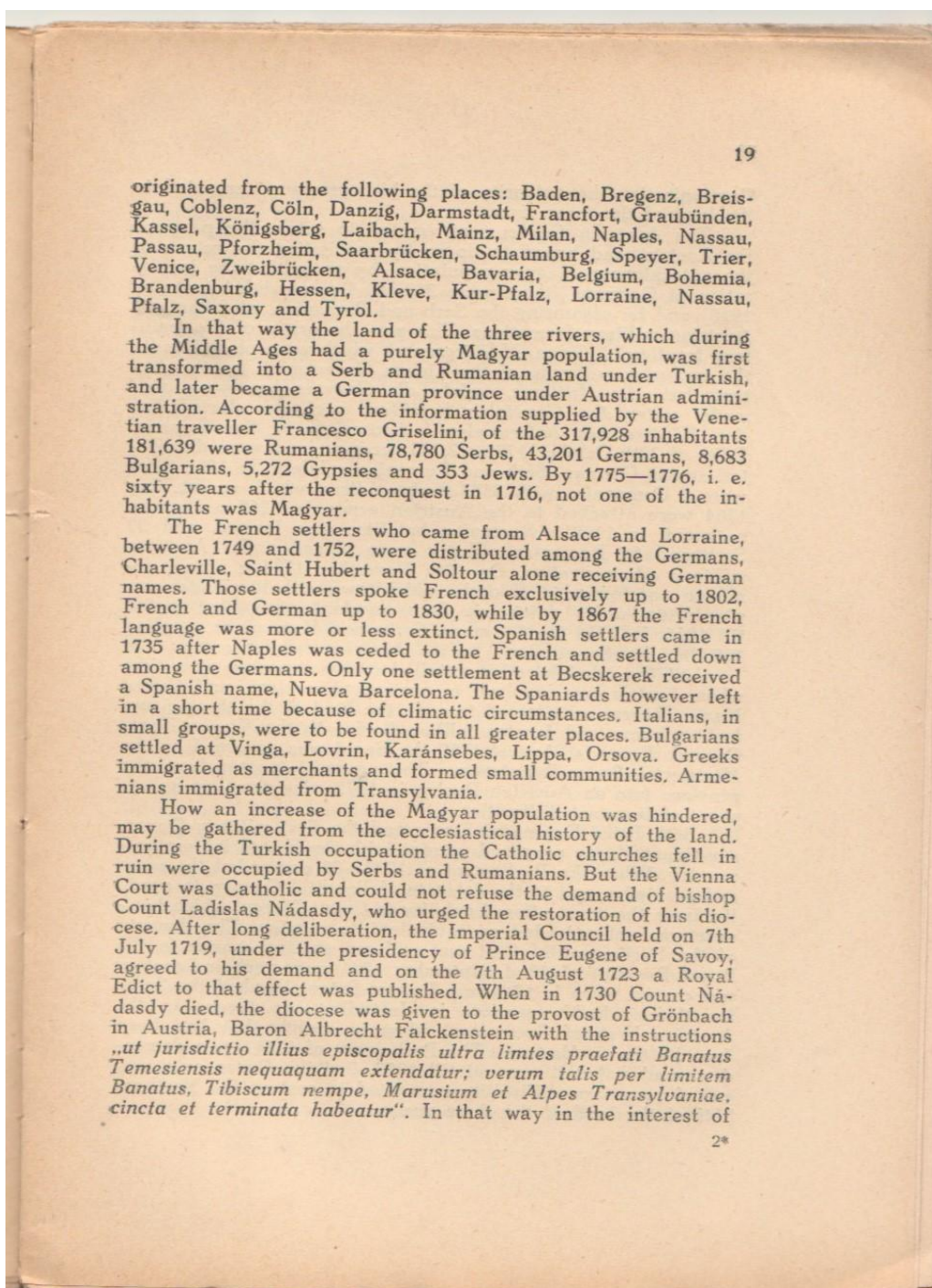
When in 1690, by a proclamation of King Leopold, the Serbs of the Balkan Peninsula were invited to settle in Hungary, they immigrated in great masses under the leadership of the Patriarch of Ipek, Arsenije Chernovich, and, as the land of the three rivers belonged until 1716 to the Turks, they settled on Hungarian territory between the Danube and the Tisza. It is therefore contrary to fact to state that the immigrating Serbs retained their voyvode and that he administered the Serbs of the land of the three rivers. That could not have been so, because that region was under Turkish administration. In any case the voyvode's power was only of a limited character, a local administration winked at by the authorities and on no grounds entitled to comparison with the territorial autonomy in force in the districts where the authorities were neither Magyar nor Austrian.

Rumanian immigrants were not welcomed by the Austrian authorities. According to a general order issued in 1750 they were to be refused domicile as „*sehr wankelmütig*“, and according to the Imperial Edict of 14th July 1765 the territory between Temesvár and the Maros river was to be reserved for German settlers. The Rumanians were under Serb jurisdiction in ecclesiastical matters.

German settlers were welcomed and provided with lands by the Vienna Government. Lieutenant Johann Albrecht Crausen was sent to Regensburg, Worms and Darmstadt in order to organise the German immigration and in 1723 that task was entrusted to the *Amtmann* of Worms, Johann Falck, who continued his work till 1727. On 25th February an Imperial Letters Patent was issued promising land to every German immigrant. After the Seven Year's War special agencies were founded at Cologne, Francfort, Regensburg and Schweinfurt, and in 1766 a colonising Council was formed under the presidency of Count Lamberg. The extent of the German immigration was shown by the fact that from 1768 to 1771 alone the number of immigrants increased to 4878 families numbering 16, 889 souls. According to the parish records of Temesvár they

Homokrév 1751-ben került a szerbekhez ajándékba és lett Mokrin a neve. (Szöllőst a Nákó kereskedő vette meg amikor Bécsből árverezték, és magyar családokat Bécs csak úgy engedett oda visszaköltözni ha elfogadják, hogy Szöllősnek ezután Nákodorf legyen az új neve Nákófalva...) Románokat nemigen akartak odatelepíteni, 1765-ben határozták el, hogy Temesvár és a Maros folyó között le kell foglalni a Germán

gyarmatosoknak. Nekik házakat, termőföldeket osztogattak a Corvinusok birtokaiból, 1771-ig 16,889 személyt úsztattak le a Dunán mihozzánk. Igérték nekik javakat, adómentességet, a Paradiese von Ungarn területén.

Ősi szülőhelyenk rombolásában Középkorunkban a hatalmas Horogszeg – Charleville, Szenthubert és Soltour – három részre osztott elnevezést kapta. Soltour területe volt a Szilágyiak Várkastályának a helye, amelyiknek épületanyagát széthordták a saját házépítésükhöz, a Szilágyiak magas végvárának őrtornyától azért mintha félték volna és talán félelmükben jutott eszükbe a SOULTOUR – MAGÁNYOS TORONY neve.

Germanisation the authority of the bishopric was restricted to the land of the three rivers.

The Austrian Government wanted to retain the province for Austria, and hoped to do so by prohibiting the return of the autochthonous Magyar population, by promoting the immigration of Germans (there were 387,345 German inhabitants by 1910) and by organising the Serb and Rumanian inhabitants in Austrian military formations. This was the origin of the „military frontiers”, (Germ. *Militärgrenze*) which were placed under the exclusive authority of the Vienna Government, on the pretext that „*die Militares, welche die Gränzen bewohnen, sind weder unter den Comitaten begriffen, noch der Jurisdiction des Königreiches unterworfen*”. According to the Imperial Edict of 29th October 1726, 72,725 acres of land were distributed among German, Serb and Rumanian soldiers. In 1761 there were 8 Companies with 3583 Serb soldiers, which on 1st May 1764 were attached to the Austrian army. In 1765 a German regiment, in 1769 a Rumanian batallion was formed, and 57 Serb and 66 Rumanian villages were placed under Austrian military administration. On 12th November 1774 a crown dominion was formed at Kikinda, which town with 10 villages was placed under an autonomic Serb administration, that lasted till 1876. In 1774 the Germans, Serbs and Rumanians supplied 100,000 „frontier-soldiers” to the Austrian regular army.

But the administration entailed heavy expenses at a time when Austria was involved in protracted warfare, and Queen Maria Theresa was forced to cede the land of the three rivers for ten years and for ten million florins to the Vienna Town Council. From 1st August 1759 the Banat was governed by the *Ministerial Banco-Deputation*. The proposal to transform the province into an Austrian Duchy, in 1775, was given up on account of financial difficulties.

Both Prince Eugene of Savoy and the first military Governor Count Mercy proposed reunion with the Hungarian mother-country. When the Parliament of 1722—23 demanded the same and granted a seat to the delegate of Torontál County, to evade the issue the court offered nobility to Count Mercy, which however was not regarded as equivalent to reunion. The demand of the Parliament of 1741 met with an evasive answer in the Royal Rescript of 22nd September 1741 and much indignation was caused when in 1743 in a Letters-Patent thanked the Serbs for their valuable services in defending her throne in the Austrian War of Succession, when in reality that had been done by the — Magyars. The Parliament of 1751 again demanded reunion, but it was not till 1777, that the Queen as a way out of pecuniary difficulties consented to restore the Northern half of the land of the three rivers.

Ausztria magának akarta (helyesen a Habsburgok maguknak akarták) a területet kisajátítani, és megtiltották az eredeti ősi magyar lakosságnak a visszatérést. Erőteljesen németesítettek és németeket telepítettek. 1910-re 387,345 német lakott itt, a szerbeket meg románokat pedig a saját katonai egységeikbe toborozták.

Ezt a 20-ik oldalt külön kell szóról szóra lefordítani.

It was on 6th June 1778 that the Hungarian Royal Commissioner entered the palace of the *Landes-Administration* at Temesvár in triumph. All the Austrian Generals, the Catholic and Orthodox bishops, the Austrian officers and officials were present. The Royal Commissioner presented the Letters-Patent and declared that the *Banat* as such had ceased to exist. As a matter of fact, the Austrian garrisons were left in the reunited North, and together with 164 villages the great dominions which had been occupied by the Austrian authorities were sold against the wishes of the Hungarian authorities to aliens at Vienna.

V. THE REUNION 1778—1918.

1. The Partition, 1778—1848.

What the Royal Commissioner Count Niczky actually received, was one million florins in unpaid taxes in the three Counties of Torontál, Temes and Krassó, which were formed by a Royal Patent on 23rd April 1778. Three years after, in 1781, Temesvár was made a Royal Free Town by another Letters-Patent.

According to the Royal Rescript of 20th April 1779, no land was to be restored to the old landowners — an interesting enactment directed against the Magyars. The Magyar population, however, although they had no hope of receiving any of the many hundred thousand acres that had been sold at Vienna in 1779 to foreigners, began to return in masses.

King Joseph II, who in 1768, 1770 and 1773 visited the land of the three rivers insisted upon a more effective Germanisation, and settled three thousand German families in Temes County between 1782 and 1787; the new immigration, however, soon stopped owing to its great costliness.

From that time on Austrian influence was restricted to the garrisons and military frontiers, which by the Statute of 1807 were declared to be the private property of the Austrian Emperor and the inhabitants his tenants.

After such great favours the Serbs determined to demand territorial autonomy and in 1790 a Serb national council was convoked at Temesvár to formulate their demands and to tender them to the King. The Austrian General Baron Schmidfeld presided, but he could hardly have been pleased to hear that the Serbs desired to transform the land of the three rivers

1778 június 6-án gróf Niczky Kristóf királyi biztos Temesváron ünnepélyesen reincorporálta a Bánátot Magyarországba, azaz Torontál, Temes és Krassó vármegyét. A terület közjogi hovatartozása ezzel megoldódott. Azonban Mária Terézia már előre kijelentette: az ősi birtokosoknak a birtokosi jogok "elévültek" ezeket nem veszik figyelembe. A bécsi kincstár megtartotta a bányabirtokot és a kohászatot. A földeket árúba bocsátották. 1779-ig ezer holdak földjeinket árvereztek el Bécsből. Magyarokat kitiltották innen. 1779 április 20-án ezt törvénybe is iktatták. II József a kalapos király ezrével telepítette ide tovább a germánokat. 1790-ben a szerbek ebből a földterületből követelöztek. Az osztrák Schmidfeld báró

nem örülhetett a szerbek azon követelésének, miszerint ők a három folyó ölelte területet az ő szerb Vojvodinájukká akarják átnevezni.

22

into a Serb *Voivodina*. Even the Serb delegates were not of one mind and one delegate, Alexander Tököli, expressed his view that to do so would be to show gross ingratitude towards the Magyars who had given shelter to the Serb refugees. The petition however was handed to the General, but it was rejected by the Vienna Court. It was the Hungarian Parliament of 1790—1791 which decreed the freedom of the Orthodox Eastern Church and gave seats to its patriarch and bishops, thereby giving the Serbs a recognised representation in Parliament.

The extremist Serbs were not satisfied with the decision of the Vienna Court and in 1807 organised a conspiracy with the object of exterminating the German population of the military frontiers. They wanted to begin the massacre at Pancsova and to continue at Fehértemplom, but the plan was denounced and a state of siege was proclaimed by the Austrian military authorities.

2. The Hungarian War of Independence, 1848—1849.

In the Austro-Serb dispute the Magyars were neutral because in the counties there was no antagonism between the two peoples. The Serb Church had its national organisation and the so-called Magyarisation of the reform period in the forties of the XIXth Century was confined to replacing the use of Latin with that of the Magyar languages. The meeting held at Temesvár on 18th March 1848 demanded a restoration of the military frontiers and the same was urged at a meeting held at Pancsova on 22nd March, where the German and Serb population, after deposing the Austrian magistrates, voted in favour thereof. No Magyar was present at the meeting or took part in the demonstration.

A change may be observed after the Austrian Government turned for help to the Serbs and by promising territorial autonomy, succeeded in securing the armed assistance not only of the Serb inhabitants, but also of the Serbian Principality, where Austria was represented by Consul — General Mayerhofer, an Austrian lieutenant-colonel. Thus it happened that after the military frontiers were done away with by the Hungarian Government, on 7th May, the national congress held on 13th, voted for the creation of a Serb *Voivodina*, which was to receive armed assistance from the Austrian garrisons.

The elections in the military frontiers — the Hungarian Laws of 1848 granted suffrage to the population without distinction of race and religion — were frustrated by mobilising the frontier-soldiers and sending them against the Italians. Those remaining at home were organised into a Serb Free Corps,

1807-ben sikertelen szerb összeesküvés a germánok kiűzésére a katonai örterületről.

which led to a Serb rising and the terrorising of all non-Serb inhabitants, the German population not excepted. A civil war, something so far unknown in the land of the three rivers, broke out and was conducted from German and Serb headquarters at Temesvár, and Pancsova, respectively, at which latter place the Serb Free Corps received reinforcements from the Serb Principality. The German population of Fehértemplom and Pancsova were called upon by the Austrian authorities to give up their towns to the Serbs, but they preferred to defend them and a general confusion resulting in an upheaval of civil order ensued. The evolution of a new order was forestalled by an Imperial Letters-Patent issued on 2nd December by the new Emperor-King Francis Joseph who consented to the creation of a Serb *Voivodina* to be under the control of the Austrian Government, and separated from Hungary, though forming part of the Austrian Empire. The *Voivodina* was one of the Austrian Crown Lands created by the Austrian Constitutional Charter of 1849 and placed under the Austrian *Landes-Generalkommando*.

Great was the disappointment following, and when General Mayerhofer, the Governor of the *Voivodina*, introduced a purely German administration on the grounds that the Serbs were a minority, the latter sided with the Magyars. Thus the Letters-Patent of 2nd December 1848 and 18th November 1849, by which the *Voivodina* was organised, proved a source of fresh antagonism.

Even the Rumanians organised. On 27th June 1848 a meeting was held at Lugos, at which emancipation from Serb ecclesiastical jurisdiction and from Serb hegemony, was demanded. This was granted in 1860 by the creation of an independent Rumanian ecclesiastical administration.

Thus the formation of the *Voivodina* led to serious trouble; chiefly because it had no definite frontiers and because a Serb minority was governed by a German one, a state of affairs amounting to punishment for the Magyars.

3. The reunion, 1848–1918.

The desire for reunion was always an ardent one, but thanks to the military rule introduced by the Austrian Government it was never realised. How ardent it was, was shown by the events of the spring of 1848, and by the dissatisfaction felt with the German administration of the *Voivodina*. It was because of this that in 1860 the *Voivodina* was quietly broken up. Even the military frontiers were done away by the restoration of the Laws of 1848. The *Voivodina* had lost the *raison d'être* of its existence after the Turkish garrisons evacuated the Serb

Mayerhoffer, a Voivodina kormányzója, a szerbek nem kevés csalódására szintisza német nyelvű adminisztrációt vezetett be, alapul véve erre a tényre, hogy a szerbség itt kisebbség volt. 1860-ra aztán a Voivodinán szép csendben túladdott a Germán adminisztráció. A déli határörvidéken is szabad királyi városokat neveztek ki: pl. Fehértemplom, Pancsova.

towns on the right bank of the Danube, an event that took place just in 1867 when the compromise between Hungary and Austria was made. Its liquidation began in 1871 and in 1872 the King-Emperor visited those regions, accompanied by his Hungarian Ministers. Fehértemplom and Pancsova were made Royal Free Towns (an act revoked by the Law of 1876, Art. XX where Fehértemplom and Karánsebes were concerned), and the military authorities were everywhere replaced by civil magistrates elected by the population. The final liquidation was provided for in the Law of 1873, Art. XXVII, and Szörény County was united with Krassó by the Law of 1880, Art. LV.

In 1868 a Hungarian Nationality Law granting the same civil rights to every subject of the Hungarian State was passed. Subsequent difficulties were due not to its not being put into execution rather to the lack of a direct political and social intercourse between the Government and the nationalities, in consequence of which the nationalities, neglected and left to themselves, slowly fell victims to foreign influence.

This was clearly shown by the case of the Serb member of parliament Svetosar Miletich, who, despite the fact that the Hungarian Government was decidedly Serbophil, organised an armed rising of the Serbs with the secret consent of Serbian and Russian circles. He was never punished either for his many visits to Belgrade or for his activity in the organisation of a Serb national party. True he was imprisoned in 1877, (he was released in 1881 owing to the complete break down of his health) but it was for his activity in organising Serb *komitadji* bands. His object was to exterminate the non-Serb majority of Southern Hungary and to join that region to Serbia and he hoped to do so with the help of the Russian army then fighting together with the Serbians against the Turks. He hardly would have received such lenient treatment in any other country besides Hungary, where he was tried before a civil court and provided with legal defence.

It was Russian influence that fanned the flame in the restless soul of Miletich and led him to drag Austria-Hungary into a war in which the Monarchy had to face Imperial Russia, whose armies were marching towards the Balkans in order to bring help to the Serbians. His tragedy had its source principally in foreign influence, and it remained to the Hungarian Government to accomplish the ungrateful task of arresting a member of parliament in time to avert the outbreak of a civil war that would have undermined the peace and endangered the security of a great Empire. The Serbs of the land of the three rivers, a bold and upright, but physically a weak and dwining people, slowly began to give way before the steady expansion of other races (chiefly of the Rumanians) and in

order to hold their own among the other nations they sided more and more with the Magyars.

They hated the Rumanians who had emancipated themselves from under Serb ecclesiastical jurisdiction and were spreading every year farther westwards towards the river Tisza and the confluence of the Danube and the Save, opposite to which Belgrade, the Serbian capital had unfortunately been built on the frontier of the Serbian Kingdom. A semblance of harmony and union between them was secured only by their community in the Eastern Orthodox Church and by the Great Power which was regarded as its protector, i. e. Russia. The union in 1914 of Rumania and Serbia under a Russian protectorate and against Austria-Hungary, was fateful for the non-Serb and non-Rumanian majorities and even for the Serb and Rumanian minorities of the land of the three rivers. They had been living in harmony and were enjoying the fruits of a development unparalleled in the other countries of Europe, when suddenly both Balkanic governments began to plan their annexation without once asking what their wishes were.

The Slavs demanded that region for Serbia, but it was assigned to Rumania in the secret treaty of Bucarest in 1916. It was Serbia who occupied it in November 1918 and held it until it was divided between the two countries in 1919 in accordance with the proposition made by R. W. Seton-Watson in 1915. The majority as well as the minorities was forced to yield to the arbitrary will of an armed occupation, that had been sanctioned by the Treaty of Peace signed in the Trianon Palace on 4th June 1920 by the delegates of the Hungarian Government.

By that way the reunion of the land of the three rivers to Hungary was replaced by a partition among two Balkan States.

4. The partition and its results

Serbia and Rumania were allies of the Russian Empire, by the help of whose armed force they hoped to annex the land of the three rivers, and it was their will which was enforced upon population so completely mixed that not one village was inhabited by people of a single race. The Serb claim was based upon 284,329 Serbs against 1,297,894 non-Serbs, the Rumanian upon 592,049 Rumanians. The population of the whole territory amounted to 1,582,123, of whom 242,152 were Magyars; 387,505 Germans; 284,329 Serbs; and 592,049 Rumanians.

It would be both interesting and instructive to write a history of the civilisation of the land of the three rivers since 1778: the long struggle waged by the Magyars in order to re-

cover a part of their mother country and to liberate it from under the yoke of Austrian administration; the growth in wealth and influence of the German settlers as described in the biographies of Nicholas Lenau and Charles Brocky, the famous German poet and the more famous painter; the steady increase in the Serb and Rumanian population with data supplied by the biography of Dositheus Obradovich of Csák, a great scholar and the organiser of public education in the Serbian principality; then a description of the cultural and economic life of the land of the three rivers from where 20 million letters were forwarded by post in the year preceding the War. It would be good to do so in order to show what was destroyed by the annexations planned by the Russian Power and executed by her petty allies by whom after the conclusion of the war that peaceful land was overrun.

In the first place — contrary to the provisions of the armistice treaty — the Hungarian authorities were dismissed and replaced first by Serb, later by Rumanian officials. The land was annexed by Serbia on the 1st December 1918 and by Rumania on 19th January 1919. The Magyars were again forced to emigrate and to leave their old homes to foreign immigrants from the Balkan Peninsula. The Germans were for a time consoled by the mediation of the German Government in their favour, an act unprecedented before 1918 but necessary at a time of Balkan oppression. With its new rulers the land of the three rivers slowly slipped back to the darkness of the days of Turkish domination.

Such in brief was the history of the land which was in 1920 divided between Serbia and Rumania. According to the Treaty of Trianon in that region Hungary was left with only a few hundred inhabitants. In the territories given to the two Balkan states, the names of all the places were changed by order of the respective governments into Serbian or Rumanian, the former officials were dismissed, while schools and many corporations, institutions, banks etc. etc. were nationalised, i. e. given to the governing minorities, who were reinforced by new immigrants from the Balkan Peninsula to whom the lands were confiscated from the expelled Magyars were assigned.

I. The Magyar population in two years became completely extinct in 100 communities placed under Rumanian domination, 1350 souls being reduced to 0. Losses were suffered principally at Boldor (51 to 0), Gyertyámos (203 to 0), Krassóviszák (101 to 0) and Lugoshely (75 to 0).

II. Heavy losses of the Magyar population were suffered in 110 communities placed under Rumanian domination. — Losses suffered principally at Almafa (152 to 16), Alsószatmora (117 to 6), Bálintz (467 to 211), Bánlak (427 to 240),

Berzászka (173 to 20), Birda (186 to 22), Bisztere (132 to 22), Boksánbánya (485 to 192), Bozovics (206 to 17), Buziás (912 to 479), Denta (410 to 160), Féregyház (245 to 63), Herkulesfürdő (200 to 54), Karánsebes (1413 to 377), Lipa (1954 to 1031), Lugos (6875 to 4235), Mehádia (132 to 10), Móríczföld (252 to 141), Nagyszentmiklós (2121 to 1132), Nándorhegy (145 to 17), Oravicabánya (515 to 209), Orsova (1870 to 605), Óscsanád (283 to 49), Partos (746 to 308), Resicabánya (2713 to 1278), Ruszkabánya (237 to 22), Sándorháza (176 to 26), Sásd (209 to 53), Szakálháza (126 to 29), Szászabánya (99 to 3), Szinvice (42 to 1), Terego (134 to 32), Ujarad (704 to 316), Valkány (1509 to 280), Varadia (156 to 28). — In the attention to those responsible for the protection of minorities.

III. Still greater losses in the communities placed under Serb domination. No census whatever published about 1920.

IV. German population increased in 134 communities by 6662 souls. — Larger increase witnessed at Buziás (1043 to 1271), Garabos (1962 to 2208), Gyertyános (2465 to 2629), Hodony (576 to 679), Lovrin (3450 to 3564), Máriafölde (2575 to 2852), Óscsanád (1158 to 1464), Resicabánya (9453 to 10969), Sándorháza (1580 to 1702), Szabadfalu (1319 to 1420), Szakálháza (3435 to 3757), Tesöld (969 to 1823).

V. Hungarian replaced by German denomination in 25 communes, by the Serb, resp. Rumanian governments.

VI. New names of towns and villages effected by a deformation of Magyar names, where Serb and Rumanian names were lacking (f. e. Bakamező — Bacamezeu etc.). — Magyar names left unchanged in many places, inspite of a Magyar minority, but nationalised in others inspite of a Magyar majority (f. e. Alsóttebe having 2208 Magyar, 1 German, 7 Serb and 8 Rumanian inhabitants received the Serb name Itebej; Sarafalva with 109 Magyar and over 4000 Rumanian inhabitants retained its Magyar name).

És hozzáláttak ősi magyar helységneveink mostmár szerbesítéséhez, illetve románosításához. Magyar lakosságunk kiűzetéséhez.

APPENDIX I. BIBLIOGRAPHY

I. Historiography

- R. Huss:* Felix Milleker, der Banatforscher. Deutsch-ungarische Heimatsblätter. Vol. I. Budapest 1929. Pag. 166.
J. Karácsonyi: Szentkláray Jenő emlékezete (In memory of Eugene Szentkláray). Budapest 1926, Hungarian Academy of Sciences.
F. Milleker: Leonhard Böhm, der Monograph des Banats. Versec 1925.
Th. Ortway: Pesty Frigyes emlékezete (In memory of Frederik Pesty). Budapest 1890, Hungarian Academy of Sciences.
E. Szentkláray: Debreczeni Bárány Agoston élete és munkái (Life and works of August Bárány de Debreczen). Budapest 1924.
 — — — Ortway Tivadar emlékezete (In memory of Theodore Ortway). Budapest 1922, Hungarian Academy of Sciences.

II. General Literature

- L. Böhm:* Geschichte des Temescher Banats. 2 Vols. Leipzig 1861.
 — — — Délmagyarország vagy a temesi bánság története (History of Southern Hungary or of the Banat of Temesvár). Pesth 1867.
E. Horváth: The Banat. A forgotten chapter of European History. The Anglo-Hungarian Review. Vol. V. London 1923.
T. A. Laurian: Timisoara sau scurta istoria Banatului temisora. Bucarest 1848.
 Délmagyarországi Történelmi és Régészeti Értesítő (South Hungarian Historical and Antiquary Records). Vols. I to X. Temesvár 1871—1884. New Series. Vols. I to XXXIII. Temesvár 1885 to 1917. Quoted DTRE.

III. Ancient Times

- L. Böhm:* A Lederata—Tibiscum útvonal (The Roman road from Lederata to Tibiscum). DTRE Vol. IX. 1883.
 — — — Délmagyarország művelődési állapotai a római uralom alatt (The civilisation of Southern Hungary under the Roman domination). DTRE. Vol. I. 1885.
 — — — Trajanus átkelése a Dunán Ráma mellett (Crossing of the Danube by Emperor Trajan near Rama). DTRE Vol. XIV. 1893.
A. Boleszny: A Traján hid (Trajan's Bridge). DTRE Vol. V. 1879.
 — — — Ad Mediam, Miháld és Mehádia története (History of Ad Mediam, Miháld and Mehádia). DTRE Vol. X. 1884.
J. Dudás: A délvidékiek bronzkoráról (The bronze age in Southern Hungary). DTRE Vol. VI. 1890.
E. Jakabffy: Tibiscum. Lugos 1924.

Kevés tanulmány dicsekedhet, Horváth Jenő történész által felhasznált történeti források igénybevételével.

- P. Király*: Dacia Provincia Augusti (Hung.). 2 Vols. Nagybecskerek 1893—94.
- F. Milleker*: Későbbi őskori leletek Délmagyarországon (Later prehistoric finds in Southern Hungary). Temesvár 1883.
- — Die Werschetzer Gegend im Alterthum. Versec 1885.
- — A rézkor Délmagyarországon (The copper age in Southern Hungary). DTRE Vol. V. 1889.
- — Délmagyarország őskori leletei (Prehistoric finds in Southern Hungary). Temesvár 1891.
- — Délmagyarország a rómaiak alatt (Southern Hungary under the Romans). Temesvár 1893.
- — Délmagyarország az őskorban (Southern Hungary in prehistoric times). Temesvár 1894.
- — Délmagyarország régészeti leletei a honfoglalás előtt (The archaeological relics of Southern Hungary previous to the immigration of the Magyars). 3 Vols. Temesvár 1897—1906.
- — A vattinai őseletek (The prehistoric finds of Vattina). Temesvár 1905.
- — A Duna—Tisza—Marosköz La Tene korabeli emlékei (The La Tene relics of the land of the three rivers). DTRE Vol. XVI. 1900.
- J. Nagy*: Torontálvármegye őstörténete (Earliest history of Torontál County). Part of the compilation entitled: Torontálvármegye. Budapest 1912. Pagg. 301—28.
- Th. Ortvay*: Dacia és Moesia területén (Wanderings in Dacia and Moesia). Budapest 1875.
- — Tibiscum helyfekvése (The site of Tibiscum). Budapest 1876, Hungarian Academy of Sciences.
- — Kritikai dolgozatok Margum történetéhez (Researches relative to Margum). Budapest 1877, Hungarian Academy of Sciences.
- — Margus és Contra-Margum helyfekvése (The site of Margum and of Contra-Margum). Budapest 1876, Hungarian Academy of Sciences.
- — Temesvármegye és Temesvár története. I. kötet. Őskor (History of Temes County and of Temesvár. Vol. I. Prehistoric Times). Budapest 1914.
- K. Patsch*: Beiträge zur Völkerkunde von Südosten. Part II. Banater Sarmaten. Vienna 1925.
- E. Szentkláray*: Krassóvármegye őshajdانا (Prehistory of Krassó County). Budapest 1900.
- G. Téglás*: Az alföldi sáncok maros-dunaközi csoportja (Roman trenches between the Maros and Danube rivers). Budapest 1904.

IV. County Histories

- General Literature. — *F. Pesty*: Az eltűnt régi vármegyék (The vanished ancient Counties of Hungary). 2 Vols. Budapest 1880., A magyarországi várspánságok története (History of the Hungarian Castle Districts). Budapest 1882.
- Arad County. — *A. Márki*: Aradvármegye története (History of Arad County). Vol. I. Arad 1892.
- Csanád County. — *S. Borovszky*: Csanád vármegye története 1715-ig (History of Csanád County to 1715). 2 Vols. Budapest 1896—97.
- Horom County. — *F. Pesty*: Horom vármegye (Horom County). Századok. (Centuries. Journal of the Hungarian Historical Society). Vol. VIII. Budapest 1874.
- Keve County. — *A. Bárány*: Keve vármegye emléke (The story of Keve County). Pesth 1846. — *E. Iváncsi*: Keve vármegye emléke (The story of Keve County). Századok. Vol. VI. Budapest 1872.

- Szörény County. — *F. Pesty*: A szörényi bánság és Szörény vármegye története (History of the Banat of Szörény and of Szörény County). 3 Vols. Budapest 1879.
- Temes County. — *A. Bárány*: Temes vármegye emléke (The story of Temes County). Nagybecskerek 1848. — *Th. Ortway*: Temesvármegye és Temesvár története (History of Temes County and of Temesvár). Vols. I—II. Budapest 1914. — *F. Pesty*: Temes vármegye főispánjai, a temesvári pasák és tartományi elnökök (Counts of Temes County, the Pashas of Temesvár and the Governors of the Austrian administration). Magyar Történelmi Társ (Hungarian Historical Recorder). Vol. XII. 1857. — *E. Szentkláray*: Temesvármegye története (History of Temes County). In the compilation entitled: Temesvármegye és Temesvár. Budapest 1913. Pagg. 225—392.
- Torontál County. — *A. Bárány*: Torontál vármegye hajdانا (Past of Torontál County). Buda 1845. — Torontál vármegye története (History of Torontál County). By various authors. See: Torontálvármegye. Budapest 1912. Pagg. 304—518.

V. Local History

- Alibunár. — *F. Milleker*: Geschichte Alibunars. DTRE Vol. III. 1888 and Versec 1890.
- Báziás. — *F. Milleker*: Geschichte der Kolonie Báziás. Fehértemplom 1908.
- Becskerek. — *E. Szentkláray*: A becskerei vár (The castle of Becskerek). Budapest 1884. Hungarian Academy of Sciences.
- Csatád. — *F. Milleker*: Geschichte der Gemeinde Cetad (Csatád, Lenauheim), im Banat, 1415—1925. Versec 1925.
- Detta. — *L. Szida*: Temesvármegyei Detta nagyközség multja és jelene (Past and present of the village Detta in Temes County). Temesvár 1900.
- Dézsánfalva. — *F. Milleker*: Dézsánfalva története, 1794—1908 (History of Dézsánfalva, 1794—1908). Versec 1908.
- Fehértemplom. — *L. Böhm*: Geschichte der Stadt Weißkirchen. Fehértemplom 1871. Second Edition in 1881., Third Edition in 1905. — *F. Milleker*: Kurze Geschichte der Stadt Bela crkva (Weißkirchen im Banat), 1355—1918. Weißkirchen 1927.
- Ferencfalva. — *F. Milleker*: Ferencfalva története (History of Ferencfalva). DTRE Vol. XVI. 1900., — Gemeinde Geschichte der Franzfelder Gemeinde. Pancsova 1893.
- Karánsebes. — *Ghidu and Balan*: Monografia orasului Caransebes. Karánsebes 1909.
- Kudritz. — *F. Milleker*: Geschichte der Großgemeinde Kudritz. Versec 1888.
- Kussics. — *F. Milleker*: Geschichte der Großgemeinde Kussics, 1383—1907. Fehértemplom 1907.
- Liebling. — *M. S. Hertz*: Kurzgefaßte Lokalgeschichte des Marcktfleckens Liebling. Temesvár 1870.
- Nákófalva. — *L. Hoffmann*: Wie Nakovo entstanden ist. Nagybecskerek 1926.
- Nagy Zsám. — *F. Milleker*: Nagy Zsám története, 1370—1909. Temesvár 1909. German translation: Geschichte von Groß Zsám, 1370—1909. Temesvár 1909.
- Uj Palánka. — *F. Pesty*: Uj Palánka multja és jelene (Past and present of Uj Palánka). DTRE Vol. V. 1879.
- Pancsova. — *L. Illich*: Historische Skizze von Pancsova. — *F. Milleker*: Geschichte der Stadt Panchevo. Pancsova 1925.
- Perjámos. — *L. Baróti-Grün*: Geschichte von Perjámos. Budapest 1890.
- Rudolfsgnad. — Monographie der Gemeinde Rudolfsgnad im Torontaler Komitate. Nagybecskerek 1891.

- Szakálháza. — *E. Haupt*: Geschichte der Gemeinde Sackelhausen. Temesvár 1925.
- Temes Paulis. — *F. Milleker*: Geschichte des Großgemeinde Temes Paulis. Versec 1891.
- Temesvár. — *A. Barát*: Die königliche Freistadt Temesvár. Temesvár 1902.
- *S. Berkeszi*: Temesvár szabad királyi város kis monográfiája (A little monography of the Royal Free Town of Temesvár). Temesvár 1900. — *J. Miletz*: Temesvár hadászati jelentősége 1490-ig (Strategical importance of Temesvár to 1490). DTRE Vol. I. 1875.
- A magyar királyok tartózkodása Temesvárott (The Kings of Hungary at Temesvár.) DTRE Vol. I. 1875. — *J. Preyer*: Geschichte der königlichen Freistadt Temesvár. Temesvár 1853. — *E. Szentkirályi*: Temesvár története (History of Temesvár). See: Temesvármegye és Temesvár. Budapest 1913. Pagg. 1 to 108.
- Urményháza. — *F. Milleker*: Urményháza története, 1817—1906 (History of Urményháza. 1817—1906). Versec 1906.
- Varadia. — *F. Milleker*: Varadia története (History of Varadia). DTRE Vol. V. 1889.
- Versec. — *L. Hoffmann*: Deutsch-Werschetz in der ersten großen Ansiedlungs-Periode. Versec 1923. — *F. Milleker*: Werschetz und seine Umgegend in den Drangsalen der Jahre 1737—40. Versec 1883, Die Werschetzer Gegend im Altertume. Versec 1885., Werschetz und seine Umgegend in den Jahren 1787—90. Fehértemplom 1882., Geschichte der königlichen Freistadt Werschetz. 2 Vols. Budapest 1886., Hungarian and Serb translations ibid., Die Gründung und älteste Schicksale von Deutsch-Wrschatz. Versec 1923.
- Vojtek. — *L. Szida*: Temesvármegyei Vojtek nagyközség története (History of the village Vojtek in Temes County).
- Zichyfalva. — *F. Milleker*: Geschichte der Gemeinde Mariola (Zichydorf, Zichyfalva), 1787—1924. Versec 1925.

VI. Middle Ages to 1552.

- K. Czimer*: Temesvár megvétele, 1551—52 (The capture of Temesvár, 1551—52). Hadtörténelmi Közlemények (Review for Military History). Vol. VI. Budapest 1893.
- J. Karácsonyi*: A kunok Délmagyarországon (The Cumanians in Southern Hungary). DTRE Vol. VIII. Temesvár 1882.
- *A. Csanád* nemzetség és birtokai Délmagyarországon (The gens Csanád and its estates in Southern Hungary). DTRE Vols. X. 1884 and I. 1885. Temesvár.
- *A. Lackfyak* története (History of the Lackfy family). DTRE Vol. III. 1888.
- A. Márki*: A temesvári parasztsáta (Battle of the peasants at Temesvár), 1514. DTRE Vol. IX. Temesvár 1883.
- L. Kropf*: Lipa ostroma 1551-ben (Siege of Lipa in 1551). Hadtörténelmi Közlemények (Review for Military History). Vol. X. Budapest 1897.
- F. Milleker*: A törökök első betörései Magyarországra és Keve és Krassó vármegyék megszünése, 1393—1439 (First invasion of Southern Hungary by the Turks and the lost of Keve and Krassó Counties, 1393—1439). Temesvár 1914.
- Délmagyarország középkori földrajza (Medieval Geography of Southern Hungary). Temesvár 1915.
- Th. Ortuy*: A Kund kapitányság (The Capitanate of Kund). Temesvár 1875.
- *Az Ajtony és Csanád nemzetségek birtokviszonyai Délmagyarországon* (Estates of the descendants of Ajtony and Csanád in Southern Hungary). Századok (Centuries. Review of the Hungarian Historical Society). Vol. XXXV. Budapest 1891.

VII. The Turkish domination, 1552—1718.

- L. Baróti*: Frigyes Ágost szász választó magyarországi hadjáratai, 1696 (The Hungarian campaigns of the Elector of Saxony, Frederick August in 1696). DTRE Vol. XXVIII. Temesvár 1912.
- L. Böhm*: Az utolsó temesi pasa (The last Pasha of Temesvár). Századok (Centuries). Vol. III. Budapest 1869.
- J. Iványi*: Lugos és Karánsebes története, 1526—1658 (History of Lugos and Karánsebes, 1526—1658). DTRE Vols. II to IV. Temesvár 1876 to 1878.
- L. Kropf*: Lippa a hódoltság alatt (Lippa under the Turks). DTRE Vol. IV. 1889.
- E. Szentkláray*: Dzsáfer temesi pasa (Dsafer, Pasha of Temesvár). Századok (Centuries). Vol. XLV. Budapest 1913.
- — Ujabb részletek a délmagyarországi török hódoltság történetéből (Later researches relative to the history of Turkish domination in Southern Hungary). Budapest 1917, Hungarian Academy of Sciences.

VIII. The Banat, 1718—1778.

- L. Baróti*: Adattár Délmagyarország XVIII. századbeli történetéhez (Material relative to the history of Southern Hungary during the XVIIIth Century). 3 Vols. Temesvár 1893—1907. CXXXIV and 1320 Pages.
- J. Berkeszi*: Mult századi külföldi utazók feljegyzései Temesvárról és Délmagyarországról (Notes of foreign travellers on Temesvár and Southern Hungary in the XVIIIth Century). DTRE Vol. VI. Temesvár 1890.
- F. Grisellini*: Lettere odepорiche sul banato di Temesvár. Milan 1780. German Edition: Versuch einer politischen und natürlichen Geschichte des Temesvárer Banats. 2 Vols. Vienna 1780.
- A. Hammer*: Geschichte der Pest im Temesvárer Banate. Temesvár 1839.
- A. J. Heltai*: Az első királyi komiszárius a temesi bánságban (The first Royal Commissioner in the Banat of Temesvár). Századok (Centuries). Vol. XLVII. Budapest 1913.
- L. Hoffmann* op. cit. under V.
- F. Milleker*: opp. citt. under V.
- Röthlein*: Imperial Resident at Francfort: Belehrung über die Hungarischen Ansiedlungs-Vortheile. Francfort 1785.
- J. Számek*: A pestis pusztítása Délmagyarországon, 1738—40 (The plague in Southern Hungary in 1738—40). DTRE Vol. VII. Temesvár 1891. For the foreign settlements see XVI.

IX. The military frontiers, 1716—1871

- F. Milleker*: Geschichte der Banater Militärgränze, 1764—1873. Panscova 1926.
- — Die Besiedlung der Banater Militärgränze. Vercsec 1926.
- H. J. Schwicker*: Geschichte der österreichischen Militärgränze. Vienna 1883.
- F. Vanichek*: Spezialgeschichte der Militärgränze. 4 Vols. Vienna 1875.

X. The period of transition, 1778—1871.

- A. Bellai*: Az 1848-diki márciusi napok Temesvárott (The days of March of 1848 at Temesvár). Temesvár 1899.
- J. Berkeszi*: Adatok a reformkorszak történetéhez Temesmegyében (His-

- tory of the Period of Reforms in Temes County). DTRE Vols. XI to XIII. Temesvár 1895—97.
- — Bogma István naplójegyzetei Temesvár 1849. évi ostromáról (Diary of Stephen Bogma on the siege of Temesvár in 1849). Temesvár 1904.
- L. Cseh: Temesvármegye az 1843—44. országgyűlésen (Temes County in the Parliament of 1843—44). DTRE Vol. XIX. Temesvár 1903.
- L. Böhm: Fehértemplom ostroma, 1848. augusztus 19 (Siege of Fehértemplom, 19 August 1848). DTRE Vol. III. Temesvár 1888.
- Die serbische Bewegung in Südungarn. Ein Beitrag zur Geschichte der ungarischen Revolution. Berlin 1851.
- Fiala: Fehértemplom védelme, 1848 (Defence of Fehértemplom, 1848). Hazánk (Review of contemporary History). Vol. XI. Budapest 1889.
- N. Golubski: Uzpomene iz narodnog pokreta, 1848—49. Ujvidék 1893.
- E. Gyalóky: A perlaszi tábor megvétele, 1848 szeptember 2 (Capture of the Serb camp of Perlasz, 2 September 1848). Századok (Centuries). Vol. XLIX. Budapest 1915.
- E. Jakabffy: Adatok Krassóvármegye újabb történetéhez (Researches in connection with the recent history of Krassó County). Lugos 1926.
- — Az 1790—91. magyar országgyűlés előzményei Krassóvármegyében (Preliminaries of the Parliament of 1790—91 in Krassó County). Lugos 1925.
- — Az 1848 év eseményei Krassóvármegyében (The events of 1848 in Krassó County). Lugos 1928.
- M. Lendvai: Temesvármegye a provisorium elején (Temes County at the beginning of the Provisorium in 1861). DTRE Vol. XXIII. Temesvár 1907.
- — Temesvármegye nemzeti ellenállása 1861-ben (National opposition in Temes County in 1861). DTRE Vol. XXIV. Temesvár 1908.
- S. Mihalik: Adalékok Krassóvármegye 1848 évi mozgalmainak történetéhez (Revolutionary movements in Krassó County in 1848). DTRE Vol. XIII. Temesvár 1897.
- E. Olchváry: A függetlenségi harc a délvidéken (The War of Independence in Southern Hungary). Budapest 1903.
- Oesterreich, Ungarn und die Voivodina von einem Saxo-Magyarén. Vienna 1850.
- D. M. Pavlovich: Srbija i Srpski pokret u južnoj ugarskoj, 1848—49. Belgrade 1904.
- J. Ristić: Serbia and the Serb rising in Hungary (Serb). Glasnik. Vol. LV. Belgrade 1884.
- J. Stefanovich-Vilovsky: Erlebnisse eines k. k. Offiziers im österreichisch-serbischen Armeekorps, 1848—1849. Vienna 1861.
- L. Stratimirovich: General von Stratimirovich, Was ich erlebte. Vienna 1911.
- J. Subbotich: Authentische Darstellung der Ursachen, Entstehung und Führungsart des Krieges zwischen den Serben und Magyarén im Jahre 1848. Zagreb 1849.
- A. Stojachkovich: Ueber die staatsrechtlichen Verhältnisse der Serben in der Woivodina. Temesvár 1860.
- Szerbek kíváncsiak a közös hon szempontjából (Demands of the Serbs from the point of view of the common fatherland). Temesvár 1861.
- J. Thim: Szerbia és a szerb mozgalom Magyarországon (Serbia and the Serb movement in Hungary in 1848). Hazánk (Review for contemporary history). Vol. VI. Budapest 1886.
- — Délmagyarország önvédelmi harca, 1848—49 (Selfdefence of Southern Hungary in 1848—49). Vol. I. Zombor 1887.
- — A szerb felkelés (The Serb rising of 1848). Hazánk. Vol. VII. Budapest 1887., Budapesti Szemle. Vol. LXXX. Budapest 1894.
- S. Tököli: Sermo quem qua deputatus ad nationalem illyricum congressum, in sessione Temesvarini 9 Septemb. 1790 idiomate nationali fecit, in linguam Latinam traductus. Pesth 1791.

- A. Vetter: A szerb betörés, 1848—1849 (The Serb invasion of 1848—1849). Hazánk. (Review for contemporary history). Vols. IV. to XI. Budapest 1884—1888.
G. Zuban: Borba srba s magjarisma, 1848—1849. Belgrade 1850.

XI. Recent times, 1871—1918.

- A millenium Temesvárott és Temesvármegyében (The Millenary Festivities at Temesvár and in Temes County). Temesvár 1896.
J. Wigand: Pancsovai emlékkönyv, 1871—1896 (Memory of Pancsova, 1871—1896). Pancsova 1896.

XII. Ecclesiastical History

- Bósz: Az egresi ciszterci apátság története (History of Egres Abbey). Budapest 1911.
J. Hampel: Az aracs dombormű (The relief of Aracs). Archeológiai Értesítő (Archeological Journal). Vol. XVII. Budapest 1897.
K. Juhász: A temesi bánsági püspökség terve a XVIII. században (Project of a bishopric of the Banat of Temes in the XVIIIth Century). Budapest 1920.
— — Die Stifte der Tschanader Diocese im Mittelalter. Münster i. M. 1928.
— — Das Tschanad-Temesvarer Bistum im frühen Mittelalter. Münster i. W. 1930.
— — A csanádi püspökség története alapításától a tatárjárástól (History of the bishopric of Csanád from its foundation to the Mongol invasion of 1242). Budapest 1930.
J. Karácsonyi: Ismeretlen délmagyarországi monostorok (Unknown monasteries of Southern Hungary). DTRE Vol. XXI. Temesvár 1905.
L. Novák: Az egresi ciszterci apátság története (History of Egres Abbey). Budapest 1892.
Th. Ortway: A csanádi püspökség (The bishopric of Csanád). Budapest 1891.
— — A csanádi püspökség a XIV. században (The bishopric of Csanád in the XIVth Century). Temesvár 1891.
Ortway and Szentkláray: Történelmi adattár Csanádegyházmegye hajdanához és jelenéhez (Materials for the history of the diocese of Csanád). Vols. I to IV. Temesvár 1871 to 1874.
F. Pesty: Az itebői prépostság (The archdeaconry of Itebő). Századok (Centuries). Vol. IX. Budapest 1875.
E. Szentkláray: A csanádegyházmegyei plébániák története (History of the parishes of the diocese of Csanád). Vol. I. A—B. Temesvár 1898.

XIII. Social and economic history

- L. Abafi: Titkos társulatok Temesvárott a múlt században (Secret societies at Temesvár in the last century). Történelmi Tár (Historical Recorder), Vol. VII. Budapest 1884.
J. Berkeszi: Társadalmi és kulturális viszonyok Temesvárott a múlt század végén (Social and cultural history of Temesvár at the end of the last century). DTRE Vol. XVI. Temesvár 1900.
— — Társadalmi élet Temesvárott 1801-ben (Social life at Temesvár in 1801). Temesvár 1902.
L. Hoffmann: Streiflichter zur wirtschaftlichen Einrichtung des Temesvarer Banats durch die kaiserliche Regierung, 1716—1718. Nagyszeben 1923.
— — Die Wirtshäuser Temesvárs von 1717—55. Temesvár 1923.
M. Lendvai: Temesvármegye nemes családai (The noble families of Temes County, a genealogical history). 2 Vols. Budapest 1896—99.

- F. Milleker*: Geschichte der Seidenkultur in Südungarn. Versec 1883.
 — — Geschichte der Städte und des Städtewesens im Banat. Versec 1924.
F. Pesty: Műveltségi állapotok Temesvárott a XVIII. században (Cultural history of Temesvár in the XVIIIth Century). Századok (Centuries). Vol. XI. Budapest 1877.

XIV. Intellectual History

- Az Arany János Társaság emlékirata a Temesvárott állítandó egyetem tárgyában (Memorandum of the Arany János Society in favour of a university to be erected at Temesvár). Temesvár 1907.
J. Bellai: Temesvár szabad királyi város közművelődési intézményei (The cultural institutions of the Royal Free Town of Temesvár). Temesvár 1904.
 — — A temesvári színészet multjából (Past of the stage at Temesvár). Temesvár 1905.
J. Berkeszi: Temesvár színészete a XVIII. században (The stage at Temesvár in the XVIIIth Century). DTRE Vol. XIV. Temesvár 1898.
 — — A temesvári könyvnyomdászat és hírlapirodalom története (History of printing and of the press at Temesvár). Temesvár 1900.
E. Findczy: A temesvári katolikus gimnázium történetéhez (History of the Catholic Gymnasium at Temesvár). Századok (Centuries). Vol. XXXV. Századok 1901.
F. Milleker: Geschichte der Deutsch-Werschetzer Schule, 1725—1795. Versec 1884.
 — — Geschichte des Buchdruckes und des Zeitungswesens im Banat, 1769—1922. Fehértemplom 1926.
 — — Geschichte des Buchdruckes und des Buchhandels im Banat, 1769—1922. Pancsova 1926.
A. Pfeiffer: A kegyes tanítórend temesvári társházának és főgimnáziumának története (History of the College and Gymnasium of the Piarist at Temesvár). DTRE Vol. XX. Temesvár 1904.

XV. Biographies

- August Bárány — see under I.
 Charles Brocky, the painter. — *S. Nyáry*: Brocky Károly festőművész élete és művei (Life and works of Charles Brocky). Budapest 1910.
 — *E. Szentkláray*: Brocky Károly festőművész élete (Life of Charles Brocky). Temesvár 1907.
 Stephen Bogma, the historian. — *J. Berkeszi*: Egy ismeretlen történetíró. Bogma István művei és élete (An unknown historian. Works and life of Stephen Bogma). DTRE Vol. XX. Temesvár 1904.
 Leonard Böhm, the historian — see under I.
 John Damjanich, the soldier. — A rich literature in Hungarian. (General of the Hungarian Revolutionary Army in 1848—1849.)
 Dsafer Pasha. — *E. Szentkláray*: Dzsáfer temesvári pása (Dsafer, Pasha of Temesvár). Századok (Centuries). Vol. XLVII. Budapest 1913. — *J. Thury*: Dzsáfer pása (Dsafer Pasha). Hadtörténelmi Közlemények (Review for Military history). Vol. V. Budapest 1892.
 St. Gerard, the bishop. — *J. Karácsonyi*: Szent Gellért csanádi püspök élete és művei (Life and works of St. Gerard, bishop of Csanád). Budapest 1887 and 1925.
 Ernest Kiss, the soldier. — A riche literature in Hungarian (General of the Hungarian Revolutionary Army in 1848—1849).
 George Klapka, the soldier. — A rich literature in Hungarian (General of the Hungarian Revolutionary Army 1848—1849).
 Count Leiningen-Westerburg, the soldier. — A rich literature in Hun-

- garian (General of the Hungarian Revolutionary Army in 1848—1849). — Cf. The Letters and Journal (1848—1849) of Count Charles Leiningen-Westerburg, General in the Hungarian Army. Edited, with an introduction, by *Henry Marczali*. London 1911 (Hungarian Edition at Budapest in 1900).
- Count Mercy, the governor. — *E. Szentkláray*: Mercy kormányzata a Temesi Bánságban (The Government of Count Mercy in the Banat of Temes). Budapest 1909, Hungarian Academy of Sciences.
- Dositheus Obradovich, the theologian. — A rich literature in Serb.
- Th. Ortway, the historian. — see under I.
- Karl Lenau, the poet. — A rich literature in German.
- Pelbart, the preacher. — *A. Szilády*: Temesvári Pelbárt élete és munkái (Life and works of Pelbart of Temesvár). Budapest 1880.
- Sigismund Ormós, the historian. — *J. Berkeszi*: Ormós Zsigmond, 1813—1913. (Sigismund Ormós, 1813—1913). DTRE Vol. XXIX. Temesvár 1913.
- Frederick Pesty, the historian. — See under I.
- Nicholas Révai, the philolog. — A rich literature in Hungarian.
- E. Szentkláray, the historian. — See under I.
- Sebastian Vukovich, the politician. — A rich literature in Hungarian (Member of the Revolutionary Government of 1848—1849).

XVI. Racial History

1. The Serbs

- G. Dudás*: A bácskai és bánsági szerbek szereplésének története, 1526—1711 (History of the Serbs in the Bachka and in the Banat, 1526—1711). Zombor 1896.
- A. Ivich*: Istorija Srba u Ugarskoj, 1459—1690. Zagreb 1917.
- *Istorija Srba u Vojvodini*. Ujvidék 1929.
- D. Jorgovits*: Néhány szó a nagyikikindai kerület bekebelezéséről és vagyonának természetéről (A few words about the incorporation and nature of the Serb district of Nagyikikinda).
- F. Milleker*: A verseci görög keleti szerb püspökség multja (History of the Serb bishopric of Versec). Temesvár 1890, also in Serb translation.
- F. Pesty*: Brankovics György rác deszpota birtokviszonyai Magyarországon és a rác deszpota címe (Estates of the Rascian Despot George Brankovich and the title of a Rascian Despot). Budapest 1877, Hungarian Academy of Sciences.
- Y. Radonich*: Histoire des Serbes de Hongrie. Paris 1919.
- *Gróf Brankovics György és kora* (Count George Brankovich and his times). Belgrade 1911.
- F. Rachki*: A magyarországi szerb deszpota, 1426—1503 (The Rascian Despots in Hungary, 1426—1503). Knizhevnik. Vol. II. Zagreb.
- E. Picot*: Les Serbes de Hongrie. Paris 1873.
- H. J. Schwick*: Politische Geschichte der Serben in Ungarn. Budapest 1880.
- V. Stajich*: Svetozar Miletich and the liberal movement among the Yugoslavs. The Slavonic Review Vol. V. London.
- G. Számek*: Szerb telepítvények Délmagyarországon (Serb settlements in Southern Hungary). DTRE Vol. V. Temesvár 1889.
- E. Szentkláray*: A szerb monostoregyházak történelmi emlékei Magyarországon (Historical relics of the Serb monasteries in Hungary). Budapest, Hungarian Academy of Sciences.
- Thallóczy* and *Aldásy*: A Magyarország és Szerbia közötti összeköttetések oklevéltára, 1198—1526 (Documents relative to the relations between

Hungary and Serbia, 1198—1526). Budapest 1907, Hungarian Academy of Sciences.

P. Trifunatz: Genesis und wesentliche Momenten aus der Geschichte des in der Woiwodschaft Serbien gelegenen privilegierten Groß-Kikindaer Distriktes. Vienna 1858.

2. The Rumanians

J. Boros: Az unió kezdete Lugoson és Jakabffy Miklós táblabíró működése (The union of the Orthodox Rumanian Church with the Roman Catholic Church at Lugos and the activity of Nicholas Jakabffy). Lugos 1915.

S. Dragomir: Vechimea elementului romanesc si colonizarile streine in Banat. Anuarul Vol. III. Kolozsvár 1928.

F. Pesty: A szörényvármegyei hajdani oláh kerületek (The Wallachian Districts of Szörény County). Budapest, 1875. Hungarian Academy of Sciences.

G. Popovici: Istoria Romanilor Banateni. Lugos 1904.

E. Szentkláray: Oláhok költöztetése Délmagyarországban a mult században (Forced migrations of Rumanian settlers, by order of the Austrian Government, in Southern Hungary). Budapest 1891. Hungarian Academy of Sciences.

A. Vlad: A román nép és ügye (The Rumanian people and its cause). Lugos 1863.

3. The Germans

Banater Bücherei. Published by *F. Milleker*, 1921 and seq., about half a hundred monographies written on various subjects on the history of the German settlements in the Banat.

Deutsch-ungarische Heimatsblätter. A quarterly review published at Budapest, 1929 and seq., and edited by Professor *Jakob Bleyer*, containing several papers on the history of the German settlements in the Banat.

L. Baróti: A bánsági legrégebbi német település története (History of the first German settlements in the Banat). DTRE Vol. VIII. Temesvár 1892, and separately, Temesvár 1892.

Ch. Bell: Das Deutschtum im rumänischen Banat. Dresden 1926.

S. Dold: Die Einwanderung und Ansiedelung der Deutschen in Südungarn. Second Edition. Temesvár 1910.

P. Grassl: Geschichte der deutsch-böhmischen Ansiedlungen im Banat. Prag 1904.

L. Hoffmann: Kurze Geschichte des Banater Deutschtums, 1717—1848. Temesvár 1925.

— — — Ein Temesvárer Ratsherr und Großkaufmann. Deutsch-ungarische Heimatsblätter Vol. II. Budapest 1930. Pagg. 227 and 327.

R. Huss: Zur Banater Besiedlungsfrage, 1771—1772. Ibid. Vol. I. Budapest 1929. Pagg. II and 79.

B. Kempelen: Adalékok a délvidéki német telepítés történetéhez (German settlement in Southern Hungary). Századok (Centuries). Vol. XL. Budapest 1906.

Ch. Kraushaar: Kurzgefaßte Geschichte des Banates und der deutschen Ansiedler. Vienna 1923.

F. Milleker: Az első német telepítések a Duna-Tisza-Marosköz déli részeiben (German settlements in the southern parts of the land of the three rivers) DTRE Vol. III. Temesvár 1888.

— — — Die erste organisierte deutsche Kolonisation des Banates unter Mercy, 1722—1726. Fehértemplom 1922.

Eredeti ősi és a Középkorban is jegyzett településneveink:

38

- K. Möller*: Wie die schwäbischen Gemeinden entstanden sind. 2 Vols. Temesvár 1923—24.
J. Schmidt: Ein kaiserliches „Angesinnen“ die Ansiedlung des Banats betreffend. Deutsch-ungarische Heimatsblätter. Vol. I. Budapest 1929. Pag. 211.
T. Simu: Colonizarea Svabilor din Banat. Temesvár 1924.

4. The French settlements

- L. Hecht*: Les colonies lorraines et alsaciennes en Hongrie. Nancy 1879.

5. The Spanish settlements

- L. Baróti*: A becskerek-i spanyol telep (The Spanish settlement of Becskerek). DTRE Vol. VIII. Temesvár 1892.
J. Miletz: Adatok a délmagyarországi spanyol telepek történetéhez (History of the Spanish settlements in Southern Hungary). DTRE Vol. III. Temesvár 1877.

XVII. The Partition, 1918—1920.

- W. Aly*: Denkschrift über die Batschka und das südliche Banat. Berlin 1919.
S. Bocu: La question du Banat. Paris 1919.
E. Denis: La Grande Serbie. Paris 1915.
Négotiations de la Paix Hongroise. Vols. I to IV. Budapest 1920.
Y. Radonich: Le Banat. Paris 1919.
— The Banat and the Serbo-Rumanian frontier problem. Paris 1919.
R. W. Seton-Watson: Rumania and the Great War. London 1915.
— The Question of the Banat. The New Europe. Vol. X. London 1919.

XVIII. Hungarian Papers on the Banat

- The formation of the Population of the Szörénység. — The Hungarian Peace Negotiations. Vol. I. Budapest 1920. Pag. 415.
Ethnographical conditions of the Banat and of the Bachka. — Ibid. Pag. 420.
Agricultural position of Southern Hungary. — Ibid. Pag. 433.
The plea of the population of Southern Hungary. — Ibid. Pag. 440.

APPENDIX II.

STATISTICAL TABLES

PART I. LIST OF THE MEDIEVAL SETTLEMENTS

Those restored after the expulsion of the Turks are separately noticed (Numbers) indicate dates of documents published in various collection.

- Abád (1135) — Temes County.
Ábrádfalva (1454) — Torontál County.
Ábránfalva (1468, Abranfalva) — Temes County.
Acsád (1319) — Temes County.
Adony (1480) — Temes County.

Minket különösen a magyar Középkor helységnevei érdekelnek. Ott is TORONTÁL vármegye területének helységei.

- Adriánfalva (1334., 1356. Adoryanfalwa, 1458. Adoryanfalva) — Temes County.
- Agturd (1514) — Temes County.
- Agvásárhely (1510. Agwasarhel) — Temes County.
- Agyagos (1471) — Krassó County.
- Akác (Akach) — Csanád County.
- Akalhát (1432. Akalhath) — Keve County.
- Alakszeg (1338. Alakzeg) — Keve County.
- Alattyán (1463. Alathyan) — Temes County.
- Almafa (1394) — Temes; restored: Almafa in Krassó-Szörény County; now Marul in Rumania; total population in 1910; 2043, in 1920: 1812; Magyars in 1910: 152, in 1920: 16.
- Almás (1370) — Krassó County; restored: Almafa in Krassó-Szörény County; now Ravensea in Rumania.
- Alsófalva (1447. Alsófalw) —
- Altalkerek (XIVth Century) — Temes County; restored: Angyalku is Temes County; now Engelsbrunn in Rumania.
- Ambrusfalva (1462. Ambrosfalwa, 1483, 1497. Ambrusfalva) — Temes County.
- Andocsfalva (1365—1420. Andochfalva) — Temes County.
- Antalfája (1462. Anthalfaya) — Temes County.
- Antalfalva (1453—97. Anthalfalwa) — Temes County; restored: Antal-falva in Torontál County; now: Kovachitza in Serbia.
- Apáca (1332) — Arad County.
- Apáca (1333—35. Apacha) — Krassó County.
- Apadia (1433, 1475. Apadya) — Krassó County; restored: Apádia in Krassó-Szörény County; now Apadia in Rumania.
- Apafája (1408, 1415. Apafaya) — Temes County.
- Apáti (1415. Orozapathy) —
- Aracs (1404. Arach) — Temes County; restored: Aracs in Temes County; now Vranjevo in Serbia.
- Aracs (XIVth Century) — Torontál County.
- Arad — in Temes County; restored: Ujarad in Temes County; now: Aradul Nou in Rumania; total population in 1910: 6006, in 1920: 5861; Magyars in 1910: 704, in 1920: 316.
- Aranyásó (1349. Aranhasow) — Temes County.
- Asszonylak (1332. Asszonlaka) — Arad County.
- Asszonylak (1389. Azonlaka) — Krassó County.
- Babató — Torontál County.
- Bács (1418. Bach) —
- Bácsi (1330. Baxhy, 1479. Bathy) —
- Bacsol (1364) —
- Bácsiövis (1338, 1364. Bachtuyse) —
- Bagd (1436, 1476) — Temes County.
- Bajton (1455, 1472) — Temes County.
- Bák (1462) — Temes County.
- Balászfalva (1406, 1471. Balasfalwa) — Temes County.
- Bálintz (1480, 1482, 1488) — Temes County. Restored: Bálintz in Krassó-Szörény County. Now: Balnitz in Rumania. — Total population in 1910: 1354, in 1920: 1029. Magyars in 1910: 467, in 1920: 211.
- Balogd (1494) — Temes County.
- Balota (1464. Balwtha) — Temes County.
- Bálványos (1428. Balvanos) — Keve County.
- Balyasfalva (1471. Balyasfalwa) — Temes County.
- Bályuk (1387, 1459) — Temes County.
- Bán (1454) — Torontál County.
- Bánkfalva (1480, 1482. Bankfalva) — Temes County.
- Bánya (1451. Banya) — Temes County. Restored: Bánya in Krassó-Szörény. County. Now Bania in Rumania. Total population in 1910:

Aracs

- 2403, in 1920: 2468. Magyar in 1910: 13, in 1920: 0.
 Bányafalu (1514—16. Banyafalw) — Temes County.
 Bapsa (1488. 1511) — Temes County.
 Baraczháza — Temes County. Restored: Baraczháza in Temes County.
 Now: Baratz in Rumania.
 Bárányos (1399) — Torontál County. Restored: Bárányos in Torontál
 County. Now: Bárányos in Yugoslavia.
 Bárbfalva (1437. Barbfalwa) — Temes County.
 Barla —
 Barnafalva (1514—16) — Temes County. Restored: Barnafalva in Krassó-
 Szörény County. Now Barna in Rumania.
 Baróczháza (1411. Barochhaza, 1428. Barathaza) — Temes County.
 Bartafalva (1444. 1447. Barthafalva) — Temes County.
 Basahida (1441. Basahyda) — Temes County. Restored: Basahid in To-
 rontál County. Now: Malakikinda in Yugoslavia.
 Bata — Arad County. Restored: Batta in Krassó-Szörény County. Now:
 Bata in Rumania. Total population in 1910: 1629, in 1920: 1332. Ma-
 gyars in 1910: 75, in 1920: 5.
 Bátfalva (1447. 1462) — Temes County.
 Béb (1256. Beeb) —
 Bécs (1311. Beez, 1402. Bech) —
 Becse (1342. 1440. Beche) — Torontál County. Restored as Törökbecse
 in Torontál County. Now: Turski Bechej in Yugoslavia.
 Becskerek — Temes County.
 Becskereke (1331. civitas Bechkerek) — Torontál County. Restored as
 Nagybecskerek in Torontál County. Now: Veliki Bechkerek in
 Yugoslavia. Total population in 1910: 26,006. Magyars: 9148, Serbs
 8934, Rumanians: 339, Germans 6811.
 Bedefalva (XIVth Century) —
 Bedrefalva (1364. Bedrefalva) —
 Békástó (1476. Bekatho) — Temes County.
 Bekenye (XVth Century) — Temes County.
 Bél (1369. 1400. Belvydyke) — Temes County.
 Belényes (1368. Belenes, 1428. Belenews) — Krassó County.
 Bélszeg (1447. Beelzuk) — Keve County.
 Bencsefalva (1418) — Temes County.
 Bencs (1401. Bench. 1419. Benchfalva) — Temes County.
 Benedekfalva (1488. Benedekfalva) — Krassó County.
 Bényes (1444. 1511) — Temes County. Restored: Bényes in Krassó-Szö-
 rény County. Now: Binis in Rumania.
 Beregszó (1335. 1462) — Temes County. Restored: Berekszó in Temes
 County. Now: Beregsau in Rumania.
 Berény (1333. 1407. 1473. 1507. Beren) — Temes County.
 Berkesz (1358. Berkez) — Krassó County.
 Berkfalva (1459. Berkfalva) — Temes County.
 Berlő (1418. Berlew) —
 Berzős (1442. Berzews) — Temes County.
 Besenyő (1230. Bessenew) — Csanád County.
 Bessenyő (1334—35. Bessenew) — Temes County.
 Biczere (1332. Byzere) — Arad County.
 Biczere (1411. Byzere) — Temes County.
 Bihács (1422. 1450) — Torontál County.
 Bikamező (1371—72. Bykamezeu) — Temes County.
 Bilyéd (1468. Bylyed) — Temes County. Restored as Billéd in Torontál
 County. Now: Biled in Rumania. Total population in 1910: 3951, in
 1920: 3861. Magyars in 1910: 159, in 1920: 81.
 Bő (1232) — in Csanád County.
 Bocvár — Csanád County. Restored: Bocvár in Torontál County. Now:
 Bochar in Yugoslavia.

Bihács, Bocvár Torontálban

Bodófalva (1488. Bodofalva) — Temes County.
 Bodófalva (1401) — Krassó County.
 Bodorfalva (1323. Bodurfalva) — Krassó County.
 Bogafalva (1447. 1462. Bogafalwa) — Temes County.
 Bogáros (1462. Bogaros, 1493. Bogarus) — Temes County. Restored: Bogáros in Krassó-Szörény County. Now: Bulgarus in Rumania. Total population in 1910: 2640, in 1920: 2453. Magyars in 1910: 75, in 1920: 23.
 Boglyafalva (1454. Boglyafalwa) — Temes County.
 Bökény (1411. Beken) — Temes County. Restored as Bökény in Krassó-Szörény County. Now: Buchin in Rumania.
 Bokorfalva (1488. Bokorfalwa) — Temes County.
 Boldog — Arad County.
 Boldogasszonyfalva (1441. Boldogassonfalwa) — Torontál County.
 Boldogasszonyfalva (1256. Boldogassonhaza) — Csanád County. 1337. Boldugazunfalva. 1360. Boldogassonfalwa.
 Böldre (1419. Beeldre. 1448. Bwldre) — Torontál County.
 Boly (1429) — Temes County.
 Borbászlófalva (1405. Borbazlófalwa) — Temes County.
 Borjas (1414. Boryas) — Torontál County.
 Bors — Krassó County.
 Bor-Székely (1391. Borzekli, 1492. Borzekel) — Temes County.
 Borzafő — Krassó County.
 Borzfalva — Arad County.
 Borzlyuk (1374. Borzlywk) — Temes County.
 Borzlyuk (1389. 1430. Borzlik, 1431. Borzliuk) — Krassó County.
 Böszörmény (1408) — Temes County.
 Böszörménytelke (1400. Bezermentheleki) — Keve County.
 Boziasszeg (1459. Bozyazeg, 1492. Bozzazeg) — Temes County.
 Bozvar (1477. 1490. Bozwar) — Temes County.
 Bratiszlófalva (1365. 1420. Bratizlófalwa) — Krassó County.
 Budafalva — Arad County.
 Bükkösd (1343. Bykesd) — Krassó County.
 Bulcs — Arad County. Restored: Bulcs in Krassó-Szörény County. Now: Bulci in Rumania.
 Csaba (1369. Chaba) — Temes County.
 Csák (1421. Chaak) — Temes County. Restored: Csák Now: Ciacova in Rumania. Total population in 1910: 4404, in 1920: 3811. Magyars in 1910: 657, in 1920: 442.
 Csalános (1399. Chalanus) — Torontál County.
 Csalános (1459. Chalanus) — Temes County.
 Csanád (1199. Chenad, 1341. Chanad) — Csanád County.
 Császártető (1370. Chazarteteu. 1421. 1427) — Krassó County.
 Csatád (1494. 1497. Chatad) — Temes County. Restored as Csatád in Temes County. Now: Cetad in Rumania. Total population in 1910: 2605, in 1920: 2588. Magyars in 1910: 63, in 1920: 17.
 Csávás (1247. 1256. Chawas) — Temes County.
 Csegze (1446. Chegze) — Arad County.
 Cserbefalva (1414. Cherbefalwa) — Torontál County.
 Cseresnyés (1480. Cherenyes) — Temes County.
 Cseri (1403. 1428. 1453. 1478. civitas Chery) — Temes County.
 Csesztreg — Torontál County.
 Csiglóbánya (1437. Chiglobanya) Krassó County. Restored: Csiglóbánya in Krassó-Szörény County. Now: Ciclova montana in Rumania.
 Csingrád (1441. Chingrad) — Torontál County.
 Csobaj (1400. 1462. 1483. Chobay) — Temes County.
 Csóka (1256. Chaka) — Csanád County. Restored: Csóka in Torontál County. Now: Choka in Yugoslavia.
 Csóka (1333—35. 1494. Choca) — Temes County.

Boldogasszonyfalva 1256-ban, Csanád 1199-ben, Csóka 1256-ban

Csesztreg-Csősztelek Torontálban

- Csókás (1494. 1497. Chokas) — Temes County.
 Csolt (1399. 1456. Cholth) — Temes County.
 Csombol (1333—35. 1477. Chombol) — Temes County.
 Csonkaegyház (1472. Chonkaeghaz) — Temes County.
 Csorna (1373. Chorna) — Temes County.
 Csösze (1333—35. Chevze, 1421 Cheuze) — Temes County.
 Csücskőd (1247. Chuchkud) — Csanád County.
 Csud (1322. Chud) — Temes County.
 Csudafalva (1459. Chudafalva) — Temes County. Restored: Csudafalva in Krassó-Szörény County. Now: Ciudanovitza in Rumania.
 Csudaháza (1425. Chudahaza) — Temes County.
 Daróc (1458. Darocz) — Csanád County.
 Daróc (1368. Darouch) — Temes County.
 Darvas (1479. Darvas) — Temes County.
 Dávidháza (1489. Davidhaza) — Temes County.
 Déd — Temes County.
 Demeterfalva (1489. Demeterfalwa) — Temes County.
 Deszk (1490. Deszk) — Csanád County. Restored: Deszk in Torontál County. Now: Deska in Yugoslavia.
 Doboz (1333—34. 1405—10. 1489) — Temes County.
 Dobromérfalva (1369. Dobromerfalwa) — Krassó County.
 Drágánfalva (1365—1420. Draganfalwa) — Krassó County.
 Dragomirfalva (1439. Dragomerfalwa) — Krassó County.
 Dragotinfalva (1470. Dragotenfalwa) — Krassó County.
 Dudafalva (1471. Dudafalwa) — Temes County.
 Ecsehida (1439. Echehida) — Csanád County.
 Egres (1232. 1330. Egres) — Csanád County. Restored: Egres in Torontál County. Now: Igris in Rumania.
 Egres (1319. 1437. Egrus) — Krassó County.
 Egyházaskér (1247. Egyhazasker) — Csanád County. Restored: Egyházaskér in Torontál County. Now: Vrbica in Yugoslavia.
 Eleskő (1408. Eleskw) — Temes County.
 Éliásfalva (1408. Elyasfalwa) — Temes County.
 Endréd (1440. Endred. Endrewd) — Torontál County.
 Endrőd (1361. Endrewd) — Temes County.
 Erdőhát (1353) — Temec County.
 Erdőhegy (1341) — Temes County.
 Erdős (1411. Erdeus. 1427. Erdews) — Temes County.
 Erdőtelek (1369. Erdewthelek) — Temes County.
 Faluhely (1479. Falwhel) — Csanád County.
 Faluhely (1447. 1462. Falwhely) — Temes County.
 Farkad (1362. 1464) — Krassó County.
 Farkasest (1454. Farkasesthe) — Temes County.
 Farkasfalva (1389) — Krassó County.
 Fazekas (1439. Fazakas) — Temes County.
 Fejéregyház (1453. Feyereghaz) — Csanád County.
 Fejérviz (1436. Fejerviz) — Temes County.
 Feketeér (1468. Feketheer) — Temes County. Restored: Feketeér in Temes County. Now: Ficatar in Rumania.
 Fényes (1501. Fenes) — Temes County. Restored: Fényes in Krassó-Szörény County. Now: Fenes in Rumania.
 Filipkeve (1256. Philwpkwue. 1455. Philipkeue) — Arad County.
 Földvár (1446—50. Fwldwar) — Temes County.
 Forgácsfalva (Forgachfalwa) — Temes County.
 Forrásfalva (1548. Forrasfalwa) — Temes County. Restored: Forrásfalva in Krassó-Szörény County. Now: Farasesti in Rumania.
 Főtelek (1362. Fevvtelc. 1408. Fythelek) — Krassó County.
 Fülöplaka (1323. Phylplaka) — Arad County.
 Fülöptelke (1323. Philpteluke) — Temes County.

Füzes (1338. Fyuztelek) — Krassó County.
 Gálád (1405. Galaad) — Torontál County.
 Gárdony (1535. Gardony) — Torontál County.
 Gedefalva (1447. Gedefalva. 1487. Gewdefalwa) — Temes County.
 Gegőc (1358. Gegeuch) — Krassó County.
 Gegősfalva (1388—93. Gegesfalva. 1406. Gegwsfalwa) — Temes County.
 Gereblyés (1271—72. Gereblies. 1428—29. Gerebles) — Temes County.
 Gergefalva (1389) —
 Gonczfalva (1471. Gwnczfalwa) — Temes County.
 Gorzófalva (1405. Gorzofalwa) — Temes County.
 Gyála (1411. Gyala) — Csanád County. Restored: Gyála in Torontál County. Now: Djala in Yugoslavia.
 Gyarmat (1335. 1428—29.) — Temes County.
 Gyertyámos (1387. Gyrtthyanus) — Temes County. Restored: Gyertyámos in Torontál County. Now: Giertiamos in Rumania. Total population in 1910: 2775, in 1920: 2695. Magyars in 1910: 203, in 1920: 0.
 Gyertyámos (1380—1450) — Krassó County.
 Győr (1322. Geur. 1343. Gewr) — Temes County.
 Gyula (1488. Gyula) — Temes County.
 Gyűlvész (1433. Gyluez. 1462. Gywlwez) — Temes County.
 Halász (1342) — Keve County.
 Halmágykenézháza (1389) — Temes County.
 Harkány (1429. Harkan) — Torontál County.
 Harangod (1211. 1256. 1333) — Csanád County.
 Harcsafalva (1477. Harczafalwa) — Temes County.
 Harmat (1332. Harmad) — Csanád County.
 Háromárok (1355. Harumaruk) — Temes County.
 Hasznosfalva (1455. Haznosfalwa) — Arad County.
 Hegyes (1339. Hegeseghaz. 1442. Hegyes) — Csanád County.
 Hegyes (1381. Heges) — Krassó County.
 Hideg (1409. Hidek) — Temes County.
 Hidegkő (1463. Hydegekew) — Arad County.
 Hidvég (1468. Hydweg) — Temes County.
 Hódegyház (1360. Hodeghaz. 1337. 1366) — Csanád County. Restored: Hódegyháza in Torontál County. Now: Jasovo in Yugoslavia.
 Hodos (1371—72. Hudus. 1439. 1471. Hodos) — Temes County.
 Hollós (1429. Hallas) — Csanád County.
 Hollós — Temes County.
 Homokrév (1360. 1366. Humukrew. 1495. Homok Rew) — Csanád County.
 Horgastó (1473. Horgastho) — Temes County.
 Horogszeg (1108. 1451. 1452. Horogzegh) — Csanád County.
 Horogszeg (1371—72. Hurngzeg. 1408. Horogzegh) — Temes County.
 Horom (1129. castrum Horom) — Krassó County.
 Jakabfalva (1450. Jakabfalwa) — Torontál County.
 Jakabfalva (1478—97. Jakabfalwa) — Temes County.
 Jánosfalva (1444. Janusfalwa) — Temes County.
 Jenő (1333—35. 1393. Jenew) — Temes County.
 Jenő (1370. Jeneu) — Krassó County.
 Igazfalva (1454) — Temes County. Restored: Igazfalva in Krassó-Szörény County. Now: Igazfalva in Rumania. Total population in 1910: 1989, in 1920: 1718. Magyars in 1910: 1925, in 1920: 1688.
 Illemer (1454) — Torontál County.
 Ilie (1200. Ilye) — Torontál County.
 Ilyéd (XIVth Century) — Krassó County. Restored: Ilyéd in Krassó-Szörény County. Now: Iladia in Rumania.
 Jobbágy (1333—35. Jobaag) — Temes County.
 Istvánfalva (1359. 1477. Istvanfalwa) — Temes County. Restored: Istvánfalva in Krassó-Szörény County. Now: Istvánfalva in Rumania.
 Itebő (1319—1508. Ithebew) — Keve County.

**Hollós – 1429-ben Hallas - Csanád megyében, Hollós Temes megyében,
 Horogszeg – 1108, 1451, 1452 Horogzegh, Csanád megyében, Horogszeg 1371-72 Hurngzeg
 1408-ban Horogzegh Temes megyében
 Mindig egy és ugyanazon településről van szó**

Ivánfalva (1369. Iwanfalwa. 1472) — Temes County.
 Ivánkahida (XIIIth Century: Iwankahyda) — Torontál County.
 Ivánosi (1341. Ivanusy) — Torontál County.
 Ivántelke (1462. Iwantheleke) — Temes County.
 Kalácsa (1356. Kalacha) — Temes County.
 Kápolna (1369. Capolna. 1371—72. 1406. 1471. Kapolna) — Temes County.
 Karácsontelke (1456. Karachonteleke) — Temes County.
 Káran (1391. 1397. civitas Karan) — Temes County.
 Káraszó (1410. Carazo) — Temes County.
 Kecskés (1462. Kechkes) — Temes County.
 Kengyeltó (1418. Kengelthow) — Krassó County. Restored as Kengyeltó in Krassó-Szörény County. Now: Rafnic in Rumania.
 Kerekegyház (1357. Kerekeghaz) — Csanád County.
 Keresztes (1323. Kereztes) — Krassó County.
 Keresztur (1390. 1441—58. Kerestwr) — Csanád County.
 Keresztur (1459) — Temes County.
 Kezi (1332. Kezi) — Arad County.
 Keve (XI—XV. Centuries) — Keve County. Restored as Kevevára in Temes County. Now: Kovin in Yugoslavia. Population in 1910: 7345. Magyars: 711, Serbs: 2200, Rumanians: 1726, Germans: 2650.
 Kigyós (1370. Kygyos) — Temes County.
 Királyhalma (1462. Kiralhalma) — Temes County.
 Kisszécsény (1360. Kyszechin) — Csanád County.
 Klárafalva (1488. Klarafalwa) — Csanád County. Restored as Klárafalva in Torontál County. Now: Klarija in Yugoslavia.
 Klári (Clary) — Torontál County. Restored as Klári in Torontál County. Now: Srpska Klarija in Yugoslavia. Population in 1910: 2646. Magyars: 69, Serbs: 2337, Rumanians: 36, Germans: 42.
 Kökénd (1412. Keked. 1462. Kewkend) — Torontál County.
 Kökényér (1247. Kwkener. 1328) — Csanád County.
 Komját (1435. Komjáth) — Temes County.
 Kopács (1412. 1488. 1503. Kopach) — Temes County.
 Körtvélyes (1333—35. 1462. Kertwelyes) — Temes County.
 Kovászi (1421. Kovazy) — Torontál County.
 Kovácstelke (1472. 1482. Kovachtelke) — Temes County.
 Kőszeg (1370. Kuzegh. 1472) — Krassó County.
 Köves (1421. Kyvys) — Krassó County.
 Kövesd (1447) — Temes County.
 Kövesd (XIVth Century) Krassó County.
 Kövespataka (1363. Kuespataka. 1364. 1377) — Krassó County.
 Kozafalva (1410. Kozafalwa) — Krassó County.
 Krassó (1230. 1333) — Krassó County.
 Kunfalu (1386) — Krassó County.
 Kunszöllös (1429. Kunzeules) — Csanád County. Restored as Kunszöllös in Temes County. Now: Constanza in Rumania.
 Kutfő (1447. Kwthfe) — Arad County.
 Ladány (1247. 1320. Ladan) — Csanád County.
 Lászlófalva (1473. Lazlofalwa) — Temes County.
 Lászlóháza (1334) — Krassó County.
 Leveles (1479. Leweles) — Temes County.
 Ligetes (1444. Legetes) — Temes County.
 Lippa (1475) — Temes County. Restored as Lippa in Temes County. Now: Lipova in Rumania. Total population in 1910: 7864, in 1920: 6566. Magyars in 1910: 1954, in 1920: 1021.
 Lőkösfalva (1454. Lewkusfalwa). Restored as Lőkösfalva in Krassó-Szörény County. Now: Leucushesti in Rumania.
 Lorándfalva (1468. 1477. Lorandfalwa) — Temes County.
 Loránthalma (1466. Loranthalma) — Csanád County. Restored as Lovrin

Kökénd 1412. Keked, 1462-ben Kewkend – TORONTÁL VÁRMEGYÉBEN

Keve XI-XV századokban, KÖKÉND ami hol Keked hol Kewkend Torontálban

Kunszöllös, Lóránthalma

Tehát: Kökénd NEM volt Hollós – ne zagyváltassák velünk a kettőt, mert az nem egy!!!

in Torontál County. Now: Lovrin in Rumania. Total population in 1910: 3881, in 1920: 3913. Magyars in 1910: 182, in 1920: 78.

Lőrincfalva (1388—89. Lewrenchfalwa) — Krassó County.

Lugas (1371—72. civitas Lugos). Restored as Lugos in Krassó-Szőrény County. Now: Lugo in Rumania. Total population in 1910: 19818, in 1920: 20036. Magyars in 1910: 6875, in 1920: 4235.

Lukácsfalva (1548. Lukacsfalwa) — Temes County. Restored as Lukácsfalva in Torontál County. Now: Lukino Selo in Yugoslavia.

Lupulfalva (1408. Magyarfalwa) — Temes County.

Macskás (1352) — Temes County.

Magyarfalva (1408. Magyarfalwa) — Temes County.

Márfalva (1462. 1477. 1483.) — Temes County.

Marktelek (1362) — Krassó County.

Mártonfalva (1410. 1462) — Temes County.

Máté (1406. Mathec) — Torontál County.

Medvés (1403. 1406) — Temes County.

Mégy (1393. Meeg. 1421. Meegh) Csanád County.

Megyer (1446. Mejer) — Temes County.

Meggyes (1322. Medjes) — Temes County.

Méhesfalva (1410. 1447. Mehesfalwa) — Temes County.

Ménés (1488. Menes) — Temes County.

Ménés (1506. 1507. 1520. Menes) — Krassó County.

Mészfalva (1411. Mezfalwa. 1480. Mezfalw) — Temes County.

Mézespataka (1427. Meczespataka) — Temes County.

Mezőalja (1458. Mezewallya) — Temes County.

Mezőhát (1445. 1458. Mezewhat) — Temes County.

Mihályfalva (1467. Myhalfalwa) — Temes County.

Mihálykerek (1333—35. Mykloskerek. 1366) — Temes County.

Miklósfalva (1389. Myklosfalwa) — Krassó County.

Mocsáros (1439. 1451. Mochorus) — Temes County. Restored as Mocsáros in Krassó-Szőrény County. Now: Mocherish in Rumania.

Monyorós (1418. Monyoros) — Temes County.

Mosótó (1408. Mosothow) — Temes County.

Nádasd (1246. 1256. 1470. 1479. Nadasd) — Temes County.

Nádasd (1378—79. Nadasd) — Krassó County.

Nadrág (1364. Nadrag) — Temes County. Restored as Nadrag in Krassó-Szőrény County. Now: Nadrag in Rumania.

Nádortelek (1471. Nandorthelek) — Temes County.

Nagyfalu (1332—37. Nogfolu. 1454. Nagfalw) — Csanád County.

Nagykerek (1341) — Temes County.

Nagyősz (1451. Naghuz) — Csanád County. Restored as Nagyősz in Torontál County. Now: Tomnatic in Rumania.

Nagyszécsény (1256. Zechen. 1402. Nagzechen) — Csanád County.

Nagyut (1472. Nagwth) — Temes County.

Négy (1466. Negh) — Csanád County.

Németi (1425. 1455. 1497. Nemethy) — Temes County.

Nyárad (1408. Narad) — Temes County.

Nyárág (1363. Nyarag) — Krassó County.

Nyék (1370. Nyeg) — Krassó County.

Nyerges (1488. Nyerges) — Temes County.

Nyires (1501) — Temes County.

Ólnas (1347) — Keve County.

Ólyves (1449. Ewlywes) — Temes County.

Ördöglik (1468. 1477. Ewrdeglyk) — Temes County.

Ormánd (1405—16) — Temes County.

Örmény (1323. Ermen) — Krassó County.

Oroszi (1333. 1335. Orozy) — Torontál County.

Oroszi (1333—35. Uruzi. 1388. Orozi. 1389. Orozy) — Temes County.

Oroszi Torontálban, majd másik Orosz amelyik néha Uruzi mert Horogszeg kicsit nehéz

- Oroszlános (1256. 1451. Oroslanus. 1360) — Csanád County. Restored as Oroszlános in Torontál County. Now: Oroslanus in Yugoslavia.
- Orsova (1373. Orsua, Orswe) — Temes County. Restored as Orsova in Krassó-Szörény County. Now: Orshova in Rumania. Total population in 1910: 5795, in 1920: 4558. Magyars in 1910: 1870, in 1920: 605.
- Öthalom (1444. Ewthalom) — Temes County.
- Páktető (1447. Paktethew) — Torontál County.
- Pancsal (1430. Panczal) — Keve County. Restored as Pancsova in Torontál County. Now: Panchevo in Yugoslavia.
- Papd (1221. 1333—35. 1472—94.) — Temes County. Restored as Papd in Torontál County. Now: Bobda in Rumania.
- Pártás (1333—35. Partas) — Temes County.
- Patak (1390. 1444. 1447. Patak) — Temes County.
- Péltelek (1447. Pelthelek) — Temes County.
- Pergemes (1224. 1464. Peregemes) — Csanád County.
- Péterfalva (1359. 1459. Petherfalwa) — Temes County.
- Péterfalva (1471. Petherfalwa) — Krassó County.
- Péterlaka (1334. 1407. 1498. 1529. Peturlaka) — Temes County.
- Pogács (1397. Poganch) — Temes County.
- Pogányfalva (1454. Poganfalwa) — Temes County. Restored as Pogányfalva in Krassó-Szörény County. Now: Pogonesti in Rumania.
- Poklosi (1247. 1256. Puklusi) — Temes County.
- Pokolfalu (1458. Pokolfalu) — Temes County.
- Pokolpatak (1405. Pokolpataka) — Temes County.
- Posafalva (1365—1420. Posafalwa) — Temes County.
- Posakastélya (1511. Posakasthelya) — Temes County.
- Rádafalva (1369. Radefalwa) — Temes County.
- Rádafalva (1389. Radafalwa) — Krassó County.
- Radomirpataka (1405. Radomerpathaka) — Krassó County.
- Rákös (1446—48. 1481) — Temes County.
- Rákrév (1387. Rakrew) — Temes County.
- Rásafalva (1447. Rasafalwa) — Temes County.
- Ravaszd (1478. Rawazd) — Arad County.
- Ráskafalva (1389. Rachkafalwa) — Temes County.
- Reketye (1420. Rekehe) — Temes County.
- Reketyés (1488. Rekethyes) — Temes County.
- Reketyő (1454. Rekethyew) — Temes County. Restored as Reketyő in Krassó-Szörény County. Now: Rakita in Rumania.
- Remete (1323. 1476. Remethe) — Temes County.
- Réti (1266. Rety) — Temes County.
- Révkanizsa (1332. Reukanisa. 1335. Revkanisa) — Csanád County.
- Rónapatak (XIVth Century: Ronapataka) — Temes County.
- Ság (1332. Mezeusag) — Arad County.
- Sándorpataka (1436. Sandorpathaka) — Krassó County.
- Sarkágy (1447. Sarkaagh) — Temes County.
- Sárköz (XVth Century) — Temes County.
- Sárvár (1478—79. Sarwar) — Temes County.
- Sasd (XIVth Century: Sasd) — Temes County.
- Sástó (1459. Saastho) — Temes County.
- Sásvár (1371—72. Saaswar. 1471. Saswar) — Temes County.
- Sebes (1369. civitas Sebes. 1452. libera civitas Sebes) — Temes County.
- Simafalva (1447. 1462. Symafalwa) — Temes County.
- Solt (1408. 1447. 1462. 1479. Solth) — Csanád County.
- Solymos (1359. Solymus) — Temes County.
- Somfalu (1539. Somfa) — Temes County.
- Somkerek (1410. Somkerek) — Temes County.
- Somogy (1340) — Torontál County.
- Somogy — Krassó County.
- Somszeg (1410. Somzegh) — Temes County.

Sóskút (1447. Soskwt) — Torontál County.
 Szabadfalva (1433. Zabadfalu. 1369. Zabadfalva) — Temes County.
 Szabófalva (1421. Zalokfalva) — Krassó County.
 Szád (1427) — Arad County.
 Szakálháza (1392. Zakalhaza) — Temes County. Restored as Szakálháza in Temes County. Now: Sacalaz in Rumania. Total population in 1910: 3655, in 1920: 3386. Magyars in 1910: 126, in 1920: 29.
 Szalókfalva (1421. Zalokfalva) — Krassó County.
 Szárcsatelek (1338. Zarchatelek) — Temes County. Restored as Szárcsatelek in Torontál County. Now: Rumunska Sarcha in Yugoslavia.
 Szárafalva (1332—37. Zarafalwa) — Csanád County.
 Szárazegyház — Csanád County.
 Szarkatelke (1472. Zarkathelek. 1476) — Temes County.
 Szarvastelek (Zarvastelek) — Krassó County.
 Szederjes (1444. Zederjes. 1514—16) — Torontál County.
 Szederjes (1383. Zederyes) — Krassó County.
 Zécsény (1480. Zechewn. 1484. Zechen) — Arad County.
 Székáspataka (1357. 1363. Zekaspataka) — Krassó County.
 Zékely — Temes County.
 Zékelytelek (1468. 1494. 1497. Zekeltheleke) — Temes County.
 Zél (1435) — Krassó County.
 Zentantál (1392. Zentanthál) — Temes County.
 Zentandrás (1362) — Krassó County.
 Zentandrás (1230. 1332—35) — Temes County. Restored as Zentandrás in Temes County. Now: Santandreu in Rumania. Total population in 1910: 2736, in 1920: 2691. Magyars in 1910: 104, in 1920: 54.
 Szendrő (1327. Zenderu. 1333—35) — Temes County.
 Zenthbenedek (1378. Zenthbenedek) — Krassó County.
 Zenthdemeter (1454. Zenthdemeter) — Torontál County.
 Zentegyház (1433. Zenthghaz) — Csanád County.
 Zentgyörgy (1343. 1421. Zentgurg) — Temes County.
 Zentgyörgy — Keve County.
 Zentgyörgy — Krassó County.
 Zentjakab (1462. Zentyacab) — Temes County.
 Zentjános (1444. Zenthyanus) — Csanád County.
 Zentiván (1431. 1449. Zenth Iwan) — Csanád County.
 Zentkereszt (1332. 1462. Zenthkeresztfalva) — Temes County.
 Zentkirály (1526. Zenthkyrali) — Temes County.
 Zentkirály (1458. Zenthkiral) — Krassó County.
 Zentkirály (1422. 1440) — Torontál County.
 Zentlászló (1404. 1437. 1444) — Krassó County.
 Zentlászló (1256. Zent Lazlo) — Csanád County.
 Zentlélek (1359. Zenthleluk) — Temes County.
 Szentmárton (1410. 1439.) — Torontál County. Restored as Szerbszentmárton in Torontál County. Now: Sanmartinul sarbesc in Rumania.
 Zentmihály (1332—37) — Csanád County.
 Zentmihály (XIVth Century: Zentmihal) — Krassó County.
 Zentmiklós (1421. Zenthmiklós) — Csanád County.
 Zentmiklós (1436. Zenthmiklós) — Temes County.
 Zentmiklós (1489. Zenth Miklós) — Arad County.
 Zentmiklós (1404. Zenthmyklos) — Krassó County.
 Zentpéter (1421. 1466. Zenth Peter) — Csanád County.
 Zentpéter (1438. 1439. Zenthpeter) — Krassó County.
 Zentes (1436. Zenthés) — Temes County.
 Zenttamás (1333—35. Zenthtamás) — Temes County.
 Széphely (1334. 1335. Zephel) — Temes County. Restored as Széphely in Temes County. Now: Jebel in Rumania.
 Széplak (1285. Zeploc) — Krassó County.
 Szépmező (1444. Zepmezew) — Temes County.

Szentkirály háromszor, Temes, Torontál de még Krassó vidékén is

Szépmező (1444. Zepmezew) — Temes County.
 Széptelek (1370) — Krassó County.
 Szerdahely (1411. Zerdahel) — Krassó County.
 Sziget — Csanád County.
 Sziget (1401. 1404. Zygeth) — Temes County.
 Szilas (1462. Zylas) —
 Szilvás (1406. Zyluas) — Temes County.
 Szödi (1471) — Arad County.
 Szöllös — Csanád County.
 Szöllös (1399. Zeleus) — Torontál County.
 Szomjfalva (1471. Zomyufalwa) — Temes County.
 Szönyes (1471. Zeunes) — Krassó County.
 Szőreg (1239. Zeureg, 1411. Zewreg) — Csanád County. Restored as Szőreg in Torontál County. Now: Sirig in Yugoslavia.
 Tamásfalva — Temes County.
 Tamásfalva (1466. Thomasfalwa) — Temes County.
 Tamásfalva (1422) — Torontál County. Restored as Tamásfalva in Torontál County. Now: Tamásfalva in Yugoslavia.
 Tamásháza (1462. Thomashaza) — Temes County.
 Tarros (1333) — Torontál County.
 Tatárfalva (1469. Thatharfalwa) — Temes County.
 Téglavár (1364. Teglaular) — Temes County.
 Tekercsfalva (1468—71. Tekeretsfalwa) — Temes County.
 Temérdekegyház (1402. 1480. Themerdekeghaz) — Csanád County.
 Temerkény (1256. Temerken) — Csanád County.
 Temeshely (1390. Temeshel) — Temes County.
 Tivadarfalva (1410. Thyadarfalua) — Temes County.
 Tőfő (1334. Towfew) — Temes County.
 Tokafalva (1459. 1473. Thokafalua) — Temes County.
 Tolvajd (1462. Tholuayd) — Temes County.
 Tömörkény (1399. Themerken) — Temes County.
 Tőfalva (1469. Thewfalua) — Temes County.
 Tornyalva (1369. 1416. Thornyalfalwa) — Temes County.
 Tornócs (1488. Thornyos) — Temes County.
 Törösd (1337. Twrusd) —
 Tőszeg (1408. Tozeg) — Temes County.
 Tót (1334. Tot) — Temes County.
 Tóti (1332—37. Toti) — Csanád County.
 Tóti (1333. Toti) — Krassó County.
 Tótfalu (1464. Thotfalwa. 1514—16. Thotfalw) — Temes County.
 Tótfalu (1447. Thotfalwa) — Torontál County.
 Tővis (1440. 1510) — Temes County.
 Tyukfalva (1472. Thywkwfalwa) — Temes County.
 Udvarhely (1514—16. Wdworhel) — Temes County.
 Udvari (1480. Wdwary. 1484. Udway) — Arad County.
 Udvarlak (1334) — Temes County.
 Ujlak (1443. Wylak) — Arad County.
 Vaja (1277. 1363. 1378. Vaya) — Krassó County.
 Vajdalfalu (1447. Waydafalwa) — Krassó County.
 Vámhalom (1405. Vamhalom. 1422) — Torontál County.
 Váralja (1479) — Arad County.
 Váralja (1382. Varalya) — Krassó County.
 Varjutelek (1408—15. Variotelek) — Temes County.
 Varjas (1332—37. 1334. Varyas) — Csanád County. Restored as Varjas in Temes County. Now: Variash in Rumania. Total population in 1910: 4400, in 1920: 4272. Magyars in 1910: 112, in 1920: 48.
 Vas — Krassó County.
 Vásárhely (1405. Vasarhel) — Temes County.
 Vasvár (1334. Vaswar) — Torontál County.

Sziget kétszer is és igen érdekes, történészek a mai napig nem találják Petrus Ransanus "Művelt Szigetét a Duna szétágazásánál" Szöllös is kétszer is, ma Nákóvó....
 ugyanaz a Tamásfalva háromszor is, Tőszeg csak egy volt, nem holmi Kis meg Nagy Mastort meg Heufeld

Vég (1471. Wegh) — Krassó County.
 Vegenye (1441. Wegenye) — Torontál County.
 Veresegyház (1333. Weresegehaz) — Csanád County.
 Veresegyház (1462. Weresegehaz) — Temes County.
 Veresfalva (1447. Weresfalwa) — Temes County.
 Veresmart (1459. Weresmarth) — Temes County.
 Vermes (1405. Wermes) — Temes County.
 Vidafalva (1471. Wydafalwa) — Temes County.
 Vinga (1332) — Arad County. Restored as Vinga in Temes County. Now:
 Vinga in Rumania.
 Virághát (1462. Wyraghath) — Temes County.
 Vizesgyán (1430. Vizesgan) — Csanád County.
 Vizvár (1390. 1392. Vizvar) — Krassó County.
 Zombor (1256. 1332—37. Zumbur. Sombor) — Csanád County.
 Zsidóvár (1320. Sydowar. 1464) — Temes County. Restored as Zsidóvár in
 Krassó-Szörény County. Now: Jidioara in Rumania.

From the 514 settlements existing in the Middle Ages and having a purely Magyar population, noticed above, only 66 were restored after the expulsion of the Turks in the XVIIIth Century. The new settlements had a very mixed population.

II. LIST OF THE NEW SETTLEMENTS FOUNDED AFTER EXPULSION OF THE TURKS

Founded as:	Annexed as:
Aga (Te)	Brestovatz (R)
Agadics (K-Sz)	Agadici (R)
Alibunár (To)	Alibunar (Y)
Almád (Te)	Jabuka (Y)
Alsóaradi (To)	Dolnja Aradat (Y)
Alsóbencsek (Te)	Bencecul Roman (R)
Alsóelemér (To)	Srpski Elemirje (Y)
Alsógörbéd (K-Sz)	Crivina (R)
Alsóittebe (To)	Itebej (Y)
Alsólupkó (K-Sz)	Dolina Lupcova (R)
Alsópozsgás (K-Sz)	Poianena Romana (R)
Alsósztamora (To)	Stamora Germana (R)
Alsóvárány (K-Sz)	Vrani (R)
Alsózsorlenc (K-Sz)	Zorlentzul Mare (R)
Angyalkút (Te)	Engelsbrunn (R)
Aranyág (To)	Herniacova (R)
Arkod (To)	Jarkowatz (Y)
Aurélháza (To)	Aurelhaza (Y)
Avasfalva (K-Sz)	Branesti (R)
Babsa (Te)	Babsa (R)
Bakamező (K-Sz)	Bacamezeu (R)
Bakóvár (Te)	Bacova (R)
Balázsd (Te)	Blajova (R)
Bánlak (To)	Banloc (R)
Baraczháza (Te)	Baratcaz (R)
Barafalva (K-Sz)	Bara (R)
Baranda (To)	Baranda (Y)
Barbos (K-Sz)	Barbosal (R)
Bársonyfalva (K-Sz)	Breashova (R)
Battyánháza (To)	Battyanhaza (Y)
Bázos (Te)	Bazos (R)

The Banat

A törökök után más településneveket iktattak be Torontál-Temes-Krassó-Szörény megyékben, amelyeket ismét más elnevezések alatt osztogattak a szomszédoknak

Founded as:

Bázosd
 Bégabalázsd (KSz)
 Bégafő (To)
 Bégakalodva (K-Sz)
 Bégakörtés (K-Sz)
 Bégalaposnak (K-Sz)
 Bégahosszupatak (K-Sz)
 Bégamonostor (K-Sz)
 Bégalankás (K-Sz)
 Béganyiresd (K-Sz)
 Bégapata (K-Sz)
 Bégaszederjes (K-Sz)
 Bégaszentes (K-Sz)
 Bégaszentgyörgy (K-Sz)
 Bégaszentmihály (K-Sz)
 Bégaszuszány (K-Sz)
 Bélajablánc (K-Sz)
 Belence (Te)
 Beletháza (Te)
 Beodra (To)
 Berekszó (Te)
 Berekszónémeti (To)
 Berekutca (Te)
 Berestyé (Te)
 Beresztóc (To)
 Berkeszfalu (Te)
 Berlistye (K-Sz)
 Berzászka (K-Sz)
 Bethlenháza (K-Sz)
 Bigér (K-Sz)
 Birda (Te)
 Bisztere (K-Sz)
 Bisztracseres (K-Sz)
 Bisztranaagyvölgy (K-Sz)
 Bisztranyíres (K-Sz)
 Bogoltény (K-Sz)
 Bogorfalva (K-Sz)
 Bojtorjános (K-Sz)
 Bóka (To)
 Bokos (K-Sz)
 Boksánbánya (K-Sz)
 Boldor (K-Sz)
 Bolgártelep (To)
 Bolvás (K-Sz)
 Bolyvásvölgy (K-Sz)
 Borcsa (To)
 Borló (K-Sz)
 Borzasfalva (K-Sz)
 Börzény (K-Sz)
 Bótos (To)
 Bottyánfalva (K-Sz)
 Bozovics (K-Sz)
 Bozsor (K-Sz)
 Budinc (Te)
 Bükkfalva (Te)
 Bükkhegy (Te)
 Bukovec (K-Sz)

Annexed as:

Bazesti (R)
 Baloshesti (R)
 Klek (Y)
 Cladova (R)
 Parul (R)
 Lapusnic (R)
 Valea lunga (R)
 Manastur (R)
 Luncani (R)
 Brazova (R)
 Spata (R)
 Sadriashi (R)
 Santeshti (R)
 Sveto Gjurgj (Y)
 Sanmihaiul Roman (R)
 Susani (R)
 Jablanitza (R)
 Belintz (R)
 Belotintz (R)
 Beodra (Y)
 Beregsau (R)
 Beregsau nemtesc (R)
 Berecutza (R)
 Brestea (R)
 Brestovatz (Y)
 Percosova (R)
 Barliste (R)
 Barzasca (R)
 Bethlenhaza (R)
 Schnellersruhe (R)
 Birda (R)
 Ohaba Bistra (R)
 Ciresa (R)
 Valea Mare (R)
 Obreja (R)
 Bogoltin (R)
 Bogodintz (R)
 Scaius (R)
 Boka (Y)
 Bucomitza (R)
 Bocsă montana (R)
 Boldur (R)
 Colonia bolgara (R)
 Bolvashnitza (R)
 Valea Bolvashnitza (R)
 Borcha (Y)
 Borlova (R)
 Botiesti (R)
 Borza (R)
 Botos (Y)
 Botineshti (R)
 Bozovici (R)
 Bujor (R)
 Budintz (R)
 Bucovatz (R)
 Buchberg (R)
 Bucovatz (R)

Founded as:

Bulza (K-Sz)
 Bunya (K-Sz)
 Bunyaszekszárd (K-Sz)
 Buzád (Te)
 Buziásfürdő (Te)
 Csávos (To)
 Csebe (To)
 Cseherdős (K-Sz)
 Csehfalva (Te)
 Csene (To)
 Csenta (To)
 Cseralja (Te)
 Cserépalja (Te)
 Cserestemes (K-Sz)
 Csernabesnyő (K-Sz)
 Csernaegyház (Te)
 Csernahévíz (K-Sz)
 Csérnye (To)
 Csiklófalú (K-Sz)
 Csiklófény (K-Sz)
 Csorda (K-Sz)
 Csősztelek (To)
 Csukás (K-Sz)
 Csuta (K-Sz)
 Cella (K-Sz)
 Dálcs (K-Sz)
 Dallosfalva (K-Sz)
 Daruvár (K-Sz)
 Delényes (K-Sz)
 Deliblát (Te)
 Denta (Te)
 Derenyő (K-Sz)
 Detta (Te)
 Dezesd (K-Sz)
 Dézsánfalva (Te)
 Dicsény (K-Sz)
 Divécs (K-Sz)
 Dobosd (K-Sz)
 Dobrozd (K-Sz)
 Dócz (To)
 Dognácska (K-Sz)
 Doklénny (K-Sz)
 Dolova (To)
 Domány (K-Sz)
 Domásnya (K-Sz)
 Dörgös (Te)
 Drágfalva (K-Sz)
 Dragomér (K-Sz)
 Drágonfalva (Te)
 Düllő (K-Sz)
 Dunadombó (Te)
 Dunaorbágy (K-Sz)
 Dunaszentilona (K-Sz)
 Dunatölgyes (K-Sz)
 Écska (To)
 Ékés (K-Sz)
 Ermény (Te)

Annexed as:

Bulci (R)
 Bunea Romana (R)
 Bunea ungura (R)
 Buzat (R)
 Buziash (R)
 Ciaus (R)
 Cebza (R)
 Shumitza (R)
 Chenei (Y)
 Traunau (R)
 Chrepaya (Y)
 Ciresu (R)
 Pecenesca (R)
 Cernetcaz (R)
 Topletz (R)
 Crnja (Y)
 Ciclova romana (R)
 Cicleni (R)
 Ciorda (R)
 Chestelek (Y)
 Ebendorf (R)
 Ciuta (R)
 Tzela (R)
 Dalcu (R)
 Dalbosetz (R)
 Daruvar (R)
 Delinesti (R)
 Diblato (Y)
 Denta (R)
 Drinova (R)
 Deta (R)
 Dezești (R)
 Dejani (R)
 Jitini (R)
 Divice (R)
 Dubesti (R)
 Dobresti (R)
 Dolatz (R)
 Dognecea (R)
 Doclin (R)
 Dolova (Y)
 Doman (R)
 Domasnia (R)
 Dragsinesti (R)
 Dragomiresti (R)
 Dragoesti (R)
 Duleu (R)
 Dubovatz (Y)
 Eselnitza (R)
 Santa Elena (R)
 Dubova (R)
 Plugova (R)
 Gherman (R)

Founded as:

Ernöháza (To)
 Érszeg (K-Sz)
 Ezeres (K-Sz)
 Facsád (K-Sz)
 Fagyimag (K-Sz)
 Farkasd (To)
 Fehértemplom (Te)
 Fejérdomb (K-Sz)
 Feketeér (Te)
 Feketetó (To)
 Felsőaradi (To)
 Felsőbencsek (Te)
 Felsőelemér (To)
 Felsőgörbéd (K-Sz)
 Felsőittebe (To)
 Felsőkastély (K-Sz)
 Felsőlupkó (K-Sz)
 Felsőmuzslya (To)
 Felsőpozsgás (K-Sz)
 Felsőztamóra (Te)
 Felsővárany (K-Sz)
 Felsőzorlenc (K-Sz)
 Fény (To)
 Ferde (K-Sz)
 Féregyház (Te)
 Ferencfalva (K-Sz)
 Ferencfalom (To)
 Ferencszállás (To)
 Ferend (Te)
 Ferdinándfalva (To)
 Folya (Te)
 Fodorház (Te)
 Főnlak (To)
 Forotik (K-Sz)
 Fürjes (Te)
 Furluk (K-Sz)
 Gád (To)
 Gaitas (Te)
 Galabánya (K-Sz)
 Galacs (K-Sz)
 Galadna (K-Sz)
 Galagonyás (To)
 Galonya (K-Sz)
 Gálya (Te)
 Garabos (To)
 Gátalja (Te)
 Gavosdia (K-Sz)
 Gerbócz (K-Sz)
 Gerebencz (Te)
 Gerlistye (K-Sz)
 Gerőcz (K-Sz)
 Gertenyes (Te)
 Gilád (Te)
 Gizellafalva (Te)
 Goicsfalva (K-Sz)
 Golbor (K-Sz)
 Gorony (K-Sz)

Annexed as:

Ernesthaza (Y)
 Jersig (R)
 Ezerish (R)
 Faget (R)
 Fadimac (R)
 Farkasdin (Y)
 Bela Crkva, Weißkirchen (Y)
 Belobresca (R)
 Ficatar (R)
 Crnabora (Y)
 Srpski Aradatz (Y)
 Bencecul German (R)
 Srpski Elemir (Y)
 Crivina (R)
 Srpski Itebej (Y)
 Costeul de sus (R)
 Gornea Lupcova (R)
 Gornja Muzhla (Y)
 Poieiena Serbeasca (R)
 Stamora Romana (R)
 Vraniutzi (R)
 Zorlentzul mic (R)
 Foeni (R)
 Fardia (R)
 Firighiaz (R)
 Valniug (R)
 Franzfeld (Y)
 Hungary
 Ferendia (R)
 Ferdin (Y)
 Folia (R)
 Fodorhaz (R)
 Felnac (R)
 Forotic (R)
 Fürjes (Y)
 Farling (R)
 Gad (R)
 Gaitashol (Y)
 Gladna montana (R)
 Goletz (R)
 Gladna romana (R)
 Glogoni (Y)
 Calina (R)
 Gaj (Y)
 Grabatzi (R)
 Gataia (R)
 Gavojdia (R)
 Garbovatz (R)
 Grebenatz (Y)
 Gerliste (R)
 Grcovatz (R)
 Ghertenis (R)
 Ghilad (R)
 Ghizela (R)
 Goizesti (R)
 Globuven (R)
 Gruia (R)

Founded as:

Gruny (K-Sz)
 Gutanya (K-Sz)
 Gyepesfalu (K-Sz)
 Gyér (To)
 Györgyháza (To)
 Győröd (Te)
 Győrösd (K-Sz)
 Gyulatelep (K-Sz)
 Gyüreg (Te)
 Harampatak (K-Sz)
 Harmad (K-Sz)
 Hattyas (Te)
 Hegyeslak (K-Sz)
 Herés (K-Sz)
 Herkulesfürdő (K-Sz)
 Hertelendyfalva (To)
 Hévér (To)
 Hidasliget (Te)
 Hodony (Te)
 Homokbálványos (Te)
 Homokdiód (Te)
 Homokos (Te)
 Homokszil (Te)
 Hompatak (K-Sz)
 Honoros (K-Sz)
 Horvátklári (To)
 Hosszuság (Te)
 Hosszuremete (K-Sz)
 Hosszuszabadi (K-Sz)
 Jám (K-Sz)
 Jankahid (To)
 Jánosföldre (To)
 Jász (K-Sz)
 Jercze (K-Sz)
 Iklód (Te)
 Iktár (Te)
 Illópatak (K-Sz)
 Iloncz (To)
 Józseffalva (To)
 Istvánföldre (Te)
 Istvánhegy (K-Sz)
 Istvánvölgy (To)
 Ivánd (To)
 Izbiste (Te)
 Izgár (K-Sz)
 Kádár (Te)
 Kákófalva (K-Sz)
 Kanak (To)
 Kanizsamonostor (To)
 Kápolnás (K-Sz)
 Kaprevár (K-Sz)
 Káptalanfalva (To)
 Karánberek (K-Sz)
 Karánsebes (K-Sz)
 Karasjeszenő (Te)
 Karaszentgyörgy (K-Sz)

Annexed as:

Gruin (R)
 Cutina (R)
 Prisaca (R)
 Gier (R)
 Gjurgjevo Selo (Y)
 Ghiroda (R)
 Juresti (R)
 Giulatelep (R)
 Giroc (R)
 Potoc (R)
 Harmadia (R)
 Hitias (R)
 Hanzesti (R)
 Herendesti (R)
 Baile Herculan (R)
 Marienfeld (Y)
 Jertof (R)
 Pischia (R)
 Hodani (R)
 Baniste (Y)
 Oreshatz (Y)
 Mramorak (Y)
 Uljma (Y)
 Homoshdia (R)
 Honorici (R)
 Hrvatska Klarija (Y)
 Hisiash (R)
 Remetea lunga (R)
 Ohaba lunga (R)
 Jam (Y)
 Jankahid (Y)
 Johannsfeld (R)
 Jaz (R)
 Jersnic (R)
 Jeloda (R)
 Ictar (R)
 Ilova (R)
 Handzha (R)
 Jozefova (Y)
 Supljaja (Y)
 Istvánhegy (R)
 Haidutsitsa (Y)
 Ivanda (R)
 Izbiste (Y)
 Izgar (R)
 Cadar (R)
 Cacova (R)
 Kanak (Y)
 Banatski monostor (Y)
 Capalnash (R)
 Capriora (R)
 Captalan (R)
 Lindenfeld (R)
 Caranshebes (R)
 Jasenov (Y)
 Jurjova (R)

Founded as:

Karátsonyifalva (To)
 Karátsonyiliget (To)
 Karlova (To)
 Károlyliget (To)
 Katalinfalva (To)
 Keglevichháza (To)
 Kemencseszék (K-Sz)
 Keped (Te)
 Kernyécsa (K-Sz)
 Kétfél (Te)
 Kevedobra (To)
 Kevepallós (Te)
 Keveszöllös (To)
 Királyhegye (K-Sz)
 Kisbékés (K-Sz)
 Kisbecskerek (Te)
 Kisgáj (Te)
 Kisgye (Te)
 Kisjécsa (To)
 Kiskárolyfalva (K-Sz)
 Kiskastély (K-Sz)
 Kiskomlós (To)
 Kiskossó (K-Sz)
 Kislaposnok (K-Sz)
 Kiskirálymező (K-Sz)
 Kiskrassó (K-Sz)
 Kismargita (To)
 Kismutnok (K-Sz)
 Kismiháld (K-Sz)
 Kisnezsény (To)
 Kisomor (Te)
 Kisósz (To)
 Kistrékás (Te)
 Kisszabadi (K-Sz)
 Kisszécsány (K-Sz)
 Kisszentmiklós (Te)
 Kisszentpéter (Te)
 Kisszered (Te)
 Kiszető (Te)
 Kisszurdok (K-Sz)
 Kistárnok (To)
 Kistelep (Te)
 Kistikvány (K-Sz)
 Kistopoly (Te)
 Kistószeg (To)
 Kiszombor (To)
 Kiszám (Te)
 Klicső (K-Sz)
 Klopodia (Te)
 Kőcse (To)
 Kőfalu (K-Sz)
 Kőlnök (K-Sz)
 Komornok (K-Sz)
 Korcsóna (K-Sz)
 Coramnic (R)
 Carpa (R)
 Körtvélypatak (K-Sz)

Annexed as:

Ofshenitza (R)
 Soka (Y)
 Karlovo (Y)
 Charleville (Y)
 Katarinovatz (Y)
 Keglevici (Y)
 Cuptoare Secul (R)
 Capat (R)
 Chernecea (R)
 Chetfel (R)
 Dolnitsa (Y)
 Plotsitsa (Y)
 Seleush (Y)
 Chirol (R)
 Bichish (R)
 Becichereceul mic (R)
 Gaiul mic (R)
 Chizdia (R)
 Jecia mica (R)
 Staier (R)
 Costeul mic (R)
 Mala Komlush (Y)
 Coshavitza (R)
 Lapushnicul (R)
 Globucraiova (R)
 Lupac (R)
 Mala Margita (R)
 Mutnicul mic (R)
 Mehaditza (R)
 Neusina (Y)
 Omorul mic (R)
 Gottlob (R)
 Altringen (R)
 Ohabitza (R)
 Seceni (R)
 Sanmicolul mic (R)
 Sanpetru mic (R)
 Malo Srediste (Y)
 Chisatau (R)
 Surdocul mic (R)
 Mali Tonak (Y)
 Colonia mic (R)
 Ticvanul mic (R)
 Topolovatzul mic (R)
 Mastort (Y)
 Hungary
 Mali Zham (Y)
 Cliciciora (R)
 Clopodia (R)
 Checia (Y)
 Petroasa (R)
 Calnic (R)
 Comoriste (R)
 Koromnok (K-Sz)
 Kőrpá (K-Sz)
 Körtéd (Te)
 Crushovatz (R)

Torontálban Horogszegből 1770 után Charleville-Seultour-Szenhubert lett
 De 1893-ra a magányos torony-Seultour a Szentborbála találó nevet kapta
 TÓSZEGBŐL – "KismegNagyószegből" lett a Mastort meg Heufeld

Founded as:

Kossó (K-Sz)
 Krassóalmás (K-Sz)
 Krassóbarland (K-Sz)
 Krassóborosztján (K-Sz)
 Krassócsér (K-Sz)
 Krassócsörgő (K-Sz)
 Krassófüzes (K-Sz)
 Krassóhódos (K-Sz)
 Krassógombás (K-Sz)
 Krassószékács (K-Sz)
 Krassószombat (K-Sz)
 Krassóvár (K-Sz)
 Krassóviszák (K-Sz)
 Krassóvermes (K-Sz)
 Kricsó (K-Sz)
 Krimárvára (Te)
 Kübekháza (To)
 Kumbán (To)
 Kuptorja (K-Sz)
 Kurtya (K-Sz)
 Kusics (Te)
 Lábas (Te)
 Lacznás (Te)
 Laláncz (K-Sz)
 Lászlóvára (K-Sz)
 Lázárföld (To)
 Liebling (Te)
 Lippakékes (Te)
 Lippakeszi (Te)
 Lugosegres (K-Sz)
 Lugoshely (K-Sz)
 Lugoskistalu (K-Sz)
 Lukácskő (Te)
 Macedonia (To)
 Mácsóva (K-Sz)
 Magyarapáca (Te)
 Magyaracsernye (To)
 Magyararmajdány (To)
 Magyarmedves (Te)
 Magyarpadé (To)
 Magyarszákos (Te)
 Magyarszentmárton (To)
 Magyarszentmihály (To)
 Majdán (K-Sz)
 Majláthfalva (Te)
 Mákosfalva (K-Sz)
 Mál (K-Sz)
 Marga (K-Sz)
 Máriafölde (To)
 Máriahavas (K-Sz)
 Márktelke (Te)
 Marosaszó (Te)
 Marosberkes (K-Sz)
 Marosborosznok (K-Sz)
 Maroserdőd (K-Sz)
 Marosgóros (K-Sz)
 Maroseperjes (Te)

Annexed as:

Coshava (R)
 Jabalcea (R)
 Peshtera (R)
 Broshteni (R)
 Terova (R)
 Clopotici (R)
 Fizes (R)
 Hodosh (R)
 Zgribeshti (R)
 Secash (R)
 Subotitsa (Y)
 Crashova (R)
 Visag (R)
 Vermesh (R)
 Criciora (R)
 Crivobara (R)
 Hungary
 Kuman (Y)
 Cuptoare (R)
 Curtea (R)
 Kushich (Y)
 Labashintz (R)
 Latzunash (Y)
 Lalashintz (R)
 Coronini (R)
 Lazarevo (Y)
 Liebling (R)
 Kekesh (R)
 Keshnitz (R)
 Hezerish (R)
 Lugojel (R)
 Satu mic (R)
 Lucaretz (R)
 Macedonia (R)
 Maciova (R)
 Opatitza (R)
 Crnja (Y)
 Maidan (Y)
 Medvesh (R)
 Padei (Y)
 Sacoshul Romanesc (R)
 Sanmartinul unguresc (R)
 Mihajlovo (Y)
 Maidan (R)
 Mailat (R)
 Macovishte (R)
 Mal (R)
 Marga (R)
 Teremia mare (R)
 Stimpari (R)
 Markovetz (Y)
 Usasau (R)
 Birkish (R)
 Brusnitz (R)
 Padureni (R)
 Groshi (R)
 Kelnac (R)

Founded as:

Marosnagylvölgy (K-Sz)
 Marossziget (K-Sz)
 Marzsina (K-Sz)
 Máslak (Te)
 Mátavölgye (K-Sz)
 Mátyásmező (K-Sz)
 Mehádia (K-Sz)
 Melencze (To)
 Mélykastély (Te)
 Mélynádas (Te)
 Mercsény (K-Sz)
 Mercifalva (Te)
 Mészdörgös (Te)
 Meszesfalva (Te)
 Mezősomlyó (K-Sz)
 Mezősadány (Te)
 Miklósháza (K-Sz)
 Mirkóc (K-Sz)
 Mocsáros (K-Sz)
 Módos (To)
 Mokrin (To)
 Molyfalva (To)
 Monostor (Te)
 Monostorszentgyörgy (Te)
 Monyó (K-Sz)
 Moricföld (Te)
 Mosnica (Te)
 Munár (Te)
 Mutnokszabadja (K-Sz)
 Nagybecskerek (To)
 Nagybikács (To)
 Nagybodófalva (K-Sz)
 Nagycsanád (To)
 Nagyzersebetlak (To)
 Nagygáj (To)
 Nagyjécsa (To)
 Nagykastély (K-Sz)
 Nagykárolyfalva (Te)
 Nagykikinda (To)
 Nagykőcse (To)
 Nagykővéres (Te)
 Nagylajosfalva (To)
 Nagylankás (K-Sz)
 Nagylaposnok (K-Sz)
 Nagykömlös (To)
 Nagymargita (Te)
 Nagymutnok (K-Sz)
 Nagynezsény (Te)
 Nagyszentmiklós (To)
 Nagyszentpéter (To)
 Nagyszerez (Te)
 Nagyszilas (K-Sz)
 Nagyszurdok (K-Sz)
 Nagytárnok (To)
 Nagytikvány (K-Sz)
 Nagytópoly (Te)
 Nagytószeg (To)

Annexed as:

Valea Mare (R)
 Ostrov (R)
 Marginea (R)
 Mashloc (R)
 Padina Mateiu (R)
 Macevici (R)
 Mehadia (R)
 Melentzi (Y)
 Kushtelj (Y)
 Nadash (R)
 Marcina (R)
 Carani (R)
 Varnitza (R)
 Mesich (Y)
 Shemlacul mare (R)
 Jadani (R)
 Nikolintzi (R)
 Mirkovatz (R)
 Mocherish (R)
 Modosh (R)
 Mokrin (Y)
 Molidorf (Y)
 Monastur (R)
 Monastire (R)
 Monio (R)
 Moritzfeld (R)
 Moshnitza (R)
 Munariu (R)
 Chaba mutnic (R)
 Veliki Bechkerek (Y)
 Veliki Bikach (Y)
 Bodofalva (R)
 Cenadul Mare (R)
 Elisenhain (Y)
 Zendik (Y)
 Jecia Mare (R)
 Coshteiu Mare (R)
 Kraljevo Selvo (Y)
 Veliki Kikinda (Y)
 Ghecia Mare (R)
 Kevershul Mare (R)
 Padina (Y)
 Luneavitz (Y)
 Lapushnic (R)
 Comlosh (R)
 Velika Margarita (Y)
 Mutnicul Mare (R)
 Velika Neuzina (Y)
 Sannicolul Mare (R)
 Sanpetru Mare (R)
 Veliki Srediste (Y)
 Silagiu (R)
 Surdukul Mare (R)
 Veliki Tonak (Y)
 Ticovanul Mare (R)
 Topolovatzul Mare (R)
 Haifeld (Y)

Tehát NAGYKIKINDA is egy újonnan kreált elnevezés Torontál vármegyében,
 eredetikeg Hollós és Hollósvár Mátyás király szülőhelyének a területe volt.

Az eredeti Tószeg másik része Nagytószeg a Haifeld-Heufeld... így nem csoda ha sokszor hiába keressük mert nem találjuk ősi eredeti helységneveinket

57

Founded as:	Annexed as:
Nagyzsám (Te)	Veliki Zham (Y)
Nagyzsúpány (K-Sz)	Jupalnic (R)
Nákófalva (To)	Nakovo (Y)
Nándorhegy (K-Sz)	Ferdinadsberg (R)
Naszádós (K-Sz)	Plavisheritza (Y)
Nemcse (K-Sz)	Nemeseshti (R)
Németcserny (To)	Srpska Cernja (Y)
Németremete (Te)	Remetea Germana (R)
Németség (Te)	Segentau (R)
Németszentmihály (Te)	Sanmihaiul German (R)
Németszentpéter (Te)	Sanpetru German (R)
Németszentmiklós (To)	Sannicolaul German (R)
Néaraanyos (Te)	Zlatitza (R)
Nérahalmos (K-Sz)	Prigor (R)
Néramező (Te)	Langenfeld (Y)
Néramogyorós (K-Sz)	Leshcovitza (Y)
Néranádas (K-Sz)	Naidash (R)
Nérapatas (K-Sz)	Patash (R)
Nérasolymos (Te)	Socolovatz (R)
Néraszlatina (K-Sz)	Slatina (R)
Nermed (K-Sz)	Nermet (R)
Niczkyfalva (Te)	Nickidorf (R)
Nörincse (K-Sz)	Nevrincea (R)
Novákfalva (K-Sz)	Glamboaca (R)
Nyerő (To)	Nerau (R)
Óasszonyrét (K-Sz)	Ogradina Veche (R)
Obád (Te)	Obad (R)
Óbébe (To)	Stara Beba (Y)
Óbecse (To)	Stari Bechei (Y)
Óborlovény (K-Sz)	Borloveniu Vechiu (R)
Óbesenyő (To)	Beshenova Mare (R)
Ógerlistye (K-Sz)	Rudavia (R)
Óécska (To)	Stara Echka (Y)
Ókeresztur (To)	Krstur (Y)
Ókörpatak (K-Sz)	Valea Boului (R)
Óléc (To)	Stara Letz (Y)
Óllóság (K-Sz)	Oloshag (R)
Omlód (To)	Omoljitza (Y)
Ómoldova (K-Sz)	Moldova Veche (R)
Omor (Te)	Omor (R)
Opáva (To)	Opava (Y)
Oravicabánya (K-Sz)	Oravitza Montana (R)
Oravicafalu (K-Sz)	Oravitza Romana (R)
Órczyfalva (Te)	Cocota (R)
Óregfalva (To)	Staro Selo (Y)
Órményes (K-Sz)	Armenish (R)
Orlód (To)	Orlovat (Y)
Óruszóc (K-Sz)	Rushova Veche (R)
Óscsanád (To)	Cenadul Vechiu (R)
Ósopot (K-Sz)	Shopotul Vechiu (R)
Ószagyva (K-Sz)	Sadova Veche (R)
Ószentiván (To)	Hungary.
Ószény (Te)	Izvin (R)
Ótelek (To)	Otelec (R)
Ótvény (Te)	Otveshiti (R)
Ótvösd (To)	Útvín (R)
Palánk (Te)	Palanka (Y)

Szőllősből lett a Nákófalva-Nakovo mert másképp magyarok oda nem költözhettek be....

Founded as:

Panyó (Te)
 Parác (Te)
 Párdány (To)
 Párta (Te)
 Partos (To)
 Perebő (K-Sz)
 Perestyén (K-Sz)
 Perjámos (To)
 Perlasz (To)
 Perlő (K-Sz)
 Pészek (To)
 Petercse (Te)
 Petnek (K-Sz)
 Petresfalva (K-Sz)
 Petrilova (K-Sz)
 Petromány (Te)
 Pogányosremete (K-Sz)
 Pogányosvölgy (K-Sz)
 Porány (Te)
 Porgány (To)
 Porhó (K-Sz)
 Porzson (K-Sz)
 Pozsga (K-Sz)
 Pusztakeresztur (To)
 Rácsabadi (K-Sz)
 Radmanócz (K-Sz)
 Rábé (To)
 Rafna (K-Sz)
 Rakasd (K-Sz)
 Rádonya (K-Sz)
 Rakító (K-Sz)
 Rakovica (Te)
 Resicabánya (K-Sz)
 Réthely (Te)
 Révaufalu (To)
 Rezsőháza (To)
 Rigósfürdő (Te)
 Réthát (Te)
 Rudna (To)
 Rugyινόcz (K-Sz)
 Rumunyeszt (K-Sz)
 Ruzska (K-Sz)
 Ruzskabánya (K-Sz)
 Ruzskatető (K-Sz)
 Ruzs (K-Sz)
 Sándoregyháza (To)
 Sándorháza (To)
 Sáralfalva (To)
 Saroltavár (Te)
 Sebed (Te)
 Sebesmező (K-Sz)
 Sebesrom (K-Sz)
 Sebestorony (K-Sz)
 Sisak (K-Sz)
 Sistarócz (Te)
 Somfa (K-Sz)
 Somosréve (K-Sz)

Annexed as:

Paniova (R)
 Parza (R)
 Pardani (R)
 Parta (Y)
 Partosh (R)
 Prilipetz (R)
 Prishian (R)
 Periamosh (R)
 Perles (Y)
 Brebul (R)
 Pesac (R)
 Petirsh (R)
 Petnic (R)
 Petroschnitza (R)
 Petrilova (R)
 Petromani (R)
 Remetea Poganeshti (R)
 Valea Mare (R)
 Potparanj (Y)
 Pordeani (R)
 Perhova (R)
 Provergina (R)
 Pojaga (R)
 — (Y)
 Ohaba Sarbeasca (R)
 Radmaneshti (R)
 Rabe (Y)
 Ramna (R)
 Racashdia (R)
 Radimna (R)
 Rakitova (R)
 Racovitza (R)
 Reshitza (R)
 Réthely (Y)
 Novo Celo (Y)
 Rudolfsgnad (Y)
 Bogdarigosh (R)
 Wiesenheid (R)
 Rudna (R)
 Ruginosh (R)
 Romaneshti (R)
 Rusca (R)
 Rusca Montana (P)
 Poieni (R)
 Rugi (R)
 Ivanovo (Y)
 Shandra (R)
 Sharafola (R)
 Charlottenburg (R)
 Shipet (R)
 Poiana (R)
 Ruieni (R)
 Turnul (R)
 Shushca (R)
 Shishtarovatz (R)
 Cornea (R)
 Corneareva (R)

Founded as:

Sósd (Te)
 Surján (Te)
 Sustra (Te)
 Stájerlakanina (K-Sz)
 Szabálcs (K-Sz)
 Szádvörösmart (K-Sz)
 Szaján (To)
 Szakalavár (K-Sz)
 Szákul (K-Sz)
 Szalakna (K-Sz)
 Számos (To)
 Szanád (To)
 Szápárfalva (K-Sz)
 Szárazány (K-Sz)
 Szárcsa (To)
 Szászka (K-Sz)
 Szászkabánya (K-Sz)
 Szécsenfalva (To)
 Székelykeve (Te)
 Szekrény (To)
 Szendelak (K-Sz)
 Székesut (Te)
 Szenesfalu (K-Sz)
 Szentborbála (To)
 Szentjános (To)
 Szenthubert (To)
 Szépfalu (Te)
 Szervesd (K-Sz)
 Szigetfalu (Te)
 Sziklás (Te)
 Szilha (K-Sz)
 Szilvánhely (K-Sz)
 Szinérszeg (Te)
 Szinicze (K-Sz)
 Szikesfalu (K-Sz)
 Szirbó (Te)
 Szócsán (K-Sz)
 Szolcsva (K-Sz)
 Szöllőshegy (K-Sz)
 Szöllősudvarnok (K-Sz)
 Szörénybalázsd (K-Sz)
 Szörénykanizsa (K-Sz)
 Szörényordas (K-Sz)
 Szörénybuzás (K-Sz)
 Sztancsafalva (Te)
 Tamásd (K-Sz)
 Tamáslaka (To)
 Tápia (K-Sz)
 Tárnokszentgyörgy (Te)
 Tarcsó
 Temeres (K-Sz)
 Temesberény (Te)
 Temesbökény (Te)
 Temescserna (Te)
 Temesdoboz (Te)
 Temesfalva (Te)
 Temesfő (K-Sz)

Annexed as:

Shoshdea (R)
 Shurian (Y)
 Shushtra (R)
 Staierdorf-Anina (R)
 Zabaltzi (R)
 Virishmart (R)
 Saian (Y)
 Socolari (R)
 Sacul (R)
 Slagna (R)
 Samosh (Y)
 Sanad (Y)
 Sápárfalva (R)
 Sarazani (R)
 Sarcha (Y)
 Sasca Romana (R)
 Sasca Montana (R)
 Sechenjfalva (Y)
 Sekelikeve (Y)
 Sefkrin (Y)
 Maguri (R)
 Secushighiu (R)
 Carunari (R)
 Soltur (Y)
 Sveti Jovan (Y)
 Senthubert (Y)
 Schöndorf (R)
 Zerveshti (R)
 Sculia (R)
 Sanovitza (R)
 Silha (R)
 Sellagel (R)
 Sinirsig (R)
 Svinitza (R)
 Sikvitza (R)
 Sarboara (R)
 Soceni (R)
 Selciová (R)
 Kaluderovo (Y)
 Rogendorf (Y)
 Voislova (R)
 Canicea (R)
 Volfberg (R)
 Garnic (R)
 Stanciova (R)
 Tomeshti (R)
 Tamashuvtzi (Y)
 Tapia (R)
 Sangeorgiu (R)
 Starchevo (Y)
 Temereshti (R)
 Berini (R)
 Butin (R)
 Cerna (R)
 Duboz (R)
 Dragshina (R)
 Vaidental (R)

Ezt most fontos megfigyelni: Szentborbála – Soltur. Horogszeg azon részét ahol a Szilágyiak várkastélya és őrtornya állt, 1771 után elnevezték Soultour – Magányos torony névre, a Milleneumi évre, úgy 1893 körül bajban volt a Habsburg hatalom, akkor a Szentborbála nevet kapta a településrész, tekintettel arra, hogy Szent Borbálát a középkori vártornyok védőszentjeként is tisztelték. Bálint Sándor is utalt erre.

Szenthubert volt a harmadik elnevezése a három részre osztott Horogszeg már a középkorban Búcsús engedéllyel rendelkező uradalmi városnak.

Founded as:

Temesforgács (Te)
 Temesfüzes (Te)
 Temesfűzkút (Te)
 Temesgyarmata (Te)
 Temeshidegkút (Te)
 Temeshódos (Te)
 Temesjenő (Te)
 Temesilléd (Te)
 Temeskalácsa (Te)
 Temeskenéz (Te)
 Temeskeresztes (Te)
 Temeskirályfalva (Te)
 Temeskomját (Te)
 Temeskovácsi (Te)
 Temeskövesd (Te)
 Temeskutas (Te)
 Temesliget (Te)
 Temesmiklós (Te)
 Temesmóra (Te)
 Temesmurány (Te)
 Temesnagyszőlő (Te)
 Temesőr (Te)
 Temespaulus (Te)
 Temespéteri (Te)
 Temesremete (Te)
 Temesrékás (Te)
 Temesság (Te)
 Temessziget (Te)
 Temesszlatina (K-Sz)
 Temesujlak (Te)
 Temesujnép (Te)
 Temesvár (Te)
 Temesváralja (Te)
 Temesszécsány (Te)
 Temesszékács (Te)
 Temesszöllős (Te)
 Temesujfalu (Te)
 Temesvajkócz (Te)
 Temesvölgye (K-Sz)
 Temesvukovár (Te)
 Tinkova (K-Sz)
 Tiszafa (K-Sz)
 Tiszahegyes (To)
 Tiszaszentmiklós (To)
 Tiszatoros (To)
 Tiszócza (K-Sz)
 Tóba (To)
 Tógyér (To)
 Tolvád (To)
 Topla (K-Sz)
 Teregova (K-Sz)
 Teremi (To)
 Tésfalu (Te)
 Tesöld (Te)
 Tornó (K-Sz)
 Törökszákos (Te)
 Torontálalmás (To)

Annexed as:

Ohaba Forgachi (R)
 Fibish (R)
 Fiscut (R)
 Jarmata (R)
 Gutenbrunn (R)
 Hodosh (R)
 Janova (R)
 Aliosh (R)
 Calacea (R)
 Satchinez (R)
 Kerestea (R)
 Cralovatz (R)
 Comeat (R)
 Covaci (R)
 Cuveshdia (R)
 Kutritza (Y)
 Lighed (R)
 Nikolintzi (Y)
 Moravitza (R)
 Murani (R)
 Satu Mare (R)
 Strazha (Y)
 Pavlish (Y)
 Petrovaselo (R)
 Remetea (R)
 Recash (R)
 Shag (R)
 Ostrovo (Y)
 Timish Slatina (R)
 Uliuc (R)
 Unip (R)
 Timishoara (R)
 Temeshvaralia (Y)
 Seceani (R)
 Secash (R)
 Solchva (Y)
 Neudorf (R)
 Vlaicovatz (Y)
 Valishoara (R)
 Vucova (R)
 Tincova (R)
 Eibenthal (R)
 Idesh (Y)
 Mali St. Miklosh (Y)
 Tarasha (Y)
 Tisovitz (R)
 Toba (Y)
 Togier (R)
 Tolvadia (R)
 Topla (R)
 Teregova (R)
 Teremia mica (R)
 Tesh (R)
 Kishoda (R)
 Tarnova (R)
 Sacoshul turcesc (R)
 Jabuka (Y)

Founded as:

Torontáldinnyés (To)
 Torontálgylvész (To)
 Torontálkeresztes (To)
 Torontáloroszi (To)
 Torontálszécsány (To)
 Torontálsziget (To)
 Torontáltorda (To)
 Torontáludvar (To)
 Torontálújfalu (To)
 Torontálvásárhely (To)
 Törökbecse (To)
 Törökkanizsa (To)
 Töröktopolya (To)
 Törzsudvarnok (To)
 Tuffás (K-Sz)
 Tyukó (K-Sz)
 Udvarszállás (K-Sz)
 Ujarad (Te)
 Ujbodrog (Te)
 Ujborlóvény (K-Sz)
 Ujasszonyrét (K-Sz)
 Ujbeseány (Te)
 Ujhely (To)
 Ujjózseffalva (Te)
 Ujkaránsebes (K-Sz)
 Ujmoldova (K-Sz)
 Ujözora (To)
 Ujpécs (To)
 Ujruszolz (K-Sz)
 Ujsopot (K-Sz)
 Ujsándorfalva (To)
 Ujszagya (K-Sz)
 Ujszentes (Te)
 Ujszentiván (To)
 Ujszentpéter (To)
 Ujvár (To)
 Ujszidófalva
 Ürményháza (To)
 Vadpatak (K-Sz)
 Vajdalak (Te)
 Valkány (To)
 Valeapáj (K-Sz)
 Valdény (K-Sz)
 Vámosmárta (K-Sz)
 Varadia (Te)
 Vár (K-Sz)
 Varázsliget (Te)
 Várbozsán (K-Sz)
 Varcasár (K-Sz)
 Vársomlyó (K-Sz)
 Vásáros (K-Sz)
 Vaskó (K-Sz)
 Vassfalva (K-Sz)
 Vecseháza (K-Sz)
 Végszentmihály (To)
 Végvár (Te)
 Vejte (Te)

Annexed as:

Diniash (R)
 Giulvaz (Y)
 Kerestesh (R)
 Rusko Selo (Y)
 Sechanj (Y)
 Sakule (Y)
 Torda (Y)
 Itvarnok (Y)
 Krivabara (Y)
 Debeljacha (Y)
 Turski Bechej (Y)
 Turska Kanisha (Y)
 Banatska Topolya (Y)
 Idvar (Y)
 Tufari (R)
 Ciukiciu (R)
 Dobrichevo (Y)
 Aradul Nou (R)
 Bodrogul Nou (R)
 Borlovienu Nou (R)
 Ogradina Nova (R)
 Beshenova Noua (R)
 Uiheli (R)
 Jojefalva (R)
 Karanshebesul Nou (R)
 Moldova Noua (R)
 Usdin (Y)
 Uipeci (R)
 Rushova Noua (R)
 Shopotul Noua (R)
 Slovatzi Alexandrovatz (Y)
 Sadova Noua (R)
 Uisentesh (R)
 Hungary
 Sanpetru Nou (R)
 Uivar (Y)
 Novo Alexandrovo (Y)
 Izminjaza (Y)
 Bateshti (R)
 Voivodintz (Y)
 Valcani (R)
 Valeapai (R)
 Valeadeni (R)
 Vama Marga (R)
 Varadia (R)
 Var (R)
 Vrachegaj (Y)
 Bocsha Romana (R)
 Varciorova (R)
 Shemlacul Mic (R)
 Targuvishte (R)
 Ocna de Fer (R)
 Vasiova (R)
 Vecsehaza (R)
 Vessentmihalj (Y)
 Voicu (R)
 Voiteg (R)

Torontáloroszi az egyetlen Oroszi mifelénk a Kisorosz – mára Rusko Selo
 TORONTÁLSZIGET Ransanus –művelt Szigete- SAKULE területén feküdt amikor szétbontották, eredeti
 nevén TORONTÁL-SZIGETVÁRLAKOT
 TORONTÁLÚJFALU a NAVASZELLA mára szántóföld közvetlenül a Torontáltopolyai
 Nagybaldogasszony temploma mögötti határban.

Founded as:

Verend (K-Sz)
 Versecz (Te)
 Verseczvát (Te)
 Vinga (Te)
 Vizes (K-Sz)
 Vizesd (To)
 Vizma (Te)
 Vöröstemplom (Te)
 Zábrány (Te)
 Zádorlak (Te)
 Zaguzsén (K-Sz)
 Závoly (K-Sz)
 Zichyfalva (To)
 Zold (K-Sz)
 Zovány (K-Sz)
 Zsábár (K-Sz)
 Zoltánfalva (K-Sz)
 Zsidóvár (K-Sz)
 Zsidovin (K-Sz)
 Zsigmondfalva (To)
 Zsina (To)
 Zsombolya (To)
 Zsupánfalva (K-Sz)
 Zsuppa (K-Sz)
 Zsuppány (K-Sz)

Annexed as:

Verendin (R)
 Vrashatz (Y)
 Vatina (Y)
 Vinga (R)
 Vadnic (R)
 Vizeshdia (R)
 Visma (R)
 Cervena Crkva (Y)
 Zabrani (R)
 Zadorlac (R)
 Zagujeni (R)
 Zavoiu (R)
 Selo Zichi (Y)
 Zolt (R)
 Zovani (R)
 Jabar (R)
 Zoltanfalva (R)
 Jidioara (R)
 Jidovin (R)
 Martinitza (Y)
 Jena (R)
 Jimbolia (R)
 Jupaneshiti (R)
 Jupa (R)
 Jupani (R)

III. DISTRIBUTION OF THE NATIONAL MAJORITIES AND MINORITIES

Name of the place:	Annexed by:	Majority:	Minorities:	Real majority:
Alibunár	Serbia	1166	3337	Rumanian
Almád	Serbia	360	809	Rumanian
Almásróna	Rumania	5	355	
Alsóelemér	Serbia	22	1011	German
Alsóittebe	Serbia	7	1189	Magyar
Alsólupkó	Rumania	296	1342	Serb
Alsósztamora	Rumania	32	1415	German
Angyalkut	Rumania	88	1714	German
Antalfalva	Serbia	23	4926	Rumanian
Aurélháza	Serbia	9	1126	Magyar-German
Bakóvár	Rumania	47	1990	German
Bársonyfalva	Rumania	1	386	German
Battyánháza	Serbia	0	155	German
Bégaifő	Serbia	2	1304	German
Bégaszentgyörgy	Serbia	1034	1780	German
Berekszőnémeti	Rumania	114	1095	Serb
Berestye	Rumania	20	984	
Beresztóc	Serbia	1306	2446	German
Bethlenháza	Rumania	144	876	German
Bigér	Rumania	4	369	
Billéd	Rumania	105	3846	German
Birda	Rumania	510	811	German
Bocsár	Serbia	772	1804	German
Bogáros	Rumania	45	2595	German
Bolgártelep	Rumania	6	719	
Borcsa	Serbia	139	1396	

Name of the place:	Annexed by:	Majority:	Minorities:	Real majority:
Bunyaszekszárd	Rumania	5	245	Magyar
Buziásfürdő	Rumania	900	2023	Magyar-German
Csák	Rumania	942	3562	German
Csatád	Rumania	19	2586	German
Csávós	Rumania	10	1040	Magyar-German
Cseherdős	Rumania	0	427	
Cseralja	Rumania	17	1251	German
Csösztelek	Serbia	32	2717	Magyar-German
Csukás	Rumania	7	934	German
Daruvár	Rumania	25	1475	German
Denta	Rumania	1259	2229	
Deliblát	Serbia	2232	2579	
Detta	Rumania	337	3866	Magyar-German
Dézsánfalva	Rumania	137	826	Magyar
Divécs	Rumania	68	638	Serb
Dócz	Rumania	36	1146	German
Dunaszentilona	Rumania	1	813	
Écska	Serbia	20	1660	German
Ernöháza	Serbia	10	2196	German
Fehértemplom	Serbia	1994	9530	German
Fejérdomb	Rumania	7	1040	Serb
Felsőaradi	Serbia	20	2377	
Felsőbencsek	Rumania	4	1524	German
Felsőmuzslya	Serbia	21	3387	Magyar
Ferenczhalom	Serbia	6	3832	German
Fodorház	Rumania	5	169	German
Gád	Rumania	316	825	Serb
Galagonyás	Serbia	13	2656	German
Garabos	Rumania	44	2160	German
Gátalja	Rumania	1219	2284	Magyar
Gizellafalva	Rumania	20	1462	German
Gyér	Rumania	27	1254	
Gyertyámos	Rumania	35	2740	German
Györgyháza	Serbia	31	1101	German
Herkulesfürdő	Rumania	168	349	
Hertelendyfalva	Serbia	15	2905	Magyar
Hidasliget	Rumania	175	1310	German
Hódegyháza	Serbia	2	1846	Magyar
Homokos	Serbia	1058	3605	
Jám	Serbia	1	1152	Rumanian
Jankahid	Serbia	2	1218	Rumanian
Jánosföldre	Rumania	13	1697	German
Igazfalva	Rumania	20	1979	Magyar
Iloncz	Rumania	23	3150	Serb
Istvánfalva	Rumania	1	434	German
Istvánföldre	Serbia	1	2444	German
Istvánvölgy	Serbia	100	1619	German
Ivánd	Rumania	49	1428	Serb
Karátsonyifalva	Rumania	29	997	German
Károlyliget	Serbia	0	757	German
Katalinfalva	Serbia	5	1814	German
Keglevichháza	Rumania	16	1175	German
Kengyeltő	Rumania	1	745	
Kétfél	Rumania	85	1586	Serb
Kevevára	Serbia	2200	5145	
Keviszöllös	Serbia	29	2635	Rumanian
Királyhegye	Rumania	8	1414	German
Kisbékés	Rumania	5	881	Serb

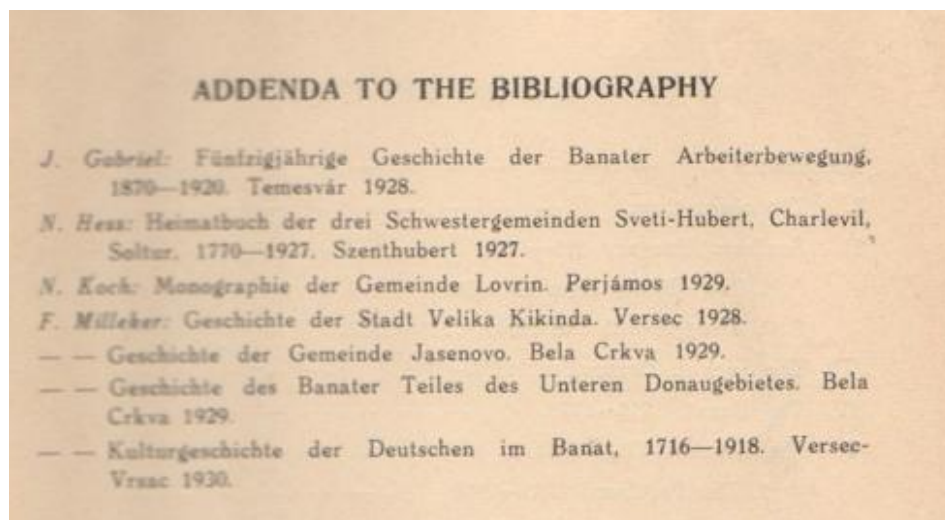
Name of the place:	Annexed by:	Majority:	Minorities:	Real majority:
Kisbecskerek	Rumania	421	3245	German
Kisjécsa	Rumania	43	1323	German
Kiskomlós	Serbia	21	1834	German
Kiskrassó	Rumania	7	847	
Kisnezsény	Serbia	63	419	German
Kisomor	Rumania	1	499	German
Kisősz	Rumania	49	5168	German
Kisszentmiklós	Rumania	1110	1760	German
Kisszentpéter	Rumania	7	636	German
Kisszered	Serbia	7	630	Rumanian
Kistárnok	Serbia	0	2850	Rumanian
Kistószeg	Serbia	0	939	German
Klárafalva	Serbia	0	570	Magyar
Klopodia	Rumania	723	1304	
Krassócsörgő	Rumania	8	1191	
Krassóvár	Rumania	50	3145	
Lázárföld	Serbia	14	1887	German
Liebling	Rumania	83	4326	German
Lippa	Rumania	3331	4533	Magyar-German
Lovrin	Rumania	217	3664	German
Lugos	Rumania	6227	13581	
Lukácsfalva	Serbia	24	956	Magyar
Magyarmedves	Rumania	474	788	Magyar
Magyarszentmárton	Rumania	5	776	Magyar
Magyarszentmihály	Serbia	32	897	Magyar
Majláthfalva	Rumania	19	2316	Magyar
Máriaölde	Rumania	47	2600	German
Márktelke	Serbia	9	1429	Rumanian
Máslak	Rumania	38	1350	German
Melencze	Serbia	1	780	Magyar
Mélykastély	Serbia	9	2211	Rumanian
Mercyfalva	Rumania	91	1400	German
Módos	Rumania	61	4691	
Molyfalva	Serbia	2	1061	German
Móriczföld	Rumania	17	2450	German
Nadrág	Rumania	552	1361	
Nagybecskerek	Serbia	8934	17072	Magyar-German
Nagybodófalva	Rumania	7	1569	Magyar
Nagycsanád	Rumania	2062	3587	
Nagyzerzsebetlak	Serbia	12	2076	
Nagyjécsa	Rumania	34	2501	German
Nagykárolyfalva	Serbia	57	3783	German
Nagykikinda	Serbia	8934	17861	
Nagylajosfalva	Serbia	18	4251	Rumanian
Nagyősz	Rumania	55	3567	German
Nagyszentmiklós	Rumania	3938	6679	
Nagyszentpéter	Rumania	107	2717	Serb
Nagytószeg	Serbia	2	1117	German
Nagyzsám	Serbia	15	2647	German
Nákófalva	Serbia	9	2500	German
Nándorhegy	Rumania	418	1276	German
Németremete	Rumania	39	711	German
Németség	Rumania	53	1772	German
Németszentmihály	Rumania	9	1153	German
Németszentpéter	Rumania	73	2546	German
Németszentmiklós	Rumania	87	1653	German
Néaraanyos	Rumania	450	911	Serb
Néramogyorós	Rumania	390	725	Serb

Name of the place:	Annexed by:	Majority:	Minorities:	Real majority:
Nérasolymos	Rumania	88	1907	Serb
Nermed	Rumania	0	673	
Niczkyfalva	Rumania	21	2159	German
Óbesenyő	Rumania	92	5821	German
Óléc	Serbia	138	1008	Magyar-German
Omlód	Serbia	2196	3149	German
Omor	Rumania	344	656	Magyar
Oravicabánya	Rumania	1333	2746	German
Orczyfalva	Rumania	79	2082	German
Öregfalu	Serbia	32	1321	Rumanian
Oroszlános	Serbia	1572	1965	Magyar
Orsova	Rumania	1360	4435	Magyar-German
Ócsanád	Rumania	11	1527	German
Ószagyva	Rumania	6	630	German
Ótelek	Rumania	5	1916	Magyar
Ótvény	Rumania	0	816	Magyar
Pancsova	Serbia	8714	16094	
Párdány	Rumania	4	3209	German
Perjámos	Rumania	287	5061	German
Porgány	Rumania	44	936	Magyar
Pozsga	Rumania	13	842	Serb
Pusztakeresztur	Serbia	1	686	Magyar
Rábé	Serbia	0	478	Magyar
Rádonya	Rumania	92	754	Serb
Resicabánya	Rumania	3796	13588	German
Rezsőháza	Serbia	25	3161	German
Réthát	Rumania	25	960	German
Rudna	Rumania	176	1552	
Sándoregyháza	Serbia	13	2517	Magyar
Sándorháza	Rumania	30	1761	German
Saroltavár	Rumania	20	258	German
Szabadfalu	Rumania	27	1421	German
Szaján	Serbia	7	2316	Magyar
Szakálháza	Rumania	92	3563	German
Szápárfalva	Rumania	45	1698	Magyar
Szárcsa	Serbia	2	1245	German
Szárcsatelek	Serbia	2	1337	Rumanian
Szécsenfalva	Serbia	7	654	German
Székelykeve	Serbia	25	2517	Magyar
Szekrény	Serbia	48	2949	Rumanian
Szentandrás	Rumania	445	2291	German
Szentborbála	Serbia	0	961	German
Szentjános	Serbia	48	1520	Rumanian
Szenhubert	Serbia	12	1485	German
Szépfa	Rumania	77	2211	German
Szinicze	Rumania	22	1426	Serb
Szöllősudvarnok	Serbia	21	800	Magyar
Szörög	Serbia	1457	2599	Magyar
Szörényordas	Rumania	0	961	German
Szörénybuzás	Rumania	6	1042	
Sztancsafalva	Rumania	19	2047	Magyar-Serb
Tamásfalva	Serbia	3	1823	Magyar
Tárnokszentgyörgy	Rumania	91	512	Serb
Temesbökény	Rumania	193	878	
Temesfő	Rumania	1	1044	German
Temesgyarmat	Rumania	318	4949	German
Temeshidegkut	Rumania	250	2729	German
Temeskeresztés	Rumania	29	1077	German

HOROGSZEG itt Szentborbála és Szenhubert ahova Elzász-Lotaringiai franciákat telepítettek a Habsburgok, akiket elnémetesítettek.

Name of the place:	Annexed by:	Majority:	Minorities:	Real majority:
Temeskirályfalva	Rumania	7	778	Serb
Temeskovácsi	Rumania	29	919	German
Temeskutas	Serbia	9	2034	German
Temesmiklós	Serbia	31	3452	Rumanian
Temesmóra	Rumania	13	1689	German
Temesnagyalu	Rumania	61	1438	Serb
Temesör	Serbia	25	1653	Rumanian
Temespéteri	Rumania	22	902	Serb
Temesrékás	Rumania	215	4106	
Temesség	Rumania	753	1678	
Temesvár	Rumania	7566	64989	
Temesujfalu	Rumania	149	1161	German
Tiszafa	Rumania	100	748	
Tiszaszentmiklós	Serbia	1354	2186	
Tóba	Serbia	7	1686	Magyar
Teremi	Rumania	15	1215	German
Tesöld	Rumania	1223	1784	
Torontálalmás	Serbia	0	3315	Magyar
Torontáldinnyés	Rumania	31	1634	
Torontálkeresztes	Rumania	9	965	Magyar
Torontáloroszi	Serbia	2	3054	Magyar
Torontálszécsány	Serbia	11	2165	German
Torontáltorda	Serbia	0	4289	Magyar
Torontálujfalu	Serbia	14	649	Magyar
Torontálvásárhely	Serbia	130	5050	Magyar
Törökbecse	Serbia	2094	5553	Magyar
Törökkanizsa	Serbia	1664	3324	Magyar
Töröktopolya	Serbia	4	1145	
Törzsudvarnok	Serbia	2	861	Magyar
Ujarad	Rumania	221	6785	German
Udvarszállás	Serbia	2	460	Magyar
Ujasszonyrét	Rumania	59	178	
Ujbesenyő	Rumania	14	2527	German
Ujhely	Rumania	7	665	German
Ujjózseffalva	Rumania	0	1082	German
Ujkaránsebes	Rumania	29	723	German
Ujözora	Serbia	48	5536	Rumanian
Ujpécs	Rumania	60	2382	German
Ujsándorfalva	Serbia	2	997	
Ujszentes	Rumania	47	1136	Magyar
Ujszentpéter	Rumania	6	743	German
Ujvár	Serbia	17	1639	German
Ürményháza	Serbia	2	1604	Magyar
Vajdalak	Serbia	21	1523	Rumanian
Varjas	Serbia	13	4387	German
Vársomlyó	Rumania	12	699	German
Végszentmihály	Serbia	25	4075	Rumanian
Végvár	Rumania	72	2812	Magyar
Vejte	Rumania	704	1172	
Versecz	Serbia	8602	18778	
Vinga	Rumania	590	4120	Bulgarian
Vizes	Rumania	2	476	
Vizesd	Rumania	109	784	German
Zádorlak	Rumania	176	1951	German
Zichyfalva	Serbia	15	2836	German
Zsigmondfalva	Serbia	2	1092	German
Zoltánfalva	Rumania	105	10798	German
Zombolya	Rumania	0	1084	

Torontáloroszi-Kisorosz a Mercy 1723-as *malOrosin* – ja...

Középkorunk kincseiből értékes anyagot rögzített az utókor számára Horváth Jenő, ismételten meg kell jegyezni, tartsuk tudatunkban a mű keltezésének dátumát: 1931.

Ezen adatok újraértékelése nem híve az úgynevezett "előzmények meg következmények" ilyen olyan politikai manipulálásoknak. Csak maga a tény érdekel minket, amelyek 1931-ben aktuálisak voltak, ugyanúgy voltak aktuálisak miként azok 1190, 1263, 1326 meg a többi több mint ezer éves történetünk idejében aktuálisak voltak. Aktuális ma is a tény, hogy amit Horogszegnek, Boldogasszonyfalvának, Újfalunak, Szigetnek, Hollósnak és Hollósvárnak neveztek 1429-ben, az Horogszeg, Boldogasszonyfalva, Újfalu, Sziget, Hollósvár és Hollós marad abból az évből mindaddig amíg a történelem foglalkozik a középkor ezen éveivel.

ADDENDA-hozzáadás, pótlás, kiegészítés: régies és történelmi témával foglalkozó kategóriákban található ez a kifejezés. Innen és az összes forrásból látható kiknek a munkájára hivatkozott a szerző 1931-ben.

1920 novemberére, nemigen léteztünk mi Torontáli magyarok többé, legalábbis a rajtunk hatalmaskodók között. Hollós-Corvinus-Hunyadiak ősi szülőföldjét az új gyarmatosok sajátították ki. Sajátmaguknak. A Bánáti germánok. Erre adta a választ a világ nagyhatalma. Úgy hívták: Trianon.

CONTENTS

Introduction	3
I. The olden times	4
II. Southern Hungary 895—1552.	7
1. The Middle Ages to 1396.	7
2. Struggle with the Turks, 1396—1552.	12
III. The Turkish Domination, 1552—1716.	15
IV. The Banat, 1716—1778.	16
V. The Reunion, 1778—1918.	21
1. The Partition, 1778—1848.	21
2. The Hungarian War of Independence, 1848—1849.	22
3. The Reunion, 1848—1918.	23
4. The partition and its results	25
Appendix I. Bibliography	28
Appendix II. Statistical Tablets	38
Addenda to the Bibliography	67

... és következmények kiértékelése nélkül

mert múltjával nem dicsőség "kiértékelgetni" – az már nem történelem

Soós Elemér honvéd ezredes 1912-ben dátumozott közel három évtizedes munkáságában foglalt tudnivalókkal, külön kell hitelesen, tárgyilagosan foglalkozni. Innen:

Cím: *Torontál vármegye*

Terjedeleme: 53 folio

1–2. folio

Cím: *Araus*

6–7. folio

Cím: *Beese, másnéven Hasznos*

8–13. folio

Cím: *Egres (Monostorvár)*

8–13. folio

Cím: *Hollósvár (űredék, csak 3–4. lap)*

16. folio

Cím: *Jobbágy*

17–35. folio

Cím: *Nagy-Beeskerek I.*

36–37. folio

Cím: *Beeskerek (Nagy-Beeskerek) II.*

38–40. folio

Cím: *Oroszlános hajdan Oroszlámos*

41–42. folio

Cím: *Pancsova*

43. folio

Cím: *Macedonia várkastély*

43. folio

Cím: *Nagyszentmiklós*

44–45. folio

Cím: *Szárazfalva*

45–47. folio

Cím: *Horogszeg*

48–53. folio

Cím: *Kisebbs torontálmegyei erődtírnéyek: Bánlak, Óbesenyő, Borjaspuszta (48 folio)
Bodra, Némcs-Csanád, Csebe, Cserépalja, Demevár (49 folio), Écska, Fény, Győr, Hegyes,
Magyarillebe, Iluvárnok és Rógendör, Kevevár (50 folio)*

51. folio

Cím: *Ókanizsa, Török-Kanizsa, Majdán, Melence, Perjámos, Szárcsa, Szentborbála*

53. folio

Cím: *Szerb-Ittebe, Bega-Szentgyörgy, Vég-Szent-Mihály, Telek, Tornyiste, Torontál-Sziget,
Torontál-Udvar (52 folio) Zsombolya, Dombó (Dunadombó, Dubovac)*

Felül: Torontál vármegye várai és erődítményei: Soós Elemér ezredes tanulmányából

... és létezett **Hollósvár, Horogszeg, Szentborbála**, és bizony létezett **Szigetvárlak**, a **lucerei Petrus Ransanus püspök** által **1450 körül szépen dokumentált "művelt Sziget"** ott ahol a **Duna szétágazik, Titelnek által, TorontálSzigetvár** mára eltüntetett helyt álló **végvárunk**.

hatalom alá kerültek. Zsigmond király 1401. január 17-én Csáki István fiaival, Miklós temesi főispánnal, György visegrádi várnagygyal és Istvánnal elcserélte Rév-Kanizsát, hozzáértve a révet és a vámot, s Csák és Csöze helyégeket is. **Szentelt.** A kun Szenteltszékek volt régi, fontos fővárosa és eleintén független volt minden földesúri hatalomtól. Szenteltszék már 1315-ben külön szervezet alakjában tűnik elő. Ekkor említik az első kun kapitányokat, ez a tisztség örökös volt a Kőr nemzetségben. A Szenteltszékhez a következő kun birtokok tartoztak: Szenteltegyház, Benedekszállása, Hollós, Kojam-Pál-Szállása, Kunszöllös, Valkány-szállása és Vizesgyán. Szenteltnek, mint városnak, voltak vásárai, hetipiaczat egy 1384. évi oklevél tanúsága szerint minden szerdai napon tartotta. 1429. augusztus 24-én itt tartotta törvényszékét Hédervári Lőrincz kir. lovászmester, a kunok bírja. A kilenced behozatala után a kunok elszegényedtek, a kun birtokok egymásután tönkrementek s a város már Zsigmond király uralkodása alatt a királyra szállott. 1425-ben a kunok már Ozorai Pipó temesi és csanádi főispán hatósága alatt vannak. Zsigmond 1433-ban királyi birtokul átadta Csalapia Dávid török császári hercegnek. Az ő földesurasága alatt az elköltözött kunok helyébe a szomszéd falvakból jobbágyok jöttek, a mi ellen a szomszéd földesur, Berekszői Hagymási László 1433-ban tiltakozott. Midőn 1460-ban Mátyás király Szentelt helyéget Temesvárhoz csatolta, már elvesztette városi kiváltságait. Mátyás király 1460. július 17-én Dóczi László szörényi bárnak, Dóczi Péter kevei várnagynak és Dóczi Imre udvari vitének adományozta, a kiket csanádi káptalan ellenmondás nélkül beiktatott. (Borovszky: Csanádvarm. tört.)

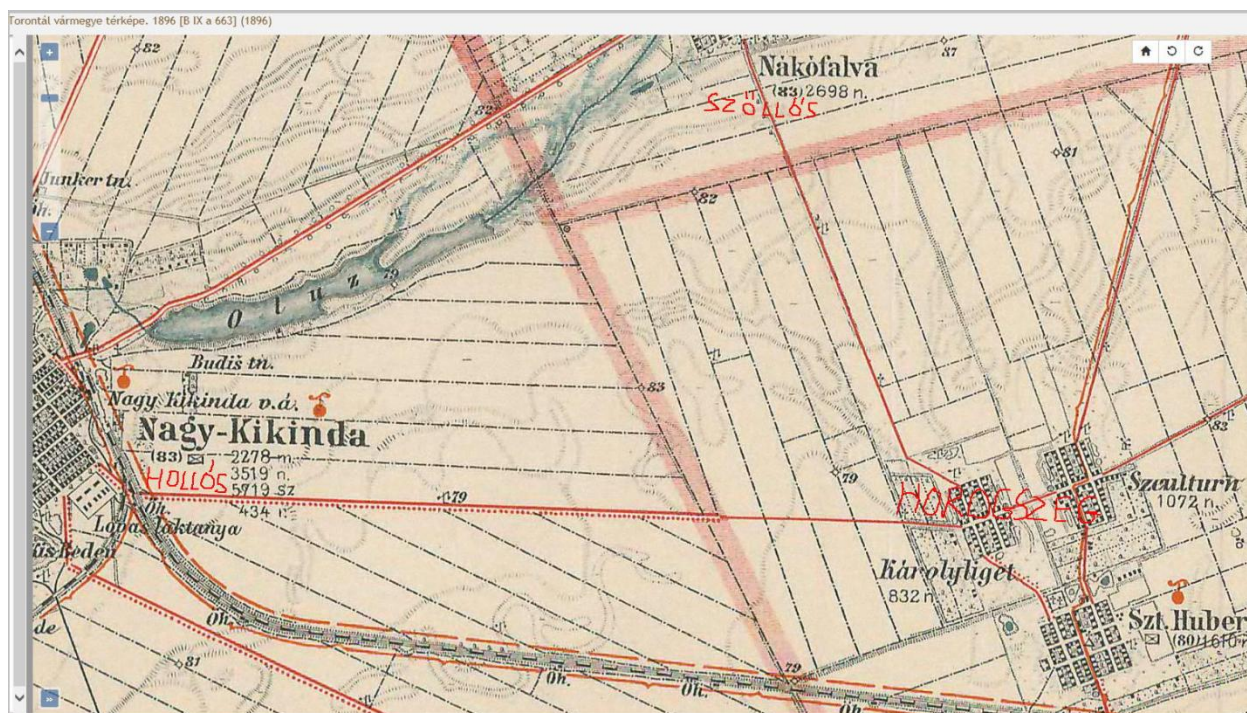
Borovszky Samu: Magyarország vármegyéi is szépen dokumentált minket

A törökök pusztításai következtében rendkívül sokat szenvedtek a csanádi püspök birtokai. Ekkor éppen a törökverő *Marczali* Miklós rokonai voltak Csanád főispánjai. Marczali Dózsa volt a püspök, Marczali László pedig a prépost. Zsigmond a püspököt eddigi veszteségeiért akként kárpótolta, hogy az 1421. év augusztus 12-én megerősítette az addig élvezett birtokaiban. (Borovszky S. I. 109.) Zsigmond király 1408. évi december 21-én *Keresztúri Garázda* Miklósnak és *Szilágyi* Lászlónak, valamint testvéreinek, Gergelynek, Mihálynak, Albertnek, Domonkosnak és Sebestyénnek, továbbá Sebestyén fiának, Gergelynek adja Horogszeg királyi birtokot (a mai Nagyikinda és Zsombolya között) a hozzátartozó Kis-Posáros, Nagy-Posáros, Böszörmény, Tószeg, Mosótó és Három-Begenye falvakkal egyetemben. A *Szilágyi* család Horogszegen kastélyt építtetett s itt telepedett le s ettől kezdve jelentékeny szerepet játszott Torontál vármegye történetében. Zsigmond uralkodásának utolsó szakában a raguzai származású *Tallóczyak* is ott szerepelnek a vidék előkelő családai között. Tallóczy Matkó 1431-ben Csanád, Krassó és Keve vármegye főispánja volt, testvére, Frank, 1432-ben kevei főispán. Tallóczy Matkó, mint nándorfehérvári kapitány, különösen nagy érdemeket szerzett a fontos végvár megerősítése és a védelmi intézkedések foganatosítása körül.

Torontál. Ha Torontál vára létezik hajdan, — miben nem kételkedünk, — akkor illy nevű helység is állott; mert a magyarok, bizonyos határok közé szorított falvakat rendelének a várak alá. Alkalmasint e falu is, a várral ugyan azon időben szenvedé a végsapást; de mikor? e titkot föltárni nem jogosíta végzetünk. Úgy látszik azonban: Olnas falu települése előtt pusztult-el Torontál helysége. Különben alig hihető: hogy ez új telep a torontáli vár nevét fölolvashatta volna, Egykori létét a barandai határban — most a németbánsági végvidéken — fekvő „Turuntal“ nevű pusztá tartá-fön.

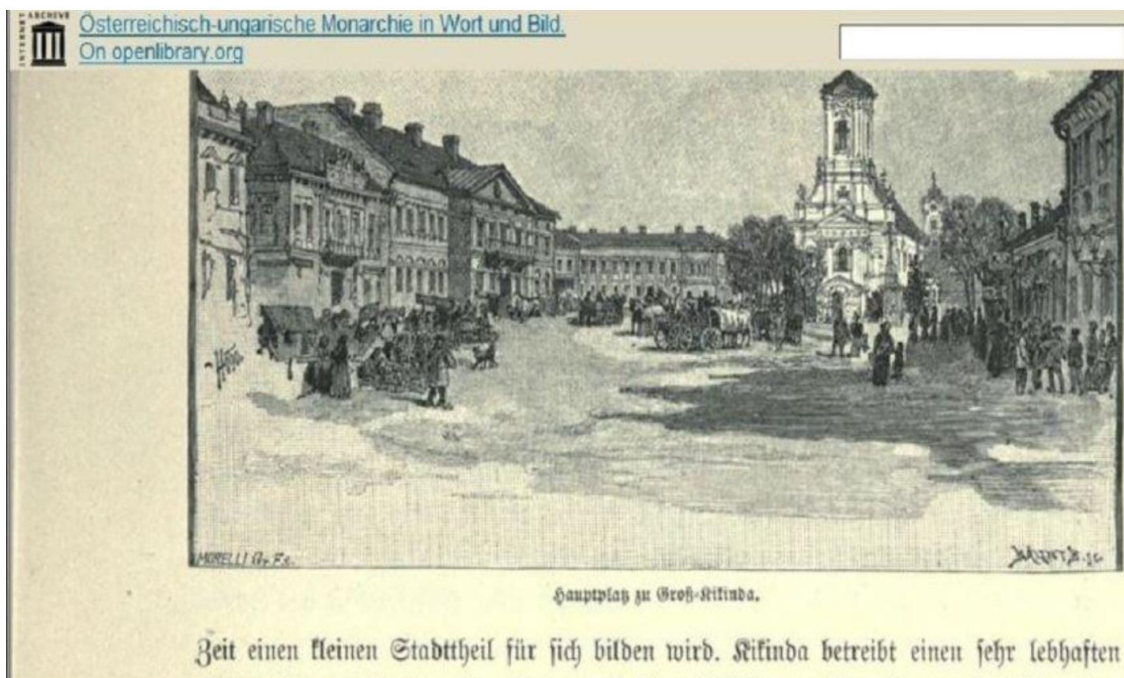
Újfalu. Ez aligha nem egy a mai Novaszélával. Akármint legyen azonban, 1422-ben Újfalu már állt, s birtokosi azok kik Szentkirályé.

Soós Elemér (1844-1929) honvéd ezredes gyűjtötte össze: A Magyarországi várak történeti fejlődése (1912) munkájában:
Torontál vármegye várai és erődített helyei:
Aracs, Törökbecse, Beodra, Demevár, Egres
Galád, Hollósvár
Horogszeg,
Jobbágy, Macedónia
Nagybecskerek,
Nagyszentmiklós, Oroszlámos, Pancsova, Pázmánfalva,
Szárafalva.

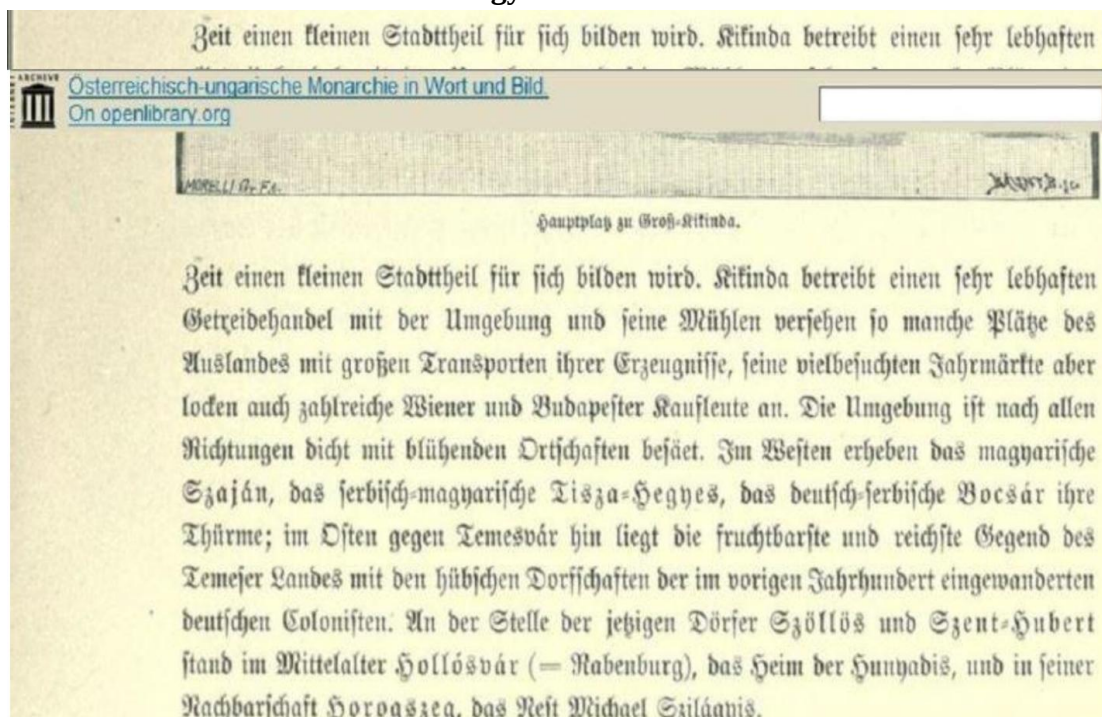

Tanuljunk térképet olvasni és egyeztessük Mercy 1723-as térképét a fenti helységekkel, helyesen.

1896 Torontál vármegyében: Nagy-Kikinda, Nákófalva, Szeulturn, Károlyliget, Szt. Hubert azaz a középkori Hollós és Hollósvár a Lovas laktanya, Szöllős és Horogszeg

Gros-Kikinda a Nagy-Kikinda azaz Hollós főtere

Szőllös és Szenthubert falvak határában állt Hollósvár-Rabenburg, a Hunyadiak otthona, szomszédságukban pedig Horogszeg, Szilágyi Mihály családi fészke.

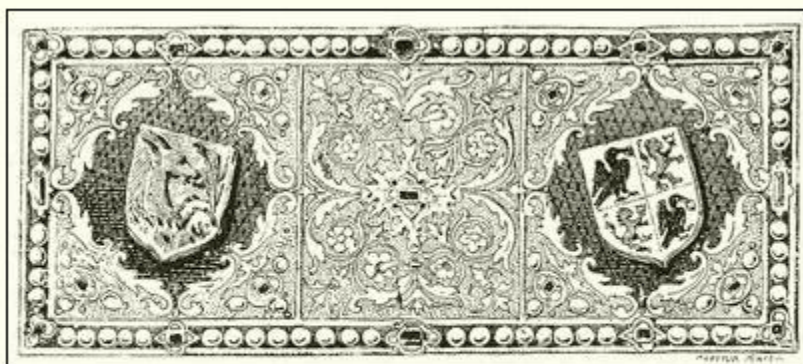
Mert Szentkláray Jenő kanonok tudta mit beszél.

Akármit is mellébeszél a hálátlan utókor.

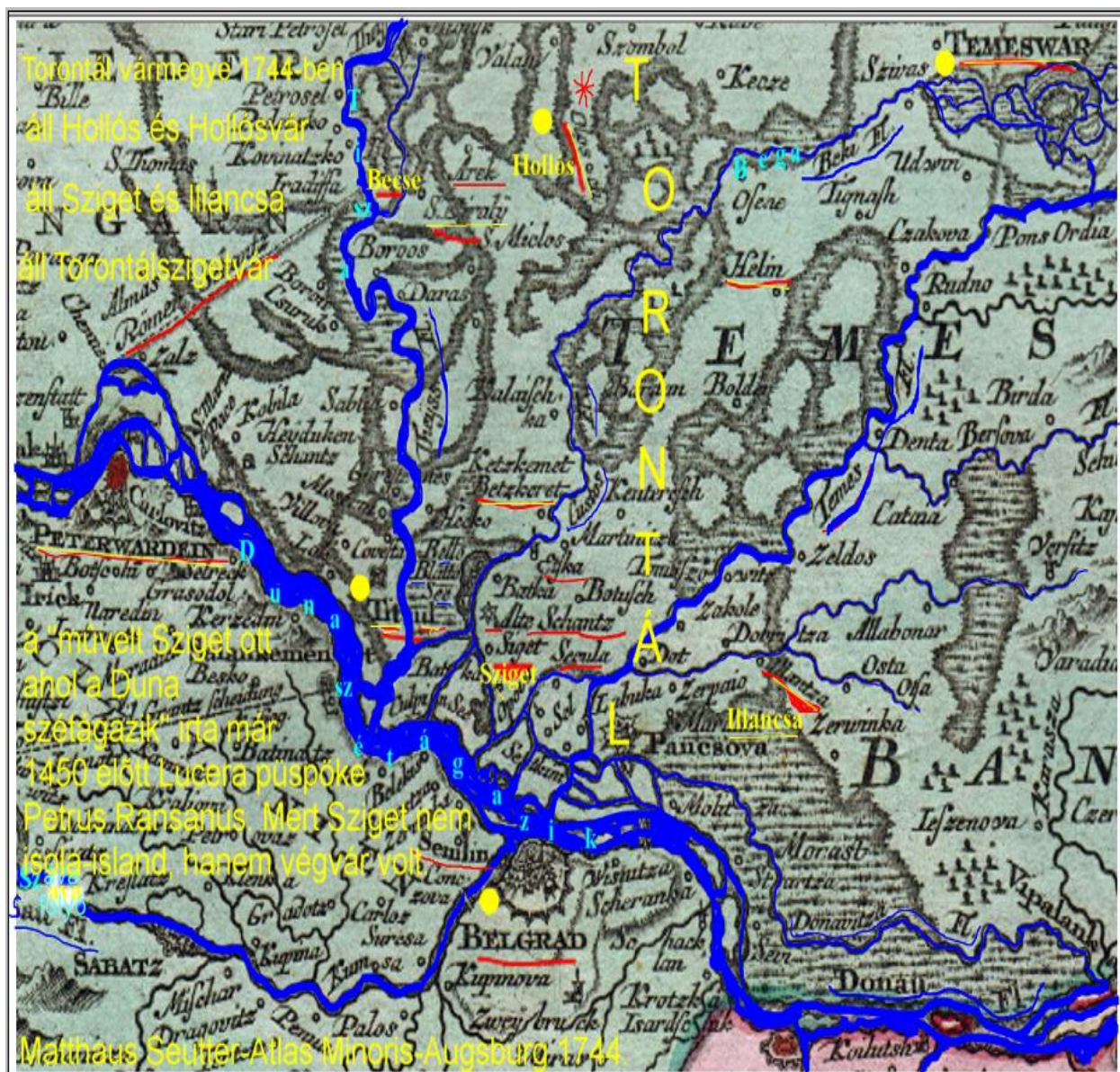
Szentkláray Jenő dr.

ELSŐ KÖNYV. MÁTYÁS FIATALKORA ÉS KIRÁLYYÁ VÁLASZTÁSA 1440-1458.

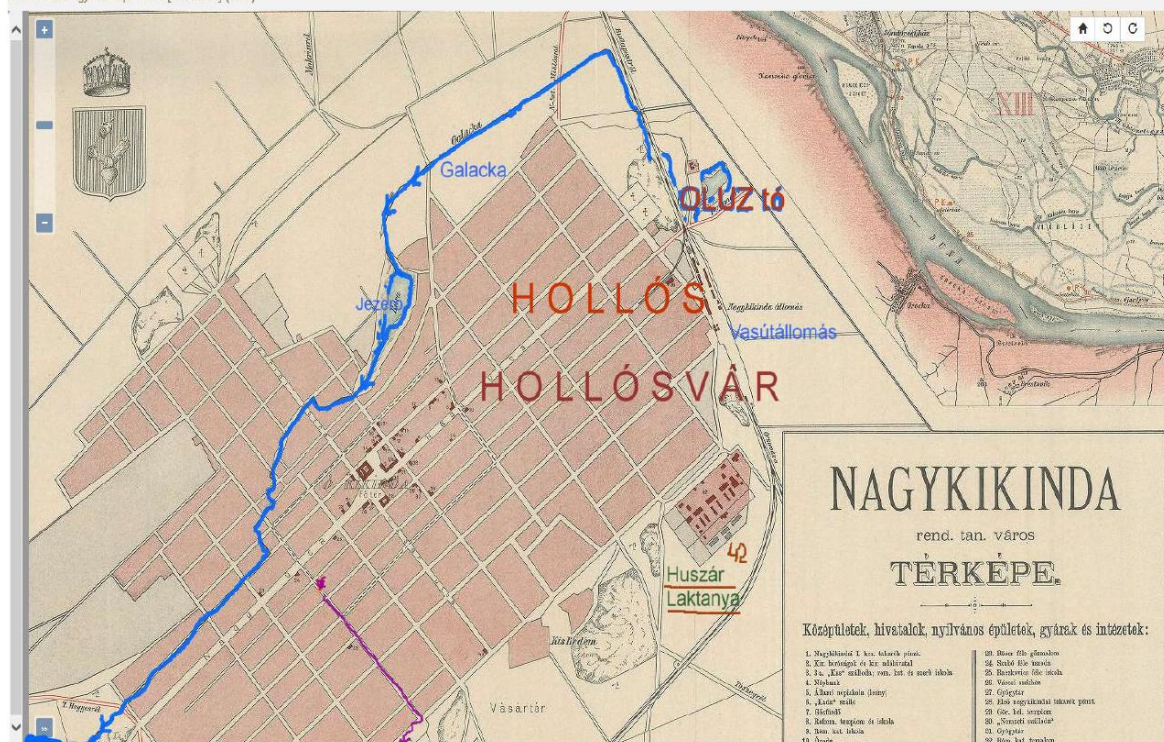
2. A SZILÁGYI ÉS HUNYADI CSALÁDOK CZÍMERE

**Fraknói Vilmos azt is tudta, helyesen, hogy Hollós Mátyás király
(1440 – 1490) igen 1458-tól volt nemzeti királyunk, de 1440-ben született
Hollósváron, és véletlenül sem csak a Heltai szerint 1443-ban Colosvaron...**

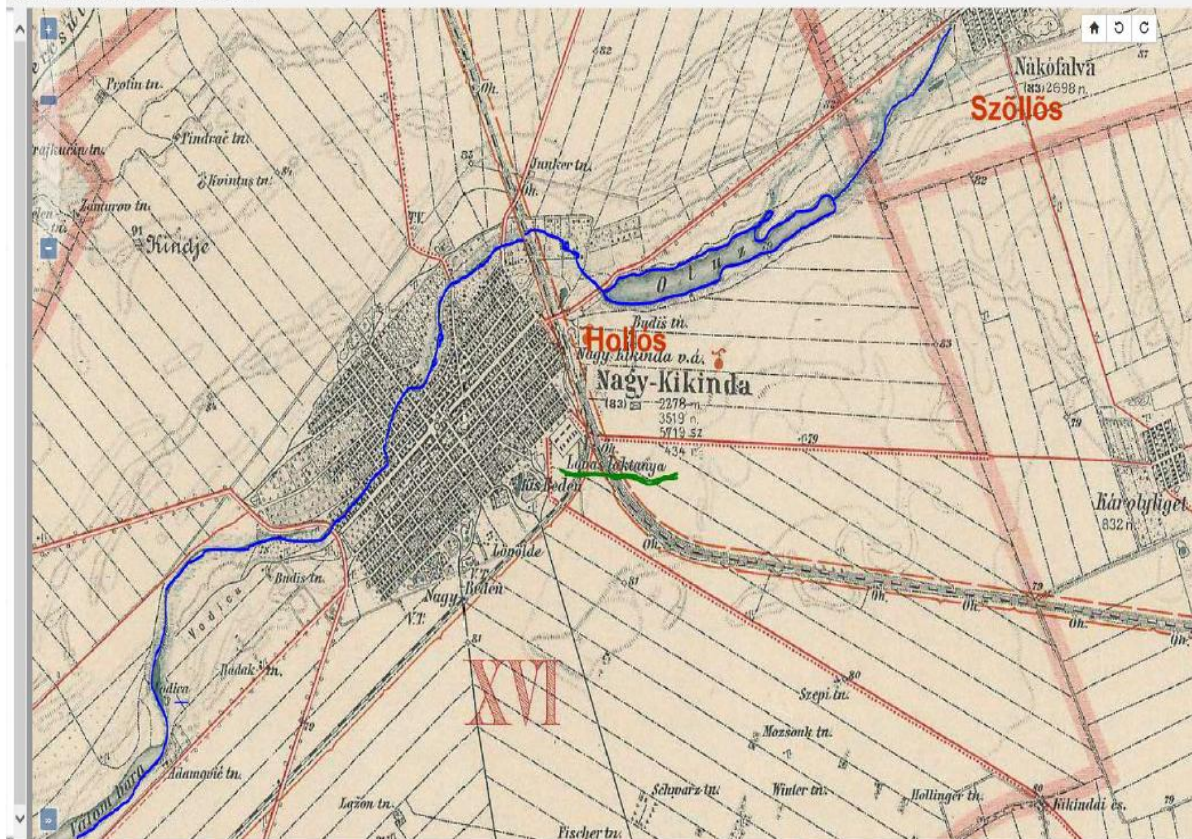

Olosch – Hollós 1744-ben

Siget – Torontálszigetvár 1744-ben

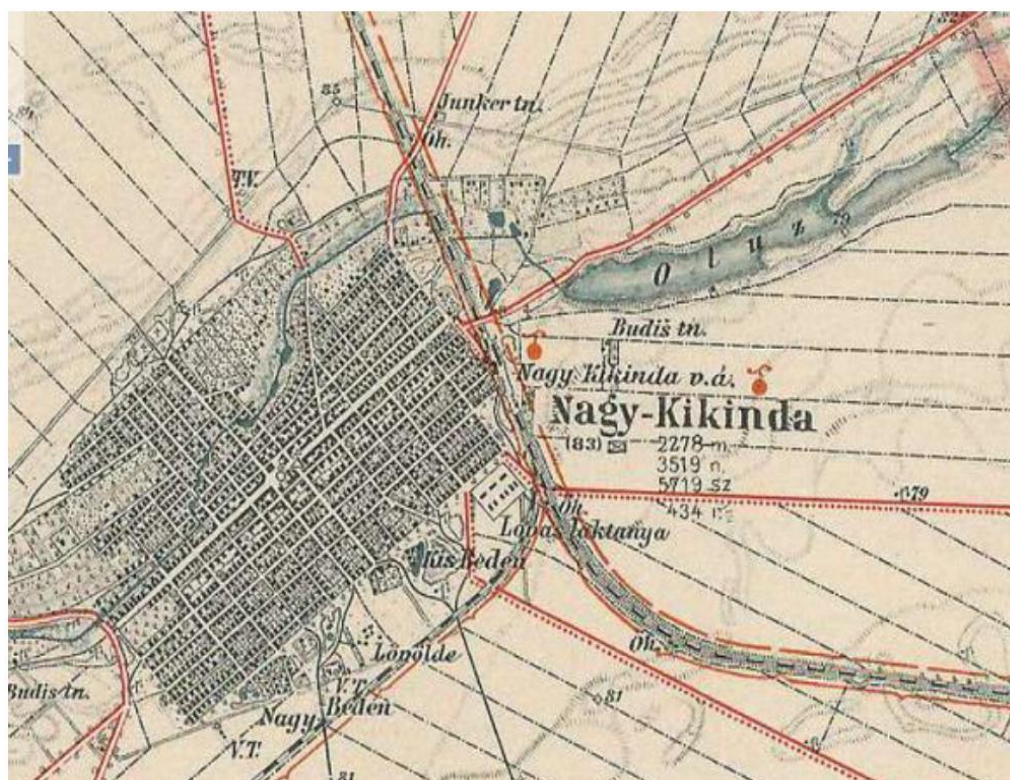

42 szám alatt a három századot befogadó Huszár Laktanya, 1896-ban Torontál vármegyében, Nagyikinda vasútállomásánál

OLUZ tó Nagyikinda vasútállomásánál, ahol Szentkláray Jenő törökbecsei kanonok helytörténész szerint is két Hollós volt: Hollós várjobbágyok faluja és Hollósvár a castris iobbagiones

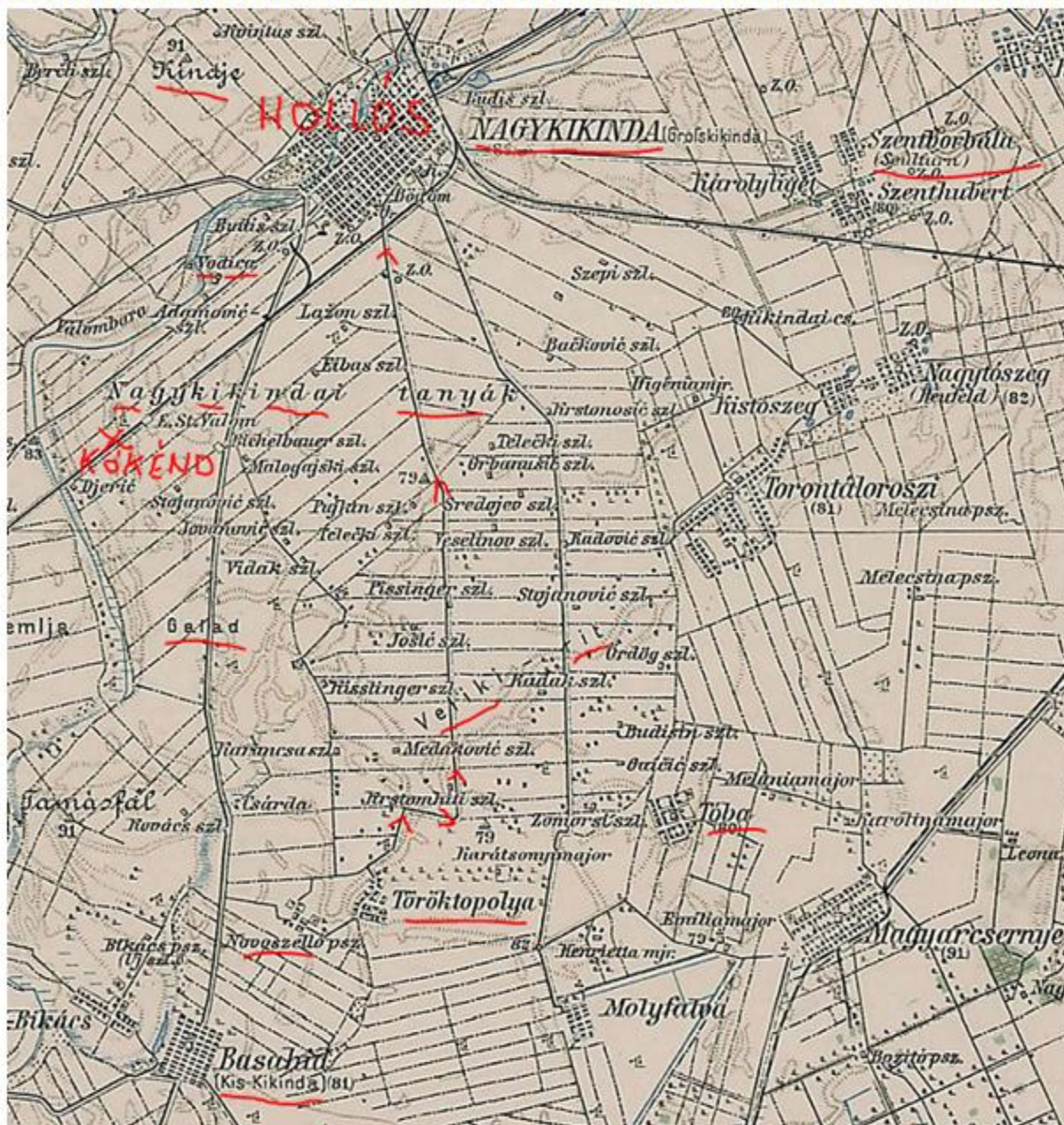

Egy közelebbi kép is, Nagy Kikinda vasútállomásánál OLUZ tó, a Lovassági Laktanya igazán az 1896-ra felépült Habsburg "Károly Róbert" Huszársági Laktanya, ahol Torontál vármegyéből három század huszárságot

Comitatum Torontaliensis 1733-ben, Kassán írta Samuel Timon, pontosan akkor amikor Bécsből rombolták Torontált. Ez nem volt a véletlen műve.

Hollós-Nagykikinda, Kökénd, Galád, Újfalu-Navaszella, Basahid-KisKikinda

Az agyonszajkózott ''Kökénd-Kikinda'' Mercy 1723-as térképén is félúton volt Hollós-NagyKikinda és Bazsalhida-Basahid-KisKikinda között. Galád vára körül.
Tanuljunk térképet olvasni.

Habsburg-Lotaringiai Károly Lajos főherceg Huszársági Laktanya – 1895 NagyKikinda
Itt képezték a Torontáli Magyar Huszárokat

Károly Lajos, Ferencz József, Ferenc Ferdinánd

ifj. Veréb Pál (1883-1958)
Torontáltkoplya
Drága jó nagyapám emlékére

Torontáli Szántóné Veréb Irén
Sydney, 2016.08.01-én